

กรมพลศึกษา

การจัดค่ายนันทนาการ

สำนักนันทนาการ

กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

เพื่อการศึกษา ห้ามจำหน่าย

คำนำ

การมีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากความต้องการที่จะให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดี มีงานทำ มีการศึกษา มีครอบครัวที่อบอุ่น และประสบความสำเร็จในชีวิต แล้วนั้น ก็จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะพื้นฐานด้านนันทนาการด้วย เพื่อให้ชีวิตมีความสมดุลระหว่างการ ทำงาน หรือการเรียน กับการพักผ่อน ซึ่งกิจกรรมนันทนาการที่จะช่วยให้เกิดการ พัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมลักษณะนิสัยให้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ สามัคคี ซื่อสัตย์ รู้จักการให้ และการแบ่งปัน ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น คือ กิจกรรมค่ายนันทนาการ เพราะกิจกรรมประเภทนี้ ต้องอาศัยธรรมชาติเข้ามาช่วยสร้างเสริมการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในเวลาสั้นๆ ซึ่งสามารถจำลองสถานการณ์การใช้ชีวิตที่ดีได้อย่างแท้จริง ดังนั้นกิจกรรมค่ายนันทนาการ หรือการอยู่ค่ายพักแรม จึงมีความสำคัญ และมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่มที่สมควรจะได้รับการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ด้วยกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย ในแนวคิด วิธีการ และกระบวนการของกิจกรรม อันจะก่อให้เกิดความเจริญ อกงาม และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สมบูรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมพลศึกษา จึงได้มอบหมายให้สำนักนันทนาการจัดทำหนังสือ “การจัดค่ายนันทนาการ” ขึ้นเพื่อใช้เผยแพร่เป็นต้นแบบ และแนวทางในการจัดค่ายนันทนาการ สำหรับประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่ม อย่างทั่วถึงทั้งประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอันจะส่งผลให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป อนึ่ง หากท่านจะกรุณาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหนังสือเล่มนี้ ขอได้โปรดตอบแบบประเมินผล ซึ่งอยู่ท้ายหนังสือนี้ แล้วส่งกลับมายังกรมพลศึกษา เพื่อจะได้รวบรวม วิเคราะห์ใช้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสื่อทางนันทนาการต่อไป จักขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายพัฒนาชาติ กฤติบวร)
อธิบดีกรมพลศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ ค่ายนันทนาการ	๑
ความหมายของค่ายนันทนาการ	๑
ความเป็นมาของค่าย	๕
วิวัฒนาการของค่ายในต่างประเทศ	๘
วิวัฒนาการของค่ายในประเทศไทย	๑๕
ประเภทของค่าย	๒๐
บทสรุป	๒๕
บทที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับค่ายนันทนาการ	๒๖
ปรัชญาค่ายนันทนาการ	๒๖
จุดมุ่งหมายของค่ายนันทนาการ	๒๘
ลักษณะพิเศษของค่ายนันทนาการ	๓๘
คุณค่า และประโยชน์จากค่ายนันทนาการ	๔๐
บทสรุป	๕๘
บทที่ ๓ การจัดค่ายนันทนาการ	๖๐
หลักการจัดค่ายนันทนาการ	๖๖
ขั้นตอนการดำเนินการจัดค่ายนันทนาการ	๖๙
การเตรียมการจัดค่ายนันทนาการ	๗๓
การดำเนินการขณะอยู่ค่ายนันทนาการ	๙๖
การดำเนินการหลังปิดค่ายนันทนาการ	๑๐๓
ข้อพึงระวังในการจัดค่ายนันทนาการ	๑๐๘
บทสรุป	๑๐๙
บทที่ ๔ ความปลอดภัยในการจัดค่ายนันทนาการ	๑๑๐
สาเหตุของอุบัติเหตุในค่ายนันทนาการ	๑๑๐
การป้องกันอุบัติเหตุในค่ายนันทนาการ	๑๑๑
บทสรุป	๑๑๕

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๕ แผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ	๑๑๖
องค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณากำหนด	๑๑๖
แผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ	๑๑๘
ตัวอย่างแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ	๑๑๘
บทสรุป	๑๕๑
บรรณานุกรม	๑๕๒
ภาคผนวก	๑๕๔

บทที่ ๑

ค่านันทนาการ

ปัจจุบันมีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยกันอย่างกว้างขวางในนานาอารยประเทศ เพื่อนำคุณค่าและประโยชน์จากนันทนาการไปพัฒนาคุณภาพชีวิตพลเมืองของตนเอง นันทนาการในทางวิชาการจึงเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่ว่าด้วยพฤติกรรมมนุษย์ในช่วงเวลาว่าง หรือช่วงที่ไม่เป็นลักษณะภารกิจของการงาน การแสดงออกจากการกระทำในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ในเวลาว่างนั้น อาจเป็นตาบสองคมได้ คือ มีผลในทางดี หรืออาจเสียหายได้ สำหรับกิจกรรมนันทนาการจะเป็นส่วนนำพาสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ไม่ใช่การทำลายหรือสร้างปัญหาแก่บุคคล เป็นการชักนำบุคคลให้ใช้พฤติกรรมเวลาว่างโดยเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมที่ดี ที่เลือกสรรแล้ว

ค่ายเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ตามที่ถูกจัดค่ายมุ่งหวังได้อย่างดี ในประเทศไทยการจัดกิจกรรมค่ายมีอย่างแพร่หลายและกว้างขวาง มีประวัติยาวนานที่สามารถบอกเล่าได้หลายลักษณะทั้งเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษา สังคม ความเป็นอยู่ในชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งการจัดค่ายนันทนาการไม่ใช่จัดขึ้นเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น แต่สามารถจัดให้กับบุคคลวัยอื่นๆ ทั้งผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ หรือสำหรับบุคคลพิเศษในลักษณะต่างๆก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากค่ายนันทนาการ

ความหมายของค่ายนันทนาการ

ด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานของค่าย ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของค่ายไว้หลายประการ ดังนี้

ดีมีอค (Dimock). (๑๙๙๕). ได้กล่าวว่า การอยู่ค่าย เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กในระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษา ลักษณะของค่ายพักแรมประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชีวิตกลางแจ้ง การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหมู่คณะ การสัมผัสชุมชน ความเป็นผู้นำ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการ และความสนใจของบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งการพัฒนาสังคม

จรินทร์ ธาณิรัตน์. (๒๕๑๓). ได้ให้ความหมายของการอยู่ค่ายไว้ว่า การอยู่ค่าย หมายถึง การผจญภัยเกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกค่ายได้ทำงาน ได้พักผ่อนหย่อนใจทางนันทนาการ และได้ใช้ชีวิตทางสังคมกับหมู่คณะในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ

สมบัติ กาญจนกิจ. (๒๕๓๖). ได้กล่าวว่า กิจกรรมการอยู่ค่าย เป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมืองที่สำคัญ เพราะเป็นการผสมผสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน การได้สัมผัสใกล้ชิดธรรมชาติ เช่น ศิลปหัตถกรรม การต่อสู้เพื่อการอยู่รอด การสร้างวัสดุอุปกรณ์โดยอาศัยธรรมชาติ กิจกรรมตกปลา ล่าสัตว์ ไร่เขา ศึกษาธรรมชาติ การอนุรักษ์ธรรมชาติก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม และส่งเสริมการดำเนินชีวิตในระบอบเสรีประชาธิปไตย

วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว. (๒๕๔๙). ได้สรุปความหมายของค่าย ไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่นำคนมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะภายนอกสถานที่ และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมาเป็นประสบการณ์ในการพัฒนา และเรียนรู้โดยอยู่ภายใต้โปรแกรม และระเบียบที่ผู้กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้บริบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้หน้าที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

สมควร โพธิ์ทอง. (๒๕๕๔). สรุปความหมายของค่ายไว้ว่า ค่ายที่มีการจัดระเบียบเต็มรูปแบบนั้นมีลักษณะสำคัญ ๕ ประการคือ

๑. การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์ และในทางการศึกษา
๒. การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ ไม่ใช่คนเดียว หรือรายบุคคล

๓. การใช้ชีวิตร่วมกันนอกสถานที่ หรือนอกเมือง

๔. การศึกษา และนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรอื่นๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

๕. การดำเนินการจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลช่วยเหลือของผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๔). กล่าวไว้ว่า ค่าย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้หนึ่ง ที่จัดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงป้องกัน และแก้ปัญหาของผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศ กิจกรรม กระบวนการ สถานที่ และสถานการณ์ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา ทั้งที่ เป็นการเรียนรู้ในระดับบุคคล (Individual) การเรียนรู้จากเพื่อน (Peer Learning)

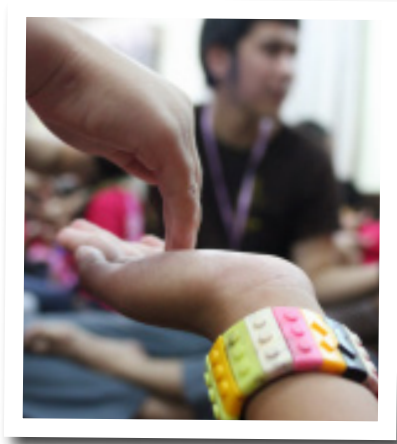

การเรียนรู้ในกลุ่ม (Cooperative Learning) การเรียนรู้จากการสังเกต และการเลียนแบบ จากตัวแบบ (Observational Learning and Modeling) และเป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง (Experiential Learning) ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างสูงสุด ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เห็นคุณค่าของการเป็นทีม พัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาคุณลักษณะ ทางสังคม เสริมสร้างทักษะการสื่อสาร รวมถึง การสร้าง ความเชื่อมั่น และเห็นคุณค่าของตนเอง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

จากนิยามความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า **ค่ายนันทนาการ (Recreation Camp)** หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลไปใช้ชีวิตร่วมกันในบริเวณ แห่งใดแห่งหนึ่ง อาจเป็นที่โล่งแจ้ง หรือนอกเมือง หรือที่เหมาะสมอื่นๆ ในระยะเวลาหนึ่ง เพื่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อในการเรียนรู้ และพัฒนาให้บริบูรณ์พร้อมทั้ง ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภายใต้การแนะนำของผู้นำค่าย ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้ว การอยู่ค่ายนันทนาการ มิได้หมายความว่าเพียง การไปท่องเที่ยววนนอกสถานที่ หรือการเดินทางไปเป็นกลุ่มนอกสถานที่ที่อยู่ปกติ โดยใช้ชีวิตตามธรรมชาติ เพื่อความสนุกสนานร่วมกันเท่านั้น แต่ค่ายนันทนาการยังมีความหมายต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม หรือสมาชิกชาวค่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ถือเป็นกระบวนการการศึกษาที่มีกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อสร้างประสบการณ์ โดยใช้สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่มีอยู่ในการเสริมสร้างความคิด เจตคติ คุณลักษณะ

จากการเปิดโอกาสให้ได้รับประสบการณ์ที่ฟังประสงค์ตามเป้าหมายของค่าย
ในด้านต่างๆ ของสมาชิกชาวค่ายได้เป็นอย่างดี

ความเป็นมาของค่าย

ในสมัยโบราณมนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ
มนุษย์แสวงหาความรู้ และประสบการณ์เพื่อการดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อม
ตามธรรมชาติสอนให้มนุษย์รู้จักเลือกพืชผักมาเป็นอาหาร ใช้เป็นยารักษาโรค
มีการนำใบไม้มาปกปิดร่างกาย นำหนังสัตว์มาทำเครื่องนุ่งห่ม รู้จักวิธี
การล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร นำวัสดุจากธรรมชาติมาสร้างที่อยู่อาศัย
เช่น นำต้นไม้ ใบไม้ ต้นหญ้า มาทำเป็นหลังคาบ้าน หรือมีการนำดินเหนียว
มาก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ค่ายได้เกิดขึ้นมานานแล้ว อาจจะพร้อมๆ กับการมีมนุษย์ขึ้นมาในโลก
และเมื่อเวลาผ่านไป มนุษย์มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้น มีการรวมตัวกัน
อยู่เป็นหมู่คณะตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เช่น เผ่าพันธุ์เดียวกัน

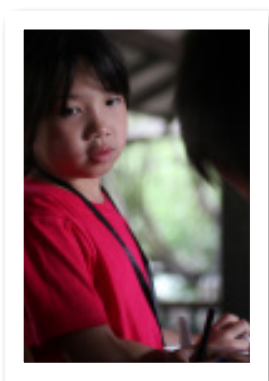
หรือร่วมวงศ์ตระกูลเดียวกัน มีผลทำให้มีความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น มนุษย์จึงต้องออกแสวงหาอาหารเครื่องยังชีพ และที่อยู่อาศัยไปยังสถานที่แห่งใหม่ มีการเดินทางจากแหล่งที่อยู่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง หรือมีการหาแหล่งที่อยู่ใหม่ ในระหว่างการเดินทางมีการพักค้างแรมท่ามกลางป่าเขาลำเนาไพร มีการตั้งค่ายพักแรมเพื่อหยุดพักผ่อนในระหว่างเดินทาง มีการทำกิจกรรม ในระหว่างการตั้งค่ายพักแรม โดยมีการจัดเตรียมที่พัก จัดเตรียมอาหารให้แก่สมาชิก มีการล่าสัตว์มาเป็นอาหาร และในยามค่ำคืนไม่มีแสงสว่างก็ต้องใช้วัสดุธรรมชาติ ก่อกองไฟเพื่อให้แสงสว่าง และสร้างความอบอุ่นในยามที่อากาศหนาวเย็น และยังเป็น การป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้ายที่อาศัยอยู่ในป่า นอกจากนั้นชาวค่าย ยังใช้กองไฟเป็นจุดศูนย์กลางในการสนทนา และทำกิจกรรมต่างๆ มีการประดิษฐ์ เครื่องดนตรีจากวัสดุตามธรรมชาติ และนำมาตีดี สี ดี เป่า ประกอบการร้องเพลง เพื่อสร้างความบันเทิง ความสนุกสนาน และยังเป็น การผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย ในระหว่างที่หยุดพักการเดินทางซึ่งกิจกรรมนี้ได้กลายเป็นกิจกรรมเล่นรอบกองไฟ ในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่า ในสมัยโบราณมนุษย์อาศัยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ทำให้มนุษย์ กับธรรมชาติมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมานานแสนนานจนมนุษย์กลายเป็นองค์ประกอบ อย่างหนึ่งของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สอนให้มนุษย์รู้จักวิถีดำรงชีพ ไม่ว่าจะ เป็น เรื่องการนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างที่อยู่อาศัย นำใบไม้ ต้นไม้ หรือหนังสัตว์มาเป็น เครื่องนุ่งห่ม การหาอาหารจากแหล่ง อาหารทางธรรมชาติ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน เมื่อมนุษย์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นมีการรวมตัวกัน เป็นกลุ่มมากขึ้น และได้มีการพัฒนา เรื่องการสร้างที่อยู่อาศัย และเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย

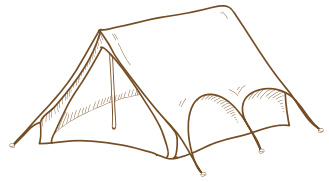
ทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นชีวิตสมัยใหม่ หรือหมายถึงความเป็นอยู่ที่ทันสมัยขึ้น เต็มไปด้วยเทคโนโลยี และความสะดวกสบาย จากวิถีชีวิตที่เคยเรียบง่ายเปลี่ยนเป็นเร่งรีบ เป็นแบบแผน มีพิธีรีตอง ใช้ชีวิตแข่งกับเวลา ห่างไกลธรรมชาติ แต่มนุษย์ก็ยังมีความต้องการที่จะได้กลับไปสู่ธรรมชาติในบางครั้งเมื่อมีโอกาส มนุษย์จึงมีการออกไปพักค้างแรมนอกบ้าน นอกเมือง โดยการสร้างที่พักชั่วคราว หรือกางเต็นท์พักแรม ใช้ชีวิตตามธรรมชาติ มีการก่อกองไฟเพื่อปรุงอาหาร หรือเพื่อให้เกิดความสว่างและความอบอุ่นในช่วงกลางคืน นอกจากนั้นการก่อกองไฟยังช่วยป้องกันไม่ให้สัตว์ร้ายเข้ามาในบริเวณที่พักแรมได้ ในยามค่ำคืนท่ามกลางกองไฟที่ลุกโชนนั้น สมาชิกชาวค่ายจะมานั่งล้อมวงสนทนากัน มีการร้องเพลง หากิจกรรมต่างๆมาเล่น และจัดหาอุปกรณ์มาช่วยสร้างบรรยากาศให้สนุกสนานเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายกิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการเล่นรอบกองไฟ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดค่ายในปัจจุบัน จากการศึกษาที่มนุษย์มีความต้องการคืนสู่ธรรมชาติ จึงเป็นที่มาของการอยู่ค่าย (Camping)

การอยู่ค่าย เป็นกิจกรรมนันทนาการ ที่มีประวัติยาวนานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะเกี่ยวข้องกับความต้องการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งกิจกรรมการอยู่ค่ายถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี เพราะการอยู่ค่ายตอบสนองความต้องการของสมาชิกชาวค่ายได้มาก ทั้งความสุข

สนุกสนาน เพลิดเพลิน การออกกำลังกาย และการดำรงชีวิตในแหล่งธรรมชาติ

วิวัฒนาการของค่ายในต่างประเทศ

สืบเนื่องจากกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในอดีตกาล มีการเดินทางแสวงหาแหล่งที่อยู่ใหม่ แสวงหาปัจจัยในการดำรงชีพ ในระยะเวลาต่อมาประชากรมนุษย์มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในทั่วทุกทวีปของโลก มนุษย์มีการแสวงหาความรู้ และมีการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นในประเทศแถบทวีปยุโรป เช่น ประเทศอังกฤษ กรีซ โรมัน และผู้ที่มีฐานะดีทั้งหลายมักนิยมมีล่าสัตว์ มีการออกล่าสัตว์ในป่า โดยจะออกไปเป็นคณะ มีการจัดขบวน และเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เดินทางค้างแรมไปในป่าเป็นเวลาหลายวัน มีการตั้งค่ายพักแรม เคลื่อนย้ายไปเรื่อยๆ คณะล่าสัตว์จะได้รับความตื่นเต้น สนุกสนาน และเพลิดเพลินที่ได้ใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ

ในประเทศอินเดียโบราณ เจ้าครองแคว้น ข้าราชการบริวาร และมหาเศรษฐีในแคว้นต่างๆ นิยมมีล่าสัตว์ มักจะออกไปล่าเสือ เพราะเป็นการผจญภัยที่ตื่นเต้น มีการศึกษาวิธีการต่างๆ ในการล่าเสือ เช่น การใช้ข้างเป็นพาหนะ การนั่งห้าง การใช้เหยื่อล่อ การใช้คนร้องเลียนเสียงเสือ เป็นต้น การออกไปล่าเสือต้องใช้เวลาหลายวัน มีผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหมู่คณะ มีสัมภาระต่างๆ มากมาย ดังนั้น จึงมีการตั้งค่ายพักแรมในป่า กิจกรรมดังกล่าวเหล่านี้จึงเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเป็นมาของกิจกรรมค่ายทั้งสิ้น

ในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา ได้มีนักสำรวจ นักบุกเบิกเดินทางจากริมฝั่งทะเลลึกเข้าไปในทวีปอเมริกาเพื่อแสวงหาที่อยู่อาศัย และปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในการดำรงชีพ และได้นำเอาวิธีการของพวกอินเดียแดง ซึ่งถือว่าเป็นชาวค่ายพวกแรกที่อยู่อาศัยในสหรัฐอเมริกามาใช้เพื่อความอยู่รอด พวกเขาเหล่านั้นต้องเรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติอย่างแท้จริง ต้องรู้จักประดิษฐ์ดัดแปลงวัสดุธรรมชาติเป็นอาวุธเพื่อใช้ล่าสัตว์ รู้จักหาพืชพรรณไม้มาเป็นอาหารเพื่อการยังชีพ ต้องเรียนรู้ และเลียนแบบการดำรงชีพของบรรดาสัตว์ป่า และหาวิธีการเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด

การอยู่ค่ายในต่างประเทศมีวิวัฒนาการมานานกว่าหนึ่งศตวรรษ มีการแบ่งช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงเป็นยุคสมัย ดิม็อค (Dimock). (๑๙๕๒). ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการที่สำคัญของค่ายในสหรัฐอเมริกาไว้ ๓ ยุค ดังต่อไปนี้

๑. ยุคนันทนาการ ในระยะเริ่มแรกนี้มีการจัดค่ายที่เน้นในด้านนันทนาการเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ รูปแบบกิจกรรมค่ายจะเป็นไปในลักษณะให้ประสบการณ์ เป็นการผจญภัยในธรรมชาติ ส่งเสริมประชาชนให้มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย สร้างบุคลิกภาพ มีจิตใจเป็นนักกีฬา มีมารยาทอันดีงาม ช่วยขัดเกลามิให้เป็นคนเห็นแก่ตัว สามารถเล่นและทำงานกับผู้อื่นได้ บรรยากาศในค่ายยุคนี้จึงมีการจัดระเบียบแบบแผน มีการประสานความร่วมมือ มีการแข่งขัน และการให้รางวัลอย่างเหมาะสม

๒. ยุคการศึกษา ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ การศึกษามีความเจริญก้าวหน้าในวิชาด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา รวมทั้งด้านการบริหารการศึกษา โดยได้มีการตีพิมพ์บทความ เอกสารต่างๆ เกี่ยวกับค่ายมากมาย เพื่อชี้แนะให้มีการใช้ค่ายเป็นแหล่งจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง นักวิชาการจึงให้ความสนใจกิจกรรมค่ายมากขึ้น เช่น ทำการศึกษาผลของการเข้าร่วมค่ายกับการทดลองใช้เครื่องมือต่างๆ ค่ายจึงกลายเป็นแหล่งให้การศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง มีการจัดรายการกิจกรรมวิธีสอน และมีผู้นำเกิดขึ้น จุดมุ่งหมายของค่ายในยุคนี้เน้นไปที่การพัฒนาสุขภาพอนามัย บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย

และการปรับตัวเข้ากับสังคม มีการผสมผสานการจัดกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น โดยอาศัยความรู้ด้านต่างๆ เช่น สุขวิทยา สังคมวิทยา และจิตวิทยา ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายเข้าใจชีวิตของแต่ละบุคคล การจัดระเบียบต่างๆ เป็นไปโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการคัดเลือกอบรมผู้นำโดยใช้ความรู้จากวิชาการศึกษาศึกษาให้รู้จักการทำงานร่วมกัน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติ

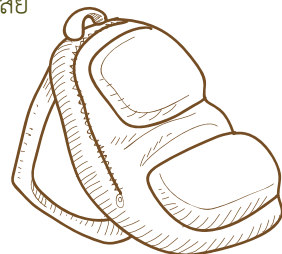
๓. ยุคความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นช่วงระยะเวลาที่ลัทธิฟาสซิสต์ได้ก่อตัว และแพร่กระจายเข้าไปยังยุโรป และทางตะวันออก ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในด้านกรมีสำนึกต่อสังคมส่วนรวมในหมู่คนทั่วไป ในยุคนี้จุดมุ่งหมายของกิจกรรมค่ายมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ๓ ลักษณะคือ

๓.๑ มีการจัดรูปแบบของกิจกรรมค่ายอย่างมีระบบ และมีมาตรฐาน ในด้านการบริหารบุคลากร ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัย และการสุขาภิบาล เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ที่รับผิดชอบต่อสังคม

๓.๒ เป็นการจัดค่ายที่แสวงหาความร่วมมือร่วมใจ ระหว่างผู้นำค่ายกับสมาชิกชาวค่าย และตัวแทนจากชุมชน มีการจัดตั้งสมาคม และสภาค่าย เพื่อเร่งเร้าให้มีการจัดค่ายที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และจัดกิจกรรมที่เน้นให้ความสำคัญต่อการสงวนทรัพยากรธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

๓.๓ นำวิธีการในระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในการจัดบริหารค่าย มีการทบทวนจุดมุ่งหมายของการจัดค่าย กำหนดรายการกิจกรรมค่าย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัด และมีการสรรหาผู้นำค่ายใหม่ๆ ในระยะสงครามโลกครั้งที่ ๒ บทบาทและหน้าที่ของค่ายยังได้ช่วยอบรมเลี้ยงดูเด็ก ๆ ที่รอดชีวิตจากภัยสงครามให้มีเจตคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัย ที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

จรินทร์ ธานีรัตน์. (๒๕๑๓). กล่าวถึง ค่ายที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นแบบของค่ายในปัจจุบันที่สำคัญๆ ดังนี้

๑. ค่ายในโรงเรียน (School Camp)

ค่ายในโรงเรียน เป็นค่ายที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๖๑ จากผลของสงครามกลางเมือง ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจกิจกรรมของทหาร ครอบครัวเฟรเดอริก วิลเลียม กันน์ (Mr. & Mrs. Frederick Willam Gunn) มีความต้องการที่จะฝึกเด็กและเยาวชน โดยใช้กิจกรรมการอยู่ค่ายเป็นเครื่องมือทางการศึกษา จึงได้นำนักเรียนของโรงเรียนกันเนอร์รี่ (Gunnery School) เป็นนักเรียนชายอยู่ในมลรัฐวอชิงตัน คอนเนตติคัต (Washington Connecticut) ออกไปตั้งค่ายนอกเมือง ใช้เวลาในการอยู่ค่าย ๒ สัปดาห์ มีกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักการตั้งค่าย ฝึกการเดินทางไกล การตกปลา การพายเรือ มีการทำงานเป็นกลุ่ม กินนอนนอกสถานที่ หรือนอกเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกเหนือจากที่ได้รับในโรงเรียน การจัดค่ายครั้งนี้ นับเป็นค่ายแห่งแรกในสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดการดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน (Organized Camp) ซึ่งได้กลายมาเป็นแบบฉบับของการจัดค่ายในปัจจุบัน

๒. ค่ายเอกชน (Private Camp)

ค่ายเอกชนเกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๗๖ โดย ดร. โจเซฟ ทริมเบล โรธรอด (Dr. Joseph T. Rothrock) ซึ่งเป็นนายแพทย์ที่อาศัยอยู่ในรัฐเพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ที่มีความสนใจเรื่องป่าไม้ การสงวนทรัพยากรป่าไม้ และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ มีความมุ่งหวังที่จะให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงได้ใช้ชีวิตกับธรรมชาติเล่นเกม และกีฬาในค่ายท่ามกลางธรรมชาติที่มีอากาศบริสุทธิ์ จึงได้จัดตั้งค่ายขึ้น เรียกว่าโรงเรียนพลศึกษา กำหนดเปิดคราวละ ๔ เดือน สมาชิกที่เข้าค่ายจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ๒๐๐ เหรียญสหรัฐ กิจกรรมในค่ายมีการกางเต็นท์ การปรุงอาหาร มีการเล่นเกมกีฬา มีกิจกรรมธรรมชาติศึกษา ค่ายนี้ดำเนินการได้เพียง ๔ เดือน (๑ รุ่น) ก็ต้องล้มเลิกไป เพราะผู้จัดไม่มีงบประมาณ อย่างไรก็ตาม นายแพทย์โจเซฟ ทริมเบล โรธรอด (Dr. Joseph T. Rothrock) ก็ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลแรกผู้ให้กำเนิดค่ายเอกชนขึ้นในสหรัฐอเมริกา

๓. ค่ายวายเอ็มซีเอ (Young Men's Christian Association Camp)

เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๘๕ โดยนายซัมเมอร์ ดัดเลย์ (Summer S, Dudley) ซึ่งเป็นคนหนุ่มชาวเมืองบรูคลิน เป็นบุคคลผู้ริเริ่มจัดตั้งค่ายโดยได้นำเด็กชาวเมืองนิวเบิร์ก (Newsbreak) จำนวน ๗ คน เดินทางท่องเที่ยวไปจนถึงทะเลสาบโอเรนจ์ ระยะทาง ๖ ไมล์ ใช้เวลา ๘ วัน ในระหว่างเดินทางมีกิจกรรมว่ายน้ำ พายเรือ ตกปลา และได้จัดค่ายอีกหลายครั้ง โดยจัดเป็นค่ายทัศนจร การจัดค่ายครั้งสุดท้ายของนายซัมเมอร์ ดัดเลย์ (Summer S. Dudley) คือค่ายเลคแชมเพลน (Lake Cham Plane) ซึ่งเป็นค่ายที่เก่าแก่ที่สุด มีการตั้งชื่อเรียก เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้จัดค่ายว่า ค่ายพักแรมดัดเลย์ (Dudley)

๔. ค่ายเด็กผู้หญิง (Girl's Camp)

ค่ายเด็กผู้หญิง เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๙๑ โดยศาสตราจารย์แอร์รี่ (Arrey) แห่งโรสเชสเตอร์ (Rochester) ได้จัดตั้งค่ายแอร์รี่ขึ้น ซึ่งเป็นค่ายที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เป็นการจัดค่ายนักเรียนหญิงแห่งแรก

ในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ ลอรา แมททูน (Laura Mattoon) ได้ตั้งค่ายสำหรับเด็กหญิงขึ้นชื่อว่า ค่ายเคฮอนด้า (Camp Kehonda) ซึ่งเป็นค่ายแรกสำหรับเด็กผู้หญิงโดยเฉพาะ จัดตั้งขึ้นที่มลรัฐนิวแฮมเชอร์ (New Hampshire) ได้จัดให้มีกิจกรรมการเล่นรอบกองไฟสำหรับเด็กผู้หญิงขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๐๒ ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก

ในปี ค.ศ. ๑๙๐๖ ได้มีการก่อตั้งค่ายเยาวชนหญิงขึ้นที่แบลนฟอร์ด (Blanford) ชื่อว่าค่ายบอนนี่แบร์ (Boney Bare) เป็นค่ายถาวรสำหรับเยาวชนหญิง จัดตั้งขึ้นโดย นางลูเธอร์ กุลิก (Luther H. Gulick) ซึ่งได้นำลูกสาว จำนวน ๓ คน ไปตั้งค่ายในป่า มีการช่วยกันทำอาหารรับประทานกันเอง มีกิจกรรมการเล่น

ว่ายน้ำ เล่นกีฬา ร้องเพลง เป็นต้น ต่อมาได้มีการชุมนุมตั้งค่ายเยาวชนหญิง
ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๑๐ เพื่อให้เยาวชนหญิงได้ประโยชน์ในการร่วมกิจกรรม
ค่ายเยาวชนหญิงแบ่งสมาชิกออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ บลูเบิร์ด (Blue bird) สำหรับสมาชิกอายุ ๗-๙ ปี มีผู้นำ
หรือผู้ดูแลที่มี อายุ ๑๘ ปี

ระดับที่ ๒ ไฟร์เกิร์ล (Campfire girl) สำหรับสมาชิกอายุ ๑๐-๑๕ ปี
มีผู้นำ หรือผู้ดูแลที่มีอายุ ๑๘ ปี

ระดับที่ ๓ ฮอริซอน (Horison) สำหรับสมาชิกอายุ ๑๕-๑๘ ปี มีผู้นำ
หรือผู้ดูแลที่มีอายุ ๒๑ ปี

การจัดค่ายเยาวชนหญิงแต่ละครั้ง จะมีจำนวนสมาชิก ๖-๒๐ คน โดยมี
กิจกรรม ๗ สาขา คือ วิชาการเรียนศิลปะประดิษฐ์ กิจกรรมนอกเมือง ธุรกิจต่างๆ
การศึกษา และป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ ตามหลักวิทยาศาสตร์ การเป็นพลเมืองที่ดี
และเกมกีฬาชนิดต่างๆ

๕. ค่ายเทศบาล (Municipal Camp)

ค่ายเทศบาลเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ โดยนายชาร์ล บี เรทท์
(Charles B.Raitt) ประธานกรรมการสันตนาการแห่งลอสแอนเจลิส ร่วมกับ
หน่วยบริการป่าไม้ของสหรัฐอเมริกา ได้จัดหาที่ตั้งค่าย ต่อมานักพลศึกษา
จากโอลแลนด์ ชื่อ นายเจ บี เนช (J.B. Nash) ได้เข้าร่วมมือในการจัดตั้งค่าย

จนประสบผลสำเร็จ โดยให้ชื่อว่า เม้าท์เทน ค่ายนี้เปิดโอกาสให้ครอบครัว
ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลได้เข้าร่วมกิจกรรม

จากการนำความรู้ในศาสตร์ต่างๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมค่ายที่เกิดขึ้น
ในสหรัฐอเมริกา ได้ก่อให้เกิดองค์การทางวิชาชีพของค่ายขึ้น โดยมีการจัดตั้งองค์กร
ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

๑. สมาคมผู้อำนวยการค่าย (Camp Director's Association) ในปี
ค.ศ. ๑๙๐๓ ผู้ประกอบวิชาชีพค่าย ได้จัดการประชุมขึ้นที่บอสตัน (Boston)
เพื่อจัดรูปแบบของวิชาชีพ มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหญิง ชาย เป็นจำนวนมาก
จนสามารถก่อตั้งเป็นสมาคมผู้อำนวยการค่ายขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๑๐ โดยมี
นายชาร์ล สก๊อต (Charle Scotte) เป็นนายกสมาคมคนแรก

๒. สมาคมผู้อำนวยการค่ายหญิงแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปี
ค.ศ. ๑๙๑๖ โดยนายลูเธอ กุลลิก (Dr.Luther H. Gulick)

๓. สมาคมค่ายแห่งประเทศไทย (American Camping
Association) สมาคมนี้ได้จัดรวมองค์การสมาคมต่างๆ เข้าด้วยกัน
และจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๓๕

๔. สมาคมค่ายเอกชน (Association of Camp) สมาคมนี้ตั้งขึ้น
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในมลรัฐนิวอิงแลนด์ (New England) เมื่อปี
ค.ศ. ๑๙๔๐ โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก (New York) มีการจัดประชุม
ประจำปี ทำการเผยแพร่ สนับสนุนการวิจัย และมีการฝึกผู้นำค่าย

วิวัฒนาการของค่ายในประเทศไทย

กิจกรรมค่ายของประเทศไทยมีมานานแล้วแต่ไม่ได้จัดระบบเหมือนค่ายในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากในสมัยกรุงสุโขทัยพ่อขุนรามคำแหงโปรดให้สร้างพระแท่นดงรังขึ้นที่ป่าดงรัง เพื่อเป็นที่ประทับอบรม สั่งสอนพสกนิกร และให้ปวงชนเข้าเฝ้าร้องทุกข์ ซึ่งมีลักษณะเป็นค่ายชั่วคราว

ในอดีตกาลพระมหากษัตริย์ไทยทุกสมัยทรงโปรดการเสด็จประพาสป่า เพื่อการล่าสัตว์ และทอดพระเนตรผลิตเพลินพระอิริยาบถกับธรรมชาติ มีการจัดขบวนการตามเสด็จอย่างมโหฬาร มีอุปกรณ์สัมภาระเสบียงอาหารพร้อมสรรพ มีการตั้งค่ายประทับพักแรมเป็นเวลาหลายวัน ดังเช่น พระเจ้าเสือเสด็จทางชลมารค และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จประทับพักแรมทางชลมารค เมื่อครั้งเสด็จไปตามแม่น้ำลำคลองจนถึงอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

ค่ายของประเทศไทย จรินทร์ ธานีรัตน์. (๒๕๑๓). ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการ
ค่ายของประเทศไทยที่เจริญรุ่งเรืองมาเป็นลำดับ ดังนี้

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖
แห่งราชวงศ์จักรี ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ จัดตั้งกองลูกเสือป่าขึ้น
โดยมีพระราชประสงค์ที่จะฝึกอบรมให้คนไทยมีความรักชาติ รู้จักการป้องกัน
ประเทศ เป็นคนมีคุณธรรม มีมนุษยธรรม รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัว
เพื่อส่วนรวม และประเทศชาติ กองเสือป่ามีความรุ่งเรือง ก้าวหน้า และมั่นคงโดยรวดเร็ว
เสือป่าเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้มีจิตใจอดทน รู้จักช่วยตัวเองและผู้อื่น
ฝึกซ้อมรบในป่า ออกค่ายในป่าเป็นหมู่คณะ จึงนับว่าเป็นค่ายที่มีการจัดระเบียบ
แบบแผนค่ายแรกของประเทศไทย

เมื่อกองเสือป่าได้จัดตั้งมั่นคงแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองลูกเสือไทยกองแรกขึ้นที่โรงเรียน
มหาดเล็กหลวง เรียกว่ากองลูกเสือกรุงเทพที่ ๑ พระองค์ทรงสั่งสอน
ด้วยพระองค์เอง กิจกรรมค่ายซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญ และจำเป็นต่อกิจการ
ของลูกเสือ จึงเป็นที่รู้จัก และนิยมโดยทั่วไป

ปี พ.ศ. ๒๔๕๖ สมาคม Y.M.C.A (Young Men's Christian Association)
หรือ “ยุวคริสเตียนสมาคม” เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการความช่วยเหลือ
ด้านต่างๆ แก่เด็กและเยาวชน ได้มีการจัดตั้งค่ายเยาวชนขึ้นที่ ตำบลหนองปรือ
อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีการจัดสถานที่พักแรมชั่วคราว เป็นกระท่อม
ยกพื้นสูงหลังคามุงจาก และได้จัดค่ายเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๒ จึงมีค่าย
เป็นแบบถาวรขึ้น มีตึกอำนวยการ อาคารนอน โรงอาหาร โรงครัว และสถานที่
จัดกิจกรรมเล่นรอบกองไฟ มีสถานที่เล่นเรือ ว่ายน้ำ และมีกิจกรรมธรรมชาติศึกษา
โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนชาย-หญิง เข้าร่วมกิจกรรมในการอยู่ค่าย ฤดูร้อน
(Summer Camp) รุ่นละ ๑๐ วัน โดยจัดให้มีบุคลากร ผู้นำกิจกรรม เจ้าหน้าที่
และแพทย์ประจำ คอยดูแลสุขภาพตลอดเวลา ค่ายของสมาคม Y.M.C.A ถือว่า
เป็นค่ายที่จัดตั้งขึ้นโดยองค์การที่มีการจัดระเบียบแบบแผนตามหลักการจัดค่าย

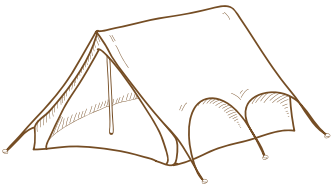
ที่ดีค่ายแรกในประเทศไทย

ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ค่ายอาสาสมัครเข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งแรก ตามคำบอกกล่าวของ มร.เรย์ จี. ดาวน์ (Ray G. Downs) ผู้อำนวยการสำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียนว่าเริ่มเข้ามา โดยมีคริสต์ศาสนิกชนหนุ่มๆ ไปช่วยซ่อมแซมโบสถ์ที่สำเหร่ ซึ่งเป็นโบสถ์เก่าๆ ส่วนค่ายอาสาสมัครนานาชาติ เข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ มีเยาวชนชาวต่างชาติ ๗ ชาติ มาช่วยกันสร้างโบสถ์คริสต์ที่จังหวัดเชียงราย และต่อมาได้มาช่วยสร้างสนามบาสเกตบอล ให้แก่สถานฝึกอบรมเยาวชนแบบประชาสงเคราะห์ที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และตั้งแต่นั้นมาค่ายอาสาสมัครก็เกิดขึ้น และในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ค่ายผู้นำอาสาสมัคร ของพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก มีสมาชิก ๒๙ คน ไปตั้งค่ายที่วัดหัวสวน ตำบลเสม็ดใต้ จังหวัดฉะเชิงเทรา

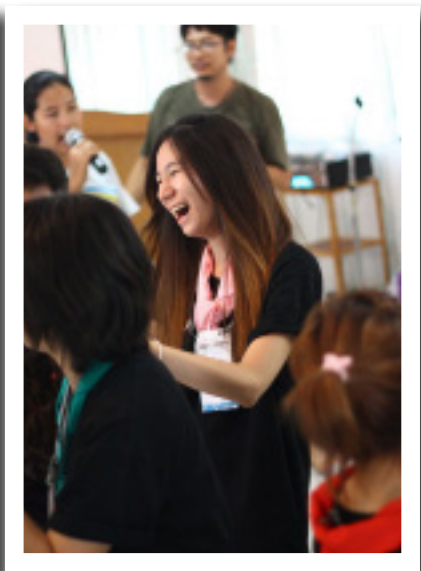
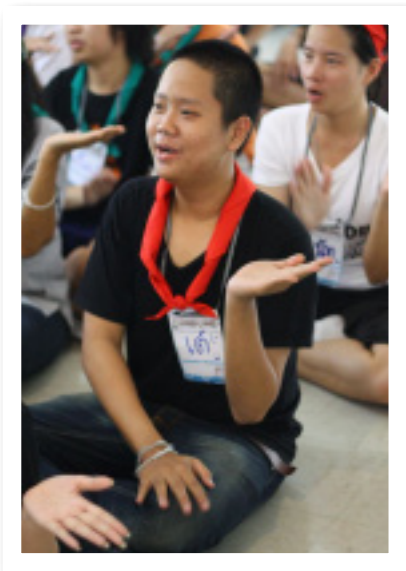
ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยได้จัดค่ายใหญ่ที่สุด โดยมี มร.ฮันส์ ปีเตอร์ มุลเลอร์ (Mr. Hans Peter Muller) เลขาธิการประสานงาน ของยูเนสโกเป็นที่ปรึกษา มีการจัดค่ายย่อย ๕ ค่าย มีสมาชิกชาวค่ายประมาณ ๒๐๐ คน ใช้เวลา ๑๕ วัน โดยค่ายที่ ๑ จัดที่จังหวัดระยอง ค่ายที่ ๒ จัดที่ จังหวัดขอนแก่น ค่ายที่ ๓ จัดที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ค่ายที่ ๔ จัดที่จังหวัดสุรินทร์ และค่ายที่ ๕ จัดที่จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนั้นได้มีการพัฒนาท้องถิ่น ทำถนน สร้างสะพาน ซ่อมอ่างเก็บน้ำ ศึกษาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และให้การแนะนำ เรื่องสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน

ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดค่ายอาสาสมัครพัฒนาขึ้น ณ บ้านเหล่าบก อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีสมาชิก

ชาวค่ายเป็นนิสิตชาย ๓๓ คน หญิง ๑๕ คน มีระยะเวลา อยู่ค่าย ๑๔ วัน ต่อมากลุ่มนิสิตนักศึกษา ๕ สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์

และมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ใช้เวลาว่างช่วงปิดภาคเรียนภาคฤดูร้อน ออกค่ายอาสาสมัครพัฒนาเป็นประจำทุกปี มีกิจกรรมที่ทำ เช่น การสร้างแหล่งเก็บกักน้ำ โรงเรียน ศาลาประชาคม สนามเด็กเล่น ชุดลอกคลอง ทำการวิจัยปัญหาเด็กและเยาวชน และหาแนวทางแก้ไข ช่วยสอนหนังสือให้แก่เด็กๆ ในชุมชน ซึ่งในเวลาต่อมา มีนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยพลศึกษา และจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ในภาครัฐ และเอกชน ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดให้ความสนใจและได้จัดตั้งค่ายพัฒนาท้องถิ่นขึ้นในหลายสถาบัน ต่อมารัฐบาลได้เห็นความสำคัญที่จะให้ความช่วยเหลือ โดยสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ ได้จัดสรรเงินอุดหนุน เนื่องจากได้เห็น ว่า ค่ายอาสาพัฒนาของนิสิตนักศึกษา เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างมากมาย กล่าวคือ ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น และอีกประการหนึ่ง เป็นการสร้างนิสัยความเป็นผู้นำ และช่วยให้นิสิตนักศึกษาหันมาสนใจปัญหาการเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมชาติ ซึ่งเป็นผลดีแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาสังคม

ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ กองบริการชุมชน กรมประชาสงเคราะห์ ได้จัดค่ายสำหรับเด็ก และเยาวชนภาคฤดูร้อนขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อศึกษาความต้องการ และทำที่ที่มีต่อการจัดกิจกรรม โดยผลของการจัดค่ายในครั้งนั้นได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มก่อสร้าง ค่ายพักแรมถาวรของ ยุวกาชาด ในที่ดินที่ได้รับบริจาค ซึ่งตั้งอยู่ที่แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่เศษ มีชื่อเรียกว่า ศูนย์กิจกรรม ยุวกาชาด ผิน แจ่มวิลาสอน เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้นำยุวกาชาด และเป็นสถานที่อยู่ค่ายของยุวกาชาด มีตึกอำนวยการ อาคารนอน โรงอาหาร เรือนพยาบาล และสถานที่ฝึกกิจกรรมกีฬา และว่ายน้ำ ซึ่งนับว่าเป็นค่ายพักแรมที่มี อาคารถาวร และทันสมัยสำหรับจัดกิจกรรมของยุวกาชาดแห่งแรกของประเทศไทย

สำหรับการสอนวิชาการจัดค่าย เริ่มต้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ โรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา ได้จัดกิจกรรมค่าย ไว้เป็นกิจกรรมนันทนาการสาขาหนึ่ง การนำวิชาค่ายมาสอนในระยะเริ่มต้น ส่วนใหญ่เป็นค่ายแบบลูกเสือ ต่อมาเมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูพลศึกษา ได้เปลี่ยนเป็น วิทยาลัยพลศึกษา และมีอาจารย์ที่จบการศึกษามาจากต่างประเทศ เข้ามาทำการสอน การจัดเนื้อหาวิชาจึงมีแนวโน้มไปในทางค่ายนันทนาการมากขึ้น โดยนักศึกษาที่เรียนวิชานี้ต้องออกภาคปฏิบัติ เข้าค่าย เป็นเวลา ๕-๗ วัน ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดแผนกวิชา

พลศึกษา และได้บรรจุวิชาค่ายไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน หลังจากนั้นหลายสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางด้านพลศึกษา และนันทนาการได้บรรจุวิชาการจัดค่ายไว้ในหลักสูตรด้วย

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้เปิดการสอนวิชานันทนาการมากขึ้น เช่น คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เปิดการสอนวิชาการอยู่ค่าย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยพลศึกษาต่างๆ ก็ได้เปิดการสอน ซึ่งในแต่ละสาขาวิชาที่เปิดสอนเหล่านี้ ต่างก็ได้นำความรู้ด้านการจัดค่ายที่เป็นระเบียบแบบแผนมาใช้เป็นหลักสูตรในการสอนทั้งสิ้น

ประเภทของค่าย

จากความนิยมในกิจกรรมค่ายอย่างแพร่หลาย ทำให้ปัจจุบันค่ายมีรูปแบบที่หลากหลายประเภท ซึ่ง ค่าย สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ค่ายที่แบ่งตามผู้จัด หมายถึง การแบ่งประเภทของค่าย โดยพิจารณาว่า ค่ายนั้นดำเนินการโดยใคร มีใครเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยแบ่งย่อยออกเป็น ๓ แบบ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ค่ายองค์กร หรือค่ายสมาคม (Organization Camp) ได้แก่ ค่ายที่ได้รับการสนับสนุนการจัด หรือดำเนินการจัดโดยองค์กร หรือสมาคม เพื่อผลประโยชน์ขององค์กร หรือสมาคมเป็นหลัก ค่ายประเภทนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ค่ายที่มีจุดประสงค์ เฉพาะตัวอย่างค่ายในลักษณะนี้ เช่น

ค่ายเยาวชน คริสเตียน เป็นต้น

๑.๒ ค่ายเอกชน (Private Camp) ได้แก่ ค่ายที่มีการดำเนินการโดยเอกชน หรือคณะบุคคล เพื่อหวังผลกำไรเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนั้น จึงอาจเรียกค่ายประเภทนี้ว่าค่ายแบบการค้า ตัวอย่างค่ายในลักษณะนี้ เช่น ค่ายพักแรม ของสำนักเพื่อนเดินทาง เป็นต้น

๑.๓ ค่ายสาธารณะ (Public Camp) ได้แก่ ค่ายที่ดำเนินการจัดโดย องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการ ตัวอย่างค่าย ในลักษณะนี้ เช่น ค่ายนันทนาการของกรมพลศึกษา ค่ายฤดูร้อน ของกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๒. ค่ายที่แบ่งตามวิธีการ และวัตถุประสงค์ สามารถแบ่งได้
อย่างหลากหลาย ดังนี้

๒.๑ ค่ายกลางวัน (Day Camp) ส่วนใหญ่จัดให้แก่เด็กในระดับปฐมวัย (อนุบาล) จนถึงเด็กในระดับช่วงชั้นปีที่ ๑ (ประถมต้น) ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้มากนัก ไม่สามารถอยู่ค่ายพักแรมได้เป็นระยะเวลาสั้น และต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่จากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเป็นพิเศษ จะดำเนินการในช่วงกลางวัน ส่วนในช่วงเย็นปล่อยให้ผู้ปกครองรับกลับ ซึ่งกิจกรรมของค่ายประเภทนี้ เช่น การเรียนว่ายน้ำ เล่นกีฬา ศิลปะ ดนตรี การแสดงต่างๆ การเตรียมความพร้อม ทางด้านการเรียน การอนุรักษ์ ธรรมชาติ และทัศนศึกษา ส่วนใหญ่จะจัดในช่วง ปิดภาคเรียน เป็นระยะเวลาประมาณ ๑๕ - ๓๐ วัน

๒.๒ ค่ายค้างคืน (Overnight Camp) เป็นค่ายแบบค้างคืน ระยะเวลา ประมาณ ๓ - ๗ วัน เน้นการช่วยเหลือตนเองในสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติ การทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะพื้นฐาน ในการดำรงชีวิต ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดค่ายประเภทนี้ อย่างแพร่หลาย ตามวัตถุประสงค์ในการจัดค่าย ที่พอจำแนกได้ดังนี้

๒.๒.๑ ค่ายพักแรมวิชาการ (Academic Camp)

ค่ายประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ พัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาการ เสริมแนวคิดใหม่ๆ และพัฒนาเจตคติที่ดี ต่อการเรียนรู้ในวิชาการต่างๆ เช่น ค่ายคณิตศาสตร์ ค่ายวิทยาศาสตร์ หน่วยงานที่จัดค่ายทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นสถาบันทางการศึกษา หรือหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

๒.๒.๒ ค่ายสัมมนา และอบรม (Seminar and Training Camp)

ค่ายประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตขององค์กร

๒.๒.๓ ค่ายอบรมคุณธรรม และจริยธรรม (Virtue Camp or Moral Camp)

ค่ายประเภทนี้ เป็นค่ายที่มุ่งเน้นพัฒนาการให้สมาชิกชาวค่ายได้ตระหนักถึงคุณค่าของคุณธรรม และจริยธรรม ในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายได้นำคุณธรรม จริยธรรมที่ได้เรียนรู้จากค่ายไปใช้ในการดำเนินชีวิต

เพื่อเป็นคนดีของสังคม และประเทศชาติ โดยทั่วไปจัดขึ้นโดยองค์กร และหน่วยงาน ทางศาสนา หรือสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น ค่ายเยาวชนคริสเตียน ค่ายพุทธธรรม

๒.๒.๔ ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ (Conservative Camp)

ค่ายประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายมีเจตคติที่ดี และตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งอบรม สร้างนิสัย และฝึกฝนการเป็นนักรักษา โดยสมาชิกชาวค่าย จะใช้ชีวิต และเรียนรู้ ร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ เช่น ชายทะเล ภูเขา อุทยาน วนอุทยาน ป่าชายเลน เป็นต้น

๒.๒.๕ ค่ายลูกเสือ เนตรนารี (Boy Scout Camp)

ค่ายประเภทนี้บรรจุอยู่ในหลักสูตรลูกเสือ เนตรนารี เพื่อฝึกให้ ลูกเสือ เนตรนารี ได้รู้จักใช้ชีวิตร่วมกันท่ามกลางธรรมชาติ และเรียนรู้วิชาการต่างๆ ตามที่กำหนดในหลักสูตร เช่น เรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การเดินทางไกล การใช้เข็มทิศ เป็นต้น

๒.๒.๖ ค่ายอาสาสมัคร (Volunteer Camp)

ค่ายประเภทนี้ เป็นค่ายที่ได้รับการนิยมมาก ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ที่มีใจรักในการพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือผู้ประสบภัย และผู้ด้อยโอกาส กิจกรรมในค่ายประเภทนี้ ได้แก่ การสร้างสนามเด็กเล่น การสร้าง ห้องสมุด สนามกีฬา ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จัดโดยชมรมอาสาพัฒนาที่อยู่ในสถาบันการศึกษา และองค์กรอาสาสมัครต่างๆ ที่ทำงานด้านการพัฒนาชุมชน

๒.๒.๗ ค่ายส่งเสริมสุขภาพ (Health Camp)

ค่ายประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพ ทั้งร่างกาย และจิตใจ โดยกิจกรรมในค่าย ได้แก่ การอบรม และให้ความรู้ เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนที่ถูกต้องด้านโภชนาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งส่วนใหญ่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่ดูแลด้านสาธารณสุข หรือพลานามัย

๒.๒.๘ ค่ายคนพิการ (Handicapped Camp)

เป็นค่ายที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลที่มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย และจิตใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง เห็นคุณค่าของตัวเอง มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปในสังคม พร้อมทั้งแนะนำวิธีการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงข้อบกพร่องของผู้ที่มีความผิดปกติได้อีกหนึ่งทางด้วย

๒.๒.๙ ค่ายครอบครัว (Family Camp)

เป็นค่ายที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัว ได้มีโอกาสพักผ่อน และทำกิจกรรมร่วมกันนอกสถานที่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว กิจกรรมที่จัดในค่ายประเภทนี้ เช่น คาร์แรลลี่ครอบครัว (Family Car Rally) วอล์คแรลลี่ครอบครัว (Family Walk Rally) กลุ่มสัมพันธ์ครอบครัว การแสดงของครอบครัว เป็นต้น

๒.๒.๑๐ ค่ายธรรมชาติ (Nature Camp)

เป็นค่ายที่ได้รับความนิยมในหมู่ผู้ชื่นชอบการใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ และการผจญภัยตามป่าเขาถ้ำเนาไพร โดยมีที่ตั้งค่ายในบริเวณอุทยาน หรือวนอุทยานที่มีการจัดพื้นที่สำหรับตั้งค่ายพักแรม สมาชิกชาวค่ายจะต้องเตรียมอุปกรณ์ที่ดำรงชีพไปเอง เช่น เต็นท์นอน ถูนอน หม้อสนาม อาหารแห้ง เป็นต้น กิจกรรมในค่ายประเภทนี้ จะเป็นการท่องเที่ยวพักผ่อน ถ่ายภาพ และการชื่นชมความงามของธรรมชาติ

บทสรุป

ค่าย เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงป้องกัน และแก้ปัญหา ของสมาชิกค่ายผ่านการปฏิบัติจริง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากความเป็นมา และวิวัฒนาการของค่ายข้างต้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรมค่าย ได้พัฒนาขึ้นสู่ระดับความเป็นวิชาชีพอีกสาขาหนึ่งในด้านนันทนาการ โดยมีปรัชญา จุดมุ่งหมาย จรรยาบรรณ เนื้อหาวิชาการอย่างมีระเบียบแบบแผน รวมทั้งกระบวนการ ผลิตบุคลากรในสาขาอาชีพ โดยอาศัยความรู้ระเบียบวิธีการ จากศาสตร์ต่างๆ ผสมผสานร่วมกัน เช่น ความรู้ในสาขาจิตวิทยา สาขาวิชามานุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา และสาขา วิชาการศึกษา เป็นต้น จนทำให้ปัจจุบันค่าย เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยม อย่างมากมายทั้งในสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ บริษัท องค์กรเอกชน และองค์กรทางศาสนา และจากคามนิยม ในกิจกรรมค่ายแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมค่ายสามารถ สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ได้อย่างมากมาย

บทที่ ๒ แนวคิดเกี่ยวกับค่านันทนาการ

การอยู่ค่าย เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีพในสมัยโบราณ อันเนื่องมาจากการหาอาหาร ซึ่งต้องย้ายถิ่นที่พิกไปในแหล่งธรรมชาติที่สมบูรณ์ตามฤดูกาล โดยแบ่งกลุ่มเป็นพวกที่เรียกว่าชนเผ่าต่างๆ ในแต่ละเผ่าก็มีวิวัฒนาการของการอยู่ค่ายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง มีการจัดการภายในเผ่าตามแนวคิดของผู้นำเผ่า ความเชื่อทางภูตผีปิศาจ เทพศักดิ์สิทธิ์ ดวงดาว อภินิหารของธรรมชาติ และพัฒนาไปเป็นปรัชญาค่ายสมัยใหม่ ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปจากยุคดั้งเดิม

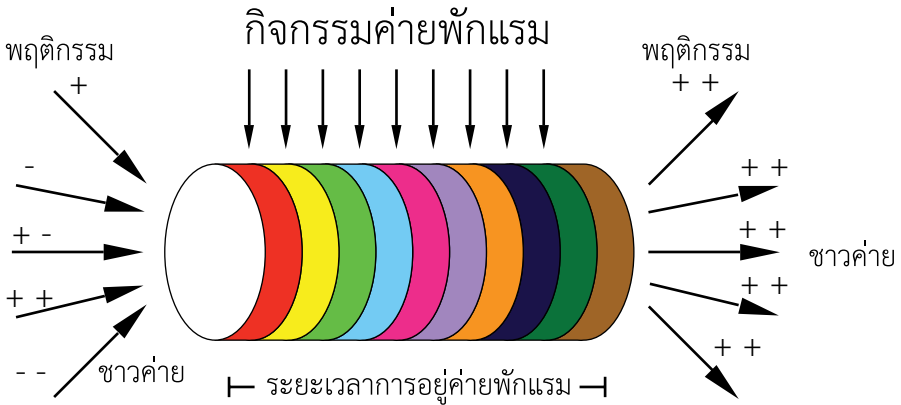
การจัดค่ายมีแนวคิด และหลักปรัชญาที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการจัดค่ายนั้นๆ แต่เดิมการจัดค่ายมิได้จัดเป็นระเบียบแบบแผน เป็นเพียงค่ายธรรมดาที่มุ่งหวังเพียง เพื่อพักแรม และสนุกสนานระหว่างการเดินทาง ต่อมาได้มีการพัฒนาจนถึงการจัดค่ายอย่างมีระบบ ในปัจจุบันการจัดค่ายได้พัฒนาเป็นเพื่อการศึกษา และนันทนาการ

ปรัชญาค่ายนันทนาการ

ปรัชญา (Philosophy) คือ กิจกรรมทางปัญญา หรือการสร้างระบบความคิด เพื่อการแสวงหาคำอธิบายให้กับคำถามที่เป็นพื้นฐานที่สุดของชีวิต เช่น จุดประสงค์ของชีวิตคืออะไร เราจะแยก “ถูก” กับ “ผิด” ออกจากกันได้อย่างไร ปรัชญา เป็นคำที่มาจากภาษาสันสกฤต คือ ปร แปลว่า ประเสริฐ ชญา แปลว่า ความรู้รวมกันเป็น ความรู้อันประเสริฐ ส่วนคำภาษาอังกฤษได้แก่ Philosophy หมายถึง ความอยากรู้ ใฝ่ที่จะรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาคำตอบจากประสบการณ์ ว่ามันเป็นอะไร อย่างไร และสามารถให้ความหมายโดยสรุป ปรัชญา ก็คือ วิชาที่เป็นเหตุเป็นผล เป็นสุดยอดของวิชาที่สอนให้รู้จักตัวเอง รู้จักผู้อื่น ทำให้รู้ถึงความซับซ้อนของธรรมชาติ ปรัชญา จึงหมายถึง ประมวลความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่างๆ หรือแนวอุดมคติ

ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น สุรพล มั่นนั๊ก. (๒๕๒๗). จึงได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาค่ายนันทนาการ คือ ความคิดเห็น ความเชื่อ ในการจัดประสบการณ์ สร้างสรรค์ทางการศึกษา โดยใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อในการพัฒนาสมาชิกชาวค่าย โดยผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว

เกื้อ แก้วเกตู (๒๕๓๑). อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ประยูรอนุเทพ. (๒๕๔๐). ได้เปรียบเทียบการอยู่ค่ายเสมือนการนำสมาชิกชาวค่ายไปเข้าห้องแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมค่ายเป็นตัวปรับพฤติกรรมตามภาพประกอบดังนี้

โดยกำหนดให้ความยาวของท่อเป็นระยะเวลาการอยู่ค่าย ความกว้างของท่อเป็นความจุของกิจกรรมค่ายที่จัดให้สมาชิกชาวค่าย ซึ่งจะถูกพัฒนาด้วยกิจกรรมจากการจัดการโดยผู้นำที่ผ่านการฝึกฝน และมีประสบการณ์ ให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการเรียนรู้ทางบวก (+) พัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ความรู้ การปฏิบัติตนที่ยังไม่ถูก ไม่เหมาะสมทางลบ (-) ให้ไปสู่การเจริญงอกงามอย่างมีคุณค่า โดยปรัชญา ท่อแห่งการเรียนรู้

จะเห็นว่าปรัชญาค่ายนันทนาการ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกชาวค่ายอย่างแท้จริง ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการพัฒนาตนเอง มีการปรับตัวเข้ากับ

บุคคลอื่น มีการพัฒนาความคิด ใช้ชีวิตในรูปแบบประชาธิปไตย รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักวางแผนการทำงาน การพัฒนาสุขภาพร่างกาย ด้วยกิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกชาวค่าย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

จุดมุ่งหมายของค่ายนันทนาการ

ค่าย เป็นกิจกรรมยามว่าง หรือนันทนาการ (Recreation) ที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะค่ายจะช่วยสร้างอุปนิสัยใจคอ และพฤติกรรมของสมาชิกชาวค่าย ให้เป็นไปอย่างที่ตั้งคมปรารถนาได้เป็นอย่างดี

จรินทร์ ธานีรัตน์. (๒๕๑๓). ได้กล่าวไว้ว่า ความเปลี่ยนแปลงของสังคมในเมือง จำนวนผู้คนที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความเป็นอยู่หนาแน่น ตึกรอบบ้านช่องเพิ่มขึ้น จำนวนพาหนะรถยนต์เพิ่มขึ้น การจราจรแออัด อากาศแทบจะไม่มีหายใจ และเต็มไปด้วยฝุ่นละออง หรือควันรถยนต์ และโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ เพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้คนดำเนินชีวิตในเมืองต้องวุ่น สับสน และทำงานแข่งกับเวลา ผู้คนจึงมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ แต่สนามเด็กเล่น สนามกีฬา หรือสวนสาธารณะมีไม่เพียงพอกับความ ต้องการ หรือจำนวนประชาชนในเมือง ค่ายนันทนาการจึงตอบสนองความต้องการ อันนี้ได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมค่าย เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาสมาชิกชาวค่าย ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีบรรยากาศ และกิจกรรมที่เหมาะสม ในช่วงเวลาอันสั้น กิจกรรมค่ายได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วย ในการพัฒนาสมาชิกชาวค่ายหลายประการ เพราะค่ายมีเทคนิค และวิธีการจัดกิจกรรม ที่แตกต่างจากกิจกรรมในโรงเรียน หรือกิจกรรมเยาวชนอื่นๆ และค่ายยังมี จุดเด่นหลายประการที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกชาวค่ายได้ โดยสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายของค่าย ได้ดังนี้

๑. จุดมุ่งหมายของค่านันทนาการด้านการพัฒนาบุคคล และสังคม

ดีมีอค (Dimock). (๑๙๙๕). ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของค่ายไว้ดังนี้

๑. พัฒนาความรู้สึกละเอียดซึ้งสัมพันธ์กับธรรมชาติ และศิลปะการใช้ชีวิต
กลางแจ้ง

๒. ศึกษา และเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

๓. เรียนรู้การสร้างสรรค์สิ่งที่มีประโยชน์ในเวลาว่าง

๔. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ เรียนรู้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม
และส่งเสริมวิถีทางการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย

๕. พัฒนาด้านคุณธรรมของจิตใจ

ไวโอลา ครอฟฟอร์ด และ ไอดา มิทเชลล์ (Viola Crawford and
Ida Mitchell). (๑๙๖๑). ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของค่ายไว้ดังนี้

๑. ค่ายสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในอุดมคติ เป็นเหมือนห้องทดลอง
การดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย เพราะสมาชิกชาวค่ายเป็นผู้กำหนด
วิถีทางของเขาร่วมกัน เป็นการปลูกฝังการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย

๒. ค่ายให้ความสนุกสนาน จากการเข้าร่วมกิจกรรมการผจญภัย
เป็นการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ การได้พบเพื่อนใหม่

๓. ค่ายช่วยให้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๔. ค่ายช่วยการปรับตัวทางสังคม

๕. ค่ายช่วยพัฒนานิสัย และบุคลิกภาพที่ดี

๖. ค่ายช่วยให้รู้จักการรักษาสุขภาพ และการรักษาความปลอดภัย

๗. ค่ายช่วยพัฒนาความรัก และความสนใจการใช้ชีวิตนอกเมือง

๘. ค่ายช่วยสร้างให้เกิดความมั่นใจ

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (๒๕๓๒).

ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของค่ายพักแรมไว้ ดังนี้

๑. เพื่อช่วยให้สมาชิกชาวค่ายสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
๒. เพื่อช่วยให้ปรับปรุงพัฒนาบุคลิกลักษณะ และอุปนิสัยใจคอ
๓. เพื่อช่วยฝึกการเป็นผู้นำให้แก่สมาชิกชาวค่าย
๔. เพื่อช่วยให้ได้รับมิตรภาพใหม่ๆ เพิ่มขึ้น
๕. เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักความรับผิดชอบ
๖. เพื่อให้มีโอกาสทำความรู้จัก เข้าใจ ชาบซึ้งและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความงดงามของธรรมชาติ
๗. เพื่อให้ได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน
๘. เพื่อฝึกความอดทน ความอดกลั้น และการมีน้ำใจ
๙. เพื่อช่วยเพิ่มพูน และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของการอยู่ค่าย
๑๐. เพื่อช่วยพัฒนาจิตใจของสมาชิกชาวค่าย ให้เป็นไปในทางส่งเสริมมิใช่ทำลาย
๑๑. เพื่อช่วยให้สมาชิกชาวค่ายได้มีโอกาสเรียนรู้ฝึกความชำนาญใหม่ๆ

๑๒. เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง

๑๓. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายแต่ละคนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ
ในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้มา

๑๔. เพื่อมุ่งส่งเสริมการใช้ชีวิตในระบอบประชาธิปไตย
ให้แก่สมาชิกชาวค่าย

จรินทร์ ธานีรัตน์. (๒๕๑๓). ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของค่าย ไว้ดังนี้

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง ในการอยู่ค่ายนั้น
จุดมุ่งหมายที่สำคัญอันหนึ่ง คือ จะต้องมีการส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย
ได้มีกิจกรรมต่างๆ ในการออกกำลังกาย เช่น การเล่นกีฬา การว่ายน้ำ เดินทางไกล
และกิจกรรมอื่นๆ ที่จะส่งเสริมให้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายได้มีการเคลื่อนไหว
ซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่ายมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง

๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายมีอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน การที่สมาชิก
ชาวค่ายได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ย่อมทำให้เกิดความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน ประกอบกับธรรมชาติอันสวยงามย่อมส่งเสริม ให้จิตใจเบิกบาน
อารมณ์แจ่มใส ทำให้สมาชิกชาวค่ายมีสุขภาพจิตดี จิตใจร่าเริง

๓. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้มิตรภาพใหม่ๆ การอยู่ค่ายเปิดโอกาส
ให้สมาชิกชาวค่ายที่มาจากที่ต่างๆ ได้พบปะสังสรรค์ ได้รู้จักเพื่อนใหม่
เพราะการอยู่ค่ายจะมีกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องมีการทำงานร่วมกัน กินนอนด้วยกัน
จึงทำให้มีความสนิทสนม มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดมิตรภาพที่แน่นแฟ้น
เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมอย่างแท้จริง

๔. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายรู้จักปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่น การอยู่ค่าย
โดยทั่วไปจะต้องมีการจัดเป็นระบบหมู่ หรือเป็นรูปแบบคณะกรรมการ สำหรับ
การประกอบกิจกรรมต่างๆ และในการใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่าย
เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญช่วยให้สมาชิกชาวค่ายทุกคนรู้จัก
การปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

๕. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายรู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ในการอยู่ค่ายสมาชิกชาวค่ายทุกคนจะได้รับมอบหมายหน้าที่ตามความถนัด ทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกชาวค่ายจะต้องมีความรับผิดชอบ จึงจะทำให้งานได้รับความสำเร็จ เช่น คนหาฟืนก็ต้องมีหน้าที่ไปเก็บฟืน มาใช้ในการหุงหาอาหาร คนครัวมีหน้าที่ทำอาหาร กิจกรรมเหล่านี้สมาชิกชาวค่ายทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบ และทุกคนมีอิสระเสรีในการประกอบกิจกรรม ในหน้าที่นั้นๆ ซึ่งเป็นการฝึกความรับผิดชอบของสมาชิกชาวค่ายแต่ละบุคคล

๖. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้พัฒนาบุคลิกภาพ การอยู่ค่ายนั้น สมาชิกชาวค่ายทุกคนจะได้รับการฝึกหัดให้มีการแสดงออกทางร่างกาย และทางด้านความคิด ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมีจิตใจมั่นคง ไม่ตื่นเต้น ประหม่า ซึ่งลักษณะต่างๆเหล่านี้ จะช่วยพัฒนาให้สมาชิกชาวค่ายมีบุคลิกภาพที่ดี กล้าแสดงออก

๗. เพื่อฝึกหัดให้สมาชิกชาวค่ายมีลักษณะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ในการอยู่ค่ายจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน จะต้องมีการให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบเป็นหมู่คณะ เพื่อให้งานของกลุ่ม สำเร็จไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ หรือผู้นำควบคุมรับผิดชอบ ให้งาน หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จไปด้วยดี ซึ่งเป็นการฝึกลักษณะ ของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

๘. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายรู้จัก เข้าใจ ซาบซึ้ง และรักในความงาม ของธรรมชาติ ในการอยู่ค่ายสมาชิกชาวค่ายทุกคนจะใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ป่าเขาลำเนาไพร และกิจกรรมของการอยู่ค่าย จะประกอบด้วยการศึกษา ธรรมชาติ การเดินทางไกล ว่ายน้ำ เล่นเรือ ซึ่งล้วนแต่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ในสิ่งแปลกใหม่ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรักในความงามของธรรมชาติ ให้รู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๙. เพื่อมุ่งสร้างความอดทนและพัฒนาด้านจิตใจ การอยู่ค่ายสมาชิก ชาวค่ายแต่ละบุคคล จะได้รับการฝึกให้เรียนรู้ถึงการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เรียนรู้พฤติกรรมของตนเอง ให้อยู่ในขอบเขต และการมีระเบียบวินัยที่ดี ได้รับการฝึกให้มีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ สมาชิกชาวค่ายจะต้อง ช่วยกันทำงาน เพราะกิจกรรมบางอย่างต้องใช้เวลา และพลกำลังของร่างกาย เช่น การเดินทางไกล ปีนเขา พายเรือ รู้จักเสียสละความสุข ความสบายส่วนตน และก่อให้เกิดความอดทน

๑๐. เพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้แก่สมาชิกชาวค่าย การอยู่ค่าย ร่วมกันนั้น แนวทางการปฏิบัติกิจกรรมภายในค่าย จะใช้ระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย ได้มีการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย เช่น การจัดให้มีผู้นำ ผู้ตาม การจัดแบ่งกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำ และการให้คำปรึกษา

จากจุดมุ่งหมายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะบังเกิดผลดีก็ต่อเมื่อ ได้มีการจัดการที่ดี มีการจัดผู้นำกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และได้รับคำแนะนำจากที่ปรึกษาที่มีความรู้ และประสบการณ์

๒. จุดมุ่งหมายของค่ายด้านการศึกษา

กระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการเรียนรู้ และได้รับความรู้ด้านต่างๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในค่าย ด้านการศึกษาที่จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ในด้านต่างๆ มีดังนี้

๑. **ด้านสัจจการแห่งตน (Self-Realization)** คือ การที่สมาชิกชาวค่าย ได้รับการเรียนรู้ในสิ่งแปลกใหม่ และนำมาปรับปรุงตนเอง รักษาสุขภาพของตนเอง ให้มีความแข็งแรง สามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้เมื่อสมาชิก ชาวค่ายได้ร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในค่ายแล้ว สมาชิกชาวค่ายก็จะได้รับ อย่างมากมาย และจริงจัง สัจจการแห่งตนนั้นประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ให้รักการศึกษาเล่าเรียน มีนิสัยชอบค้นคว้าหาความรู้ อยู่เป็นนิจ

๑.๒ ให้สามารถใช้ภาษาได้ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

๑.๓ ให้มีความรู้ทางคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สามารถใช้ความรู้ ให้เป็นประโยชน์แก่ชีวิตประจำวัน

๑.๔ ให้มีทักษะในการฟัง การสังเกต และรู้จักให้ดุลยพินิจ เกี่ยวกับการงาน

๑.๕ ให้มีนิสัยในทางริเริ่มสร้างสรรค์

๑.๖ ให้มีความรู้เบื้องต้นที่จำเป็นเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย

๑.๗ ให้สามารถช่วยตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่

๑.๘ ให้รู้จักดูแลและนิยมการเล่นกีฬา และการละเล่นพื้นเมือง

๑.๙ ให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๑.๑๐ ให้รู้คุณค่าของความงามของศิลปะ

๑.๑๑ ให้ยึดมั่นในศาสนา และมีศีลธรรมประจำใจ รู้จักรักษาเกียรติ และคุณความดี

๑.๑๒ ให้เข้าใจคุณค่า และรู้จักรักษาวินัย

๑.๑๓ ให้มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ และเพื่อนมนุษย์

๒. ด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) คือ การที่สมาชิก ชาวค่ายได้ศึกษาเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต เพื่อการปรับปรุงตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สังคมในปัจจุบันมีความต้องการ กระบวนการกลุ่ม การอยู่ค่ายสามารถให้โอกาสแก่สมาชิกชาวค่ายได้มี กิจกรรมพัฒนาการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม เพราะสมาชิกชาวค่ายกินอยู่ ร่วมกัน ทำงานด้วยกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี กิจกรรมค่ายจะต้องช่วยให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการพัฒนา ด้านมนุษยสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ ให้ตระหนักในความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ และรู้จักเคารพผู้อื่น
- ๒.๒ ให้มีสัมมาคารวะและมารยาทอันดีงามตามประเพณีนิยม
- ๒.๓ ให้รู้จักเล่น และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดี และให้มีน้ำใจ

เป็นนักกีฬา

๒.๔ ให้รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำ และผู้ตาม

๒.๕ ให้เห็นความสำคัญของบ้านในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคม

๒.๖ ให้ยึดถืออุดมคติของครอบครัว

๒.๗ ให้มีความสามารถในการจัดบ้านเรือนให้น่าอยู่ และถูกสุขลักษณะ

๒.๘ ให้รู้จักดำเนินชีวิต และรักษาสัมพันธภาพแบบประชาธิปไตย ในครอบครัว

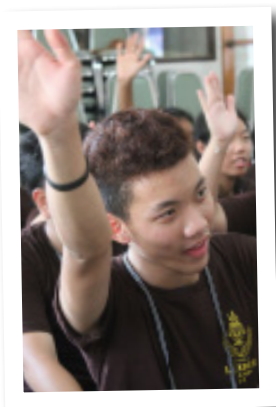
๓. ด้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) คือการส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพได้ และสามารถจัดการดำเนินชีวิตตนเองได้เป็นอย่างดี การอยู่ค่ายสามารถช่วยให้ชาวค่ายมีการทำงานเป็นโครงการ มีการจัดรายการกิจกรรม มีการจัดอาหาร และการจัดการในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆภายในค่ายอย่างเหมาะสม ซึ่งค่ายจะต้องมุ่งพัฒนาสมาชิกชาวค่ายด้านประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในเรื่องดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ให้รู้จักความพึงพอใจในคุณค่าของงานฝีมือ
- ๓.๒ ให้รู้จัก และเข้าใจถึงลักษณะของงานอาชีพต่างๆ
- ๓.๒ ให้รู้จักเลือกงานอาชีพที่ดี และมีความเหมาะสมกับตนเอง
- ๓.๔ ให้รู้จักปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น
- ๓.๕ ให้รู้จักคุณค่าของงานที่ตนเองกระทำขึ้นที่มีต่อสังคม
- ๓.๖ ให้รู้จักวางแผนเศรษฐกิจสำหรับชีวิตของตนเอง
- ๓.๗ ให้รู้จักใช้จ่ายใช้สอยในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และประหยัด

๓.๘ ให้รู้จักรักษาผลประโยชน์ของตนเอง โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

๔. **ด้านหน้าที่พลเมือง (Civic Responsibility)** หมายถึง การที่สมาชิกชาวค่ายมีหน้าที่รับผิดชอบในการเป็นพลเมืองดี รู้จักการปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี ซึ่งกิจกรรมการอยู่ค่ายสามารถให้สิ่งเหล่านั้นแก่สมาชิกชาวค่ายได้เป็นอย่างดี เช่น มีการทำความสะอาดค่าย การสอนให้รู้จักรักษา และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับเป็นการสอนให้มีความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองดี นอกจากนี้ค่ายยังพัฒนาสมาชิกชาวค่ายในด้านหน้าที่พลเมืองที่ดี ดังต่อไปนี้

- ๔.๑ ให้รู้จัก และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ๔.๒ ให้รู้จักปรับปรุงตนเองเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- ๔.๓ ให้รู้จักโครงสร้างของสังคม และกระบวนการของสังคม
- ๔.๔ ให้รู้จักการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
- ๔.๕ ให้รู้จัก และเข้าใจสภาวะการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ
- ๔.๖ ให้รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองที่มีต่อประเทศชาติ
- ๔.๗ ให้รู้จักมีความจงรักภักดีต่ออุดมคติของประชาธิปไตย

จากจุดมุ่งหมายของค่ายตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภูมิ
ได้ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของค่ายนั้นหนทางการ อาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายแต่ละคน ได้ร่วมกิจกรรมค่ายด้วยความสนุกสนาน
ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ปลอดภัย และการดูแลที่ถูกต้อง

๒. เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สมาชิกชาวค่ายให้เกิดความรู้และทักษะ
จากกิจกรรมต่างๆ ภายในค่าย ซึ่งจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
ต่อไป

๓. เพื่อช่วยให้สมาชิกชาวค่ายมีความปลอดภัย และมีสุขภาพสมบูรณ์ โดยเน้นการสร้างสุขนิสัยประจำวัน ทักษะในการป้องกันภัย โดยการเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้พัฒนาร่างกายให้แข็งแรง มีความคล่องแคล่ว และอดทน ปราศจากสภาวะจิตใจที่กังวล

๔. เพื่อช่วยให้สมาชิกชาวค่าย เกิดความรู้สึกรักคุ้นเคยและเป็นส่วนหนึ่งกับธรรมชาติ สามารถเข้าใจ และซาบซึ้งในธรรมชาติรอบกาย โดยพยายามเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่ต้องพึ่งพาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และก่อให้เกิดความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ตลอดจนให้สามารถเพิ่มพูนทักษะพื้นฐานของการอยู่ค่าย

๕. เพื่อพัฒนาความเข้าใจในค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่สมาชิกชาวค่าย โดยเข้าใจถึงความเป็นเพื่อนที่แท้จริง เข้าใจ และประทับใจความสวยงามตามธรรมชาติ เข้าใจ และยอมรับบุคคลอื่นที่แตกต่างในเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

๖. เพื่อพัฒนาสมาชิกชาวค่าย โดยการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้โดยเน้นการยอมรับบุคคลอื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจ และรับผิดชอบต่อส่วนรวมดีขึ้น

ลักษณะพิเศษของค่ายนันทนาการ

ได้มีการศึกษากันมากมายเกี่ยวกับลักษณะของค่ายนันทนาการว่า เหตุใดกิจกรรม ค่ายนันทนาการ จึงได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่สำคัญสำหรับกรอบรม ผลสรุปที่ได้จากการศึกษา และรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (๒๕๓๒). พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ค่ายนันทนาการได้รับการยอมรับว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นคุณค่า และเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากกิจกรรมค่ายนันทนาการ มีลักษณะพิเศษที่แตกต่าง ไปจากกิจกรรมของสถาบัน

ทางสังคมอื่นๆ ดังนี้

๑. ค่ายนันทนาการ เป็นกิจกรรม และประสบการณ์กลางแจ้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่าย ได้ประสบการณ์ตรงในชีวิตกลางแจ้ง การใช้ชีวิตกลางแจ้งโดยตรงจะทำให้สมาชิกชาวค่ายมีชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติอย่างแท้จริง ทำให้ได้มีโอกาสศึกษา และมีประสบการณ์เรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์

๒. ค่ายนันทนาการ มีลักษณะเป็นชุมชน ซึ่งชุมชนดังกล่าวได้รับการจัดและควบคุม โดยสมาชิกชาวค่ายด้วยกันเอง ชุมชนชาวค่ายจำลองชุมชนในชีวิตจริง ซึ่งอาจทำให้เห็นถึงการปกครองครอบครัว สุขภาพ การจัดการนันทนาการ และศาสนา เพราะเหตุที่ค่ายนันทนาการเป็นรูปแบบของชุมชนแบบง่ายๆ จึงสามารถสะท้อนให้เห็นรูปแบบการเข้าร่วม และการแข่งขันระหว่างสมาชิกชาวค่ายในชุมชนค่ายได้ชัดเจน

๓. ชีวิตของสมาชิกชาวค่ายทุกคนได้รับการพัฒนาให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ และเป็นธรรมชาติอย่างเต็มที่

๔. หลักสูตรของค่ายนันทนาการ ไม่ได้เน้นแต่เฉพาะกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ แต่เป็นการเกี่ยวพันกันระหว่างประสบการณ์ และกิจกรรมในชุมชนชาวค่ายกับกระบวนการพัฒนาทางสังคม และทางการศึกษาผสมผสานกัน

๕. กิจกรรมในค่ายนันทนาการไม่เป็นลักษณะตายตัวเหมือนกิจกรรมของทางสถาบันสังคมอื่นๆ ไม่มีการกำหนดวิชาตายตัว ยึดถือความสนใจและความต้องการของสมาชิกชาวค่ายเป็นสำคัญ เพื่อที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจ และเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร

๖. ค่ายนันทนาการ จะจัดกลุ่มสมาชิกชาวค่ายเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งถือกันว่าเป็นศักยภาพในการพัฒนาสังคมชาวค่ายแต่ละคน เป็นกลุ่มที่ทำให้สมาชิกชาวค่ายได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นความต้องการที่จะยอมรับ และได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ซึ่งจะเปิดโอกาสของแรงจูงใจในการพัฒนานิสัยใจคอ เป็นประสบการณ์ของการให้ และการรับ

ซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่ายมีทัศนคติ และความประพฤติที่ดีขึ้น

๗. บรรยากาศ และที่ตั้งค่ายนั้นหนาการ จะก่อให้เกิดสภาพอย่างดี ในการปรับปรุงบุคลิกภาพ และพัฒนาสมาชิกชาวค่าย การที่ห่างไกลจากครอบครัว และผู้คนอื่นๆ ที่สมาชิกชาวค่ายคุ้นเคย และพึ่งพา จะทำให้สมาชิกชาวค่าย ได้พึ่งตนเอง และเป็นอิสระมากขึ้น อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพต่อไป ค่ายนั้นหนาการจะมีการกระจายอำนาจให้สมาชิกชาวค่าย ได้มีโอกาส เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะสร้างให้เขาเป็นผู้มีความคิดอิสระ และควบคุมตัวเองได้ ค่ายนั้นหนาการยังสามารถพัฒนาอารมณ์ของสมาชิกชาวค่ายในเรื่องการเห็นคุณค่า ของตนเองในความสำเร็จต่างๆ ที่ทำขณะอยู่ค่าย

๘. ค่ายนั้นหนาการจะนำเอาความคิดทางด้านประชาธิปไตย มาสู่การปฏิบัติ ในค่ายนั้นหนาการ สมาชิกชาวค่ายจะต้องอยู่ร่วมกันบนพื้นฐาน ของความเสมอภาค การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การตัดสินใจ และทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิด ความรับผิดชอบต่อตนเอง

คุณค่า และประโยชน์จากค่ายนั้นหนาการ

ค่ายนั้นหนาการ มีความหลากหลาย และยืดหยุ่นตามสภาพลักษณะ กลุ่มเป้าหมาย และสภาพแวดล้อม แต่ทั้งนี้คุณค่า และประโยชน์ค่ายนั้นหนาการ เป็นสิ่งที่มีความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดค่ายนั้นหนาการแบบใด เช่น คุณค่าในด้านการพัฒนามโนภาพที่ดีเกี่ยวกับตนเอง คุณค่าในด้านผลสัมฤทธิ์ ทางด้านการเรียนรู้คุณค่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ตลอดจน คุณค่าในด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย เป็นต้น

แก้ว แก้วเกตุ. (๒๕๓๑). กล่าวถึง คุณค่า และประโยชน์ของค่าย ซึ่งรวบรวมจากการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการเข้าร่วมกิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม ที่ปรากฏต่อบุคคลในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. ด้านความรู้ ความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่ายทำให้สมาชิกชาวค่าย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีงานวิจัยด้านนี้หลายเรื่อง เช่น งานวิจัยของครูกเกอร์ (Kruker) รายงานว่าโครงการค่ายที่มีรายการกิจกรรมเสริมเกี่ยวกับทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาสามารถช่วยให้นักเรียนระดับ ๕ และ ๖ มีความรู้ ความเข้าใจความหมายของคำได้ดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าค่าย ทั้งนี้ โดยอาศัยการเข้าค่ายเพียง ๔ สัปดาห์ และคาเตอร์ (Carter) พบว่าโครงการเอคเคิร์ต วิลเดอร์เนส แคมป์ (Eckerd Wildeness Campings) ในรัฐฟลอริดา ช่วยให้เด็กชายที่เป็นกลุ่มอาชญากรมีผลการเรียนดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย

๒. ด้านการปรับตัว และความสามารถทางสังคม

ค่ายช่วยให้สมาชิกชาวค่ายปรับตัว และมีความสามารถทางสังคมที่ดีขึ้น มีตัวอย่างงานวิจัย เช่น โครน (Coren) ได้ศึกษาโครงการค่ายกลางวันในรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย กลุ่มที่เข้าค่าย มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมดีขึ้น เซนเนอร์ (Chenery) พบว่า ค่ายฤดูร้อนในรัฐเพนซิลวาเนีย ใช้เวลา ๑๐ วัน ทำให้เด็กหญิงอายุ ๘-๑๒ ปี มีความสามารถทางสังคมสูงขึ้น นอกจากนี้ เกลิก (Galick) ได้ศึกษาค่ายพักแรมแบบถาวร ๔ สัปดาห์ ในรัฐเพนซิลวาเนีย พบว่า ค่ายช่วยลดความขัดแย้งระหว่างบุคคลลงได้

๓. ด้านสุขภาพร่างกาย

ค่ายช่วยพัฒนาสุขภาพร่างกายอย่างได้ผล มีงานวิจัยของเลฟเบรฟ (Lefeburve) แสดงให้เห็นว่าค่ายช่วยทำให้สมาชิกชาวค่ายซึ่งเป็นเด็กพิเศษ มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรงขึ้น โครน (Coren) ได้ทำการวิจัยพบว่า ค่ายในรัฐเพนซิลวาเนีย ช่วยทำให้เด็กชาย และเด็กหญิงสมบูรณ์ และแข็งแรงขึ้น ส่วนโรบาทเซอร์ (Rohrbacher) พบว่าค่ายมีกิจกรรมที่มีแนวโน้มช่วยให้เด็กที่มีน้ำหนักมากลดน้ำหนักลงได้

๔. ด้านการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
ค่ายช่วยให้สมาชิกชาวค่าย
เปลี่ยนแปลงเจตคติดีขึ้น
คุนส์ (Coons) ได้ทำการศึกษา
พบว่าค่ายช่วยให้เด็กชาย
และเด็กหญิงที่ด้อยโอกาส
ทางการศึกษา เศรษฐกิจ
และสังคม มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
โดยให้ความร่วมมือร่วมใจ มีส่วนร่วม
ในกลุ่มมากขึ้น บราวน์ (Brown)

ได้ศึกษาผู้นำเยาวชนที่ปฏิบัติงานในค่าย พบว่าผู้นำดังกล่าวมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น
ในทางบวก ครูเกอร์ และมาร์คัส (Kruker & Marcus) พบว่าค่ายสามารถช่วยเปลี่ยนแปลง
ให้สมาชิกชาวค่ายมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน

๕. ด้านคุณลักษณะการพึ่งตนเอง

การเชื่ออำนาจในตน ความภาคภูมิใจในตน ค่ายสามารถทำให้สมาชิก
ชาวค่ายสามารถพึ่งตนเองได้ เชื่อในอำนาจตนเองและมีความภาคภูมิใจในตนเอง
ฮาดะ (Hada) ศึกษาพบว่าเพียงระยะเวลา ๕ วัน ปรากฏว่าเด็กอนุบาลญี่ปุ่น
วัย ๕ ปี ๖ เดือน ถึง ๖ ปี ๓ เดือน แสดงลักษณะของการพึ่งตนเองมากขึ้น
เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย และโอคเลย์ (Oakley) พบว่า ค่ายสำหรับเด็ก
ปัญญาอ่อนทำให้เด็กที่เข้าค่ายช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าค่าย

๖. ด้านมโนภาพเกี่ยวกับตน

ค่ายช่วยให้สมาชิกชาวค่ายมีมโนภาพเกี่ยวกับตนดีขึ้น แพคเกอร์
(Thacker) ได้ศึกษาถึงผลของประสบการณ์ค่าย ๒ สัปดาห์ ที่มีต่อเด็กพิการทางกาย
ในด้านมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง พบว่ากิจกรรมค่ายมีผลในทางบวกต่อสมาชิกชาวค่าย
ในด้านมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง และผลจะคงอยู่นานถึง ๓ เดือน และให้ข้อคิด
ว่ากิจกรรมค่ายที่ได้รับการจัดการอย่างดี จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ทางด้านมโนภาพเกี่ยวกับตน แม้ว่ารายการกิจกรรมจะมีได้เน้นเฉพาะด้านดังกล่าวก็ตาม เช่นเดียวกับเชนเนอร์ (Chenery) ที่ศึกษาพบว่ากิจกรรมค่าย ช่วยให้เด็กหญิงเปลี่ยนแปลงมโนภาพเกี่ยวกับตนอย่างมีนัยสำคัญ

สมบัติ กาญจนกิจ. (๒๕๓๖). ได้สรุปคุณค่า และสิ่งที่ได้รับจากค่าย โดยกล่าวว่า สถาบันทางสังคมควรจะสร้างสวัสดิการ และประสบการณ์ชีวิต ให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชน จากการที่สมาคมค่ายพักแรม แห่งสหรัฐอเมริกา ได้จัดการประชุมผู้นำค่ายทุกชนิดขึ้นในลักษณะ ของการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีจุดประสงค์ในเชิงคำถามว่า ค่ายจะส่งเสริม วิถีชีวิตของชาวอเมริกันให้ดีขึ้นได้อย่างไร และจากการประชุมได้มีการนำเสนอ หัวข้อชื่อเอกลักษณ์ และคุณค่าของค่ายอย่างมีรูปแบบ (Unique contributions of organized camping) ซึ่งได้สรุปว่า สิ่งที่ได้รับจากค่าย ได้แก่ ความเข้าใจ ในตนเอง ความซาบซึ้งในความวิเวก สติเสรีภาพส่วนบุคคล มิตรภาพและความเป็นเพื่อน เวลาว่าง และอิสรภาพที่แท้จริง ความซาบซึ้งในการงาน ความคิดสร้างสรรค์ สุนทรีย์ภาพ การยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ชีวิต ศักยภาพทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งพอจะสรุปคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากค่ายได้ดังนี้

๑. ความเข้าใจในตนเอง (Self-understanding)

ค่าย สร้างโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักตนเองอย่างเต็มที่ ค่ายเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับบุคคลที่ทุกคนยอมรับมากที่สุด ดังนั้น ค่ายควรสร้างความรัก ความเข้าใจพื้นฐานสำหรับสมาชิกชาวค่าย เพื่อที่จะได้เจริญเติบโตขึ้นด้วยความอบอุ่นใจ ค่ายจะสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมให้เด็กกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลว โดยควรจัดให้สมาชิกชาวค่าย ได้เรียนรู้ว่าความล้มเหลวจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ด้วยการเรียนรู้จากตนเอง ในสถานการณ์ของค่าย ซึ่งดีกว่าที่จะอยู่ในเมืองที่มีแต่สิ่งที่ทำให้ล้มเหลว

แต่ไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้ ในขณะที่เดียวกันสมาชิกชาวค่ายจะได้รับคำแนะนำอย่างชาญฉลาด และเหมาะสมจากผู้นำค่าย การเข้าใจในสถานการณ์และประสบการณ์ทำให้สมาชิกชาวค่ายสามารถพัฒนาตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ต้องการจากบ้าน มาเป็นรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมภายใต้สถานการณ์ของค่าย สมาชิกชาวค่ายจะได้รับการพัฒนาในด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง มีโอกาสที่จะทดสอบเอกลักษณ์ของตนเองโดยผ่านกิจกรรมประจำวันในค่าย เช่น การเลือกเพื่อน การเลือกความสนใจ พบคนใหม่ๆ แทนที่จะอยู่ในครอบครัวเท่านั้น

๒. ความซาบซึ้งในความวิเวก (Appreciation of solitude)

สิ่งที่เลวร้ายที่สุดในการมีชีวิตอยู่ในเมือง คือ ความกลัวที่จะอยู่อย่างเปล่าเปลี่ยว คนที่จะสามารถค้นหาทรัพยากรภายในตนเองได้ คือ คนที่มีโอกาสที่จะเรียนรู้ถึงความเปล่าเปลี่ยว ค่ายจะช่วยทำให้สมาชิกชาวค่ายอยู่คนเดียว หรืออยู่ในกลุ่มโดยไม่เปล่าเปลี่ยวได้ โดยธรรมชาติไม่สามารถจะจัดโอกาสให้คนเราอยู่โดดเดี่ยว และไม่เปล่าเปลี่ยวได้ แต่ค่ายสามารถช่วยให้สมาชิกชาวค่ายสามารถที่จะอยู่ในค่ายได้นานๆ และบ่อยครั้งขึ้นตามประสบการณ์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามต้องขึ้นอยู่กับกิจกรรม และความต้องการของสมาชิกชาวค่ายด้วย ดังนั้น ผู้นำค่ายต้องมีทักษะ และความเข้าใจว่าสมาชิกชาวค่ายต้องการอะไร กิจกรรมนอกเมืองจะช่วยให้สิ่งนี้ได้เป็นอย่างดี โดยทำให้สมาชิกชาวค่ายมีลักษณะที่ชอบ และรักธรรมชาติมากขึ้น บทกลอน บทกวี ดนตรี หรือการผจญภัย ผู้นำค่ายควรนำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ มาร่วมอยู่ด้วย เพื่อประสบการณ์ที่สมบูรณ์

๓. สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล (Individualism and independence)

เป็นสิ่งที่ได้รับจากค่าย และจะส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตย สมาชิกชาวค่ายจะมีโอกาสได้รู้จักตนเอง

และมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น การสร้างความสามัคคีในกลุ่ม ต้องสร้างจากตัวบุคคลก่อน และเริ่มสร้างเป็นทีมทีหลัง ผู้นำควรจัดโปรแกรมที่ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง เช่น การส่งเสริมความคิด ความอ่านของสมาชิก ขาวค่าย และควรมีกิจกรรมที่ทำทลายไว้สำหรับสมาชิกขาวค่ายที่ไม่ค่อยกล้า แสดงออก รวมไปถึงควรมีการสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่สมาชิกขาวค่าย ทุกคนในค่าย

๔. มิตรภาพ และความเป็นเพื่อน (Friendliness)

บรรยากาศของค่ายที่ได้รับอย่างไม่มีที่สิ้นสุด คือ มิตรภาพ และความเป็นเพื่อน ความรู้สึกที่มั่นคง มั่นใจ อบอุ่น จะเกิดขึ้นตลอดในการอยู่ค่าย ซึ่งจะหาได้ และเกิดขึ้นง่ายกว่าในสังคมเมือง ในโรงเรียน รวมไปถึงครอบครัว ซึ่งกว่าจะเกิดขึ้นได้ต้องใช้เวลา นานกว่าในค่าย

๕. การค้นพบเวลาว่าง และอิสระโดยแท้จริง

(Discovering the real meaning of leisure)

ค่ายได้ให้โอกาสสมาชิกชาวค่ายได้ค้นพบเวลาว่าง และเวลาที่เป็นอิสระโดยแท้จริง กิจกรรมในค่ายสามารถทำให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักสิ่งเหล่านี้ โดยการเลือกกิจกรรมที่เกี่ยวกับเวลาว่าง และสามารถนำไปใช้ในอนาคต และใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้

๖. ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน (Appreciation of work)

ความพึงพอใจในชีวิตช่วงหนึ่ง คือ การที่คนเรามีงานทำ ได้ทำงาน สมาชิกชาวค่ายสามารถที่จะเรียนรู้บทบาท และความซาบซึ้งในความต้องการของกลุ่มในการทำงานในชีวิตประจำวัน และทำงาน โดยมีความรู้สึกสนุกสนานตามสัญลักษณ์ และหน้าที่ของงาน เช่น เป็นคนดูแล คนครัว ช่างไม้ ภารโรง ซึ่งจะยอมรับการทำงานของตนในหน้าที่นั้นๆ สมาชิกชาวค่ายทุกๆ คนมีงานชิ้นหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบ คือ งานที่ต้องสร้างสรรค์ โดยจะเกิดขึ้นในกลุ่มของสมาชิกชาวค่ายเอง โดยการแบ่งงานกันทำ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะของการทำงานเป็นทีม การทำงาน การมีเวลาว่าง หรือความเป็นอิสระเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตสมาชิกชาวค่ายทุกคน ซึ่งจะอยู่ในส่วนที่เป็นช่วงนันทนาการนั่นเอง ซึ่งค่ายได้สร้างขึ้นเพื่อความสมดุลของชีวิตสมาชิกชาวค่ายทุกคน เพราะฉะนั้นการอยู่ค่ายก็จะทำให้สมาชิกชาวค่ายได้ซาบซึ้งถึงการทำงาน และการนำสิ่งดังกล่าวไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตลอดไป

๗. การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Fostering creativity)

กิจกรรมค่ายเปิดโอกาสให้เกิดการสร้างงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามกิจกรรมต่างๆ ในค่าย เช่น ศิลปหัตถกรรม วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติศึกษา วิถีชีวิตของชาวบ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสในรูปของกิจกรรมอื่นๆ เช่น

ละคร ศิลปะ ดนตรี หรือสิ่งที่เรียนรู้จากกลุ่ม โดยจะสร้างแนวความคิดสร้างสรรค์ จากค่ายไปสู่ชีวิตจริงในชุมชนต่างๆ

๘. ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ (Aesthetic appreciation)

กิจกรรมค่าย ควรมีการจัดการทางด้านทรัพยากรในรูปแบบของเวลา เพื่อการอ่านที่ดี การฟังที่ดี หรือดนตรีที่ยอดเยี่ยม เช่น กิจกรรมการร้องเพลงที่ดี การจัดกิจกรรมในขณะฝนตกซึ่งชี้ให้เห็นถึงความมีสุนทรีย์ หรือการชี้ให้เห็น รูปทรงของใยแมงมุมว่ามีความสวยงามเพียงใด การแต่งเรียงความ การฟังเสียงสัตว์ หรือสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอื่นๆ ผู้นำค่ายควรจัดกิจกรรมเหล่านี้ อย่างรอบคอบ โดยจะลืมนเสียมิได้ ในเรื่องของความมีสุนทรีย์ในตัวเองของสิ่งต่างๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

๙. คุณค่าของการยอมรับนับถือ (Respect and reverence)

ควรเกิดขึ้นด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่ใช่เกิดจากความกลัว ซึ่งในค่าย สามารถสอนให้สมาชิกชาวค่ายทุกคนยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น ในประสบการณ์ชีวิต ของแต่ละบุคคลได้ เช่น การยอมรับ ในบุคลิกภาพ การยอมรับในความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และวัย การยอมรับในความแตกต่างของศาสนา ซึ่งอาจรวมถึง การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีด้วย

๑๐. ความรู้สึกความรับผิดชอบ (Sense of responsibility)

สิ่งเหล่านี้จะรู้สึกได้จากการมีวินัยในตนเอง ในค่ายมีความซาบซึ้ง ในความรับผิดชอบ ด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การเดินป่า การปีนเขา การไต่เขา สมาชิกชาวค่ายจะต้องแบ่งความรับผิดชอบกันออกไปตามหน้าที่ต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การควบคุมหรือระวังไฟ การกำจัดขยะ การเดิน ตามเส้นทางที่กำหนดให้ การสร้างอุปกรณ์ หรือสถานที่ต่างๆ ตลอดจนการยอมรับ

ในส่วนต่างๆ ของการอยู่ค่าย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งสิ้น

๑๑. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มที่หลากหลาย (Identification with vertical groups)

ในกลุ่มที่แตกต่างกัน สมาชิกชาวค่ายจะมีโอกาสในการมีส่วนร่วม กับผู้ที่มีความแตกต่างกันทางด้านต่างๆ เช่น อายุ ความคิด เพศ ขนาดร่างกาย ฯลฯ มากกว่ากลุ่มสังคมอื่นๆ ซึ่งทำให้ได้รู้จักกลุ่มมากขึ้น นั่นคือ เด็กรู้จักผู้ใหญ่ คนรูปร่างเล็กรู้จักคนรูปร่างใหญ่ เพศหญิงรู้จักเพศชาย เป็นต้น ในชั้นเรียน ส่วนมากจะทำกิจกรรมอยู่กับคนในกลุ่มเดียวกันตลอด แต่ที่ค่ายสมาชิกชาวค่าย สามารถเข้าร่วมกลุ่มอื่นๆ ได้ โดยไม่มีปัญหา และด้วยความเสมอภาคอย่างที่สุด

๑๒. การเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ชีวิต (Broadening the camper's horizons)

ในขณะที่อยู่ในโรงเรียน หรือในสังคมเมือง บุคคลส่วนมากจะพบปะ กับคนกลุ่มเดิมเสมอ กลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา กลุ่มเพื่อนบ้าน แต่ถ้าอยู่ในค่ายจะสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ในลักษณะของการกินอยู่ การนอน การทำงาน การทำกิจกรรมประเภทการแข่งขันทุกอย่าง ซึ่งสามารถจัดทำร่วมกันได้ นั่นคือ มีความสัมพันธ์กันนอกกลุ่มจากกลุ่มประจำที่คุ้นเคยกันมา

๑๓. ศักยภาพทางกายภาพ (Physical potential)

ค่ายช่วยแก้ไขการเป็นเอกลักษณ์ โดยที่คนอยู่ในกลุ่มแคบๆ ไปอยู่ในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น เป็นการช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ซึ่งในสังคมสมัยใหม่จะมีปัญหาต่างๆ เข้ามามอมเมาหลายอย่าง ค่ายจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตเหล่านี้ได้ด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมที่ทำทายทางด้านร่างกาย เช่น การกินอาหารที่ถูกต้อง การพักผ่อน มีการช่วยเหลือความจำกััดในเรื่องของกิจกรรมทางกาย เช่น การวิ่งเล่น ของสมาชิกชาวค่าย นั่นคือ มีการปฏิบัติจริงมากกว่าการนั่งชมเพียงอย่างเดียว

๑๔. ศักยภาพทางจิตใจ (Mental potential)

ศักยภาพทางจิตใจของสมาชิกชาวค่ายจะกว้าง และมากกว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความสามารถที่แยกได้อย่างชัดเจนว่าอะไรจริง หรืออะไรเป็นสิ่งชวนเชื่อ สมาชิกชาวค่ายจะมีโอกาส อย่างแท้จริงในการวางแผนของกลุ่ม และบุคคล เช่น การประชุมสมาชิกชาวค่าย การส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย รู้จักคิดวางแผนแก้ปัญหาในแต่ละวัน มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สมาชิกชาวค่ายสามารถมองเห็นตัวเองได้จากกลุ่ม หรือจากพี่เลี้ยง จากคำวิจารณ์ การวิเคราะห์ของผู้นำค่าย คล้ายกับการส่องกระจกเงามองตนเองว่า ควรปรับปรุงในจุดใดบ้าง

จะมีการยอมรับในหลายสิ่งหลายอย่างในกลุ่มสมาชิกชาวค่าย จะมีส่วนร่วมในการเลือก การวางแผน และการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

๑๕. ศักยภาพทางด้านอารมณ์ (Emotion potential)

บุคคลโดยปกติจะได้รับความรัก และรับรู้ในการกระทำของผู้อื่น การผ่อนคลายในค่ายจะทำให้สมาชิกชาวค่ายได้ประสบผลสำเร็จในด้านอารมณ์ เช่น การรับรู้ความรู้สึกของกลุ่ม การมีอิสระ จากความยำเกรง ตลอดจนความรู้สึกและความสำเร็จที่ได้จากผู้อื่นทั้งกลุ่มของตนเอง และกลุ่มอื่น

๑๖. ศักยภาพทางด้านสังคม (Social potential)

สังคมต้องมีความเข้าใจในกลุ่มอื่นๆ ด้วยหลักประชาธิปไตยในค่าย เพราะฉะนั้นค่ายจะมีส่วนช่วยเหลือ และส่งเสริมในการเคารพสิทธิของผู้อื่น ได้จากกิจกรรมต่างๆ โดยการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๑๗. ศักยภาพทางจิตวิญญาณ (Spiritual potential)

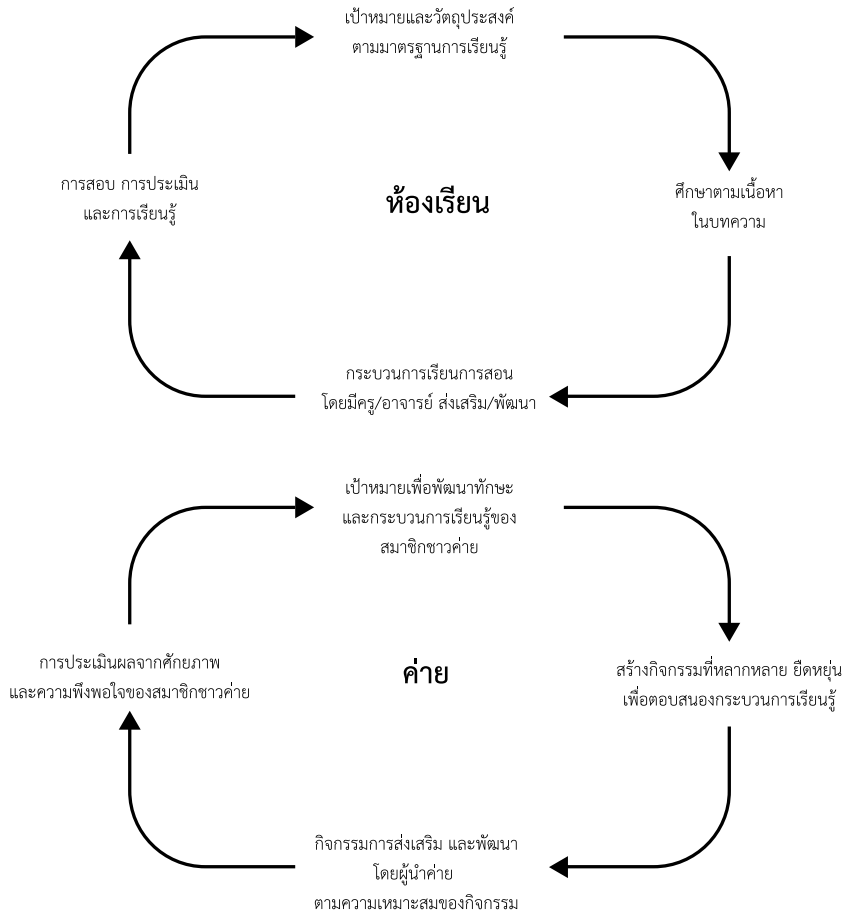
สมาชิกชาวค่ายจะมีความรู้สึกอ่อนน้อม และเป็นธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ ความงาม ความจริง และสิ่งต่างๆ ตามขั้นตอนที่ทำให้เกิดความซาบซึ้งทางธรรมชาติของคน และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. (๒๕๓๒). ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าค่ายว่า เด็กและเยาวชน ได้รับประโยชน์ทางสังคมอย่างมาก ทำให้รู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ได้รับจากประสบการณ์ตรงของการเข้าค่าย รวมทั้งได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และผู้อื่นในชุมชนเดียวกัน ตลอดจนมีความเสียสละ และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์ ต่อสังคมอย่างมากสำหรับเด็กและเยาวชน ส่วนประโยชน์ทางด้านพัฒนา และปรับปรุงตนเองนั้น เด็กและเยาวชน จะได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ฝึกให้เป็นคนมีความอดทนอดกลั้น มีระเบียบวินัย และเข้าใจความต้องการของตนเอง รวมทั้งมีการร่วมกิจกรรมนั้น ทนทานการ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับจากการเข้าค่าย

นอกจากนี้ สมชาย กิจจรยง. (๒๕๓๙). ยังกล่าวไว้ว่า การอยู่ค่าย ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในปัจจุบัน และยังเป็นเครื่องมือ ที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยถือว่า “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า” การอยู่ค่ายจึงเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การอบรมในแต่ละครั้งประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ทั้งผู้ให้การอบรม และผู้เข้ารับการอบรมอย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมค่าย ถือเป็นกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ (Enrichment Program) ซึ่งมีลักษณะการจัดการที่แตกต่างจากการเรียน การสอนในห้องเรียนปกติ ตั้งแต่เป้าหมายของค่ายที่จะเน้นการพัฒนา และส่งเสริม ทักษะ และกระบวนการทางการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้ประสบการณ์จริง แก่สมาชิกชาวค่ายมากกว่าตำราในชั้นเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนั้นกระบวนการจัดกิจกรรมค่าย จึงมีรูปแบบหลากหลาย และยืดหยุ่น ตามความถนัดและสนใจของสมาชิกชาวค่าย ได้มากกว่าในชั้นเรียนปกติ ดังพอจะสรุปความแตกต่างเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

จากการศึกษาของนักวิชาการ การศึกษาข้างต้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ค่ายนันทนาการ มีส่วนช่วยในการดำเนินชีวิตของสมาชิกชาวค่ายในยุคปัจจุบัน ได้หลายแง่หลายมุม ซึ่งล้วนเป็นคุณค่า และประโยชน์ที่สมาชิกชาวค่าย ได้รับจากค่ายนันทนาการทั้งสิ้น ดังพอจะจำแนกได้ดังต่อไปนี้

๑. คุณค่า และประโยชน์ของค่ายนันทนาการด้านการพัฒนาอารมณ์

การอยู่ค่ายนันทนาการ ก่อให้เกิดการผ่อนคลาย และพัฒนาอารมณ์ ด้วยสาระสำคัญดังนี้

๑.๑ ได้พักผ่อน และผ่อนคลายความเครียด ด้วยความเป็นอยู่ของคนในเมืองที่มีแต่ความสับสน วุ่นวาย ต้องทำงานแข่งขันกับเวลา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพักผ่อนหย่อนใจ แต่สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สนามกีฬาหรือสวนสาธารณะมีไม่เพียงพอกับจำนวนของประชากร ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนในเมืองต้องออกไปภายนอกเมือง เพื่อแสวงหาอากาศอันบริสุทธิ์ หรือเลือกทำกิจกรรมเพื่อเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน ค่ายนันทนาการจะตอบสนองความต้องการในสิ่งดังกล่าวนี้ได้เป็นอย่างดี

๑.๒ ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันไม่สามารถใช้เวลาว่างของตนเองได้อย่างชาญฉลาด กิจกรรมค่ายนันทนาการจะช่วยให้สมาชิกชาวค่ายได้ใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าและมีความหมายต่อชีวิต เพราะค่ายนันทนาการสามารถฝึกนิสัย ความรับผิดชอบ ตลอดจนให้ความรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่สมาชิกชาวค่ายได้อย่างดี

๑.๓ ส่งเสริมประสบการณ์ตรง การให้การศึกษาชั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี มิใช่เพียงแต่เฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นเป็นที่ยอมรับในกลุ่มของนักศึกษาว่าการเรียนเฉพาะในห้องเรียนนั้น ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้ และประสบการณ์ตรงเท่าที่ควรนัก กิจกรรมในค่ายนันทนาการเป็นวิธีการให้การศึกษาโดยให้สมาชิกชาวค่ายได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติ ธรณีวิทยา ภูมิวิทยา เคหศาสตร์ ศิลปหัตถกรรม เป็นต้น ค่ายนันทนาการจะทำให้สมาชิกชาวค่ายได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างแท้จริง

๑.๔ รัก และรู้จักการสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันมีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างมากมาย แม้ว่าจะมีกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ก็ยังมีผู้ลักลอบกระทำความผิด ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านั้นขาดความรู้ ความเข้าใจถึงคุณค่าของป่าไม้ ค่ายนั้นนทนาการจะสอนให้สมาชิกชาวค่าย ได้มีความรัก และรู้คุณค่าของธรรมชาติ รู้จักการรักษาบำรุงพันธุ์ไม้ต่างๆ ตลอดจน มีกฎเกณฑ์ในการอยู่ค่าย ห้ามมิให้สมาชิกชาวค่ายทำลายพันธุ์ไม้ และไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการล่าสัตว์ นอกจากนี้ยังจะได้รับการสอนให้เรียนรู้ถึงการดำรงชีวิตของสัตว์เหล่านั้น จะเห็นได้ว่า ค่ายนั้นนทนาการนั้นจะสอนให้สมาชิกชาวค่าย มีความเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของป่าไม้ และสัตว์ป่า ซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศ และจะได้ช่วยกันรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

๑.๕ ความสัมพันธ์ของหมู่คณะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีการทำงานร่วมกัน ประกอบกิจกรรมร่วมกันในค่ายนั้นนทนาการจะทำให้เกิดมิตรภาพ และความสัมพันธ์อย่างซาบซึ้งในหมู่คณะ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในค่ายนั้นนทนาการ จะส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในหมู่คณะทั้งสิ้น

๒. คุณค่า และประโยชน์ของค่ายนั้นนทนาการด้านพัฒนาบุคคล และสังคม

สมาชิกชาวค่ายจะต้องมีการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง และมีการปรับตัวอยู่ในสังคม โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

๒.๑ ช่วยให้ผู้สมาชิกชาวค่ายได้ฝึกหัด และเรียนรู้ถึงการเล่น และการดำเนินชีวิต การทำงานเป็นหมู่คณะ (Group System) และทำให้รู้จักกระบวนการทำงานแบบกลุ่ม (Group Process)

๒.๒ ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนชาวค่ายมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์

๒.๓ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกัน ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย (Democratic Ways of Life)

๒.๔ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย ได้ซาบซึ้งในความงดงามของธรรมชาติ รักธรรมชาติ ซึ่งเป็นการนำไปสู่การรู้จักอนุรักษ์ และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ ของประเทศ

๒.๕ ช่วยฝึกหัดให้สมาชิกชาวค่ายมีความรับผิดชอบในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

๒.๖ ช่วยฝึกหัดสมาชิกชาวค่ายให้มีลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี ให้ความช่วยเหลือร่วมมือแก่หมู่คณะ

๒.๗ ช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านบุคลิกภาพของสมาชิกชาวค่าย

๒.๘ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างมิตรภาพใหม่ๆ ในหมู่สมาชิกชาวค่าย

๒.๙ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายรักการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย

๒.๑๐ ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายรู้จักการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อผ่อนคลาย ความตึงเครียด ในการทำงาน และกิจวัตรประจำวัน

๒.๑๑ ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายรู้จัก และสามารถประดิษฐ์ และทำการฝีมือ จากวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุจากธรรมชาติ

๒.๑๒ ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายรู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ซึ่งเท่าๆ กับการส่งเสริม ให้เกิดพัฒนาการทางด้านสังคมในทางปฏิบัติของสมาชิกชาวค่าย นั้นเอง

๒.๑๓ ช่วยสร้างลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่สมาชิกชาวค่าย เพราะได้รับการฝึกหัดความมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบ

๒.๑๔ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่าย มีความอดทน ไม่อ่อนแอ หรือย่อท้อต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ

๒.๑๕ ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายรู้จักระบบครอบครัว (Family Units) ที่ดี มีความเคารพนับถือ หัวหน้า ผู้นำ และที่ปรึกษาของค่ายพักแรม

๒.๑๖ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายมีความคิดสร้างสรรค์

๒.๑๗ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายได้เรียนรู้ และเกิดประสบการณ์ ในกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ด้วยวิธีการปฏิบัติจริง

๒.๑๘ ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายได้เรียนรู้เรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยเน้นการปฏิบัติจริง

๒.๑๙ ช่วยพัฒนาด้านจิตใจ และอารมณ์ การใช้ชีวิตในค่ายนั้นหนาแน่นกับธรรมชาติ จะช่วยให้สมาชิกชาวค่ายมีจิตใจมั่นคง เยือกเย็น และสงบไม่ฟุ้งซ่าน

๓. คุณค่า และประโยชน์ของค่ายนั้นหนาแน่นทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม

ค่ายนั้นหนาแน่นการให้คุณค่า และประโยชน์ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ดังนี้

๓.๑ ด้านจริยศึกษา ได้แก่ ระเบียบวินัย ศีลธรรม วัฒนธรรม น้ำใจ และคุณธรรม

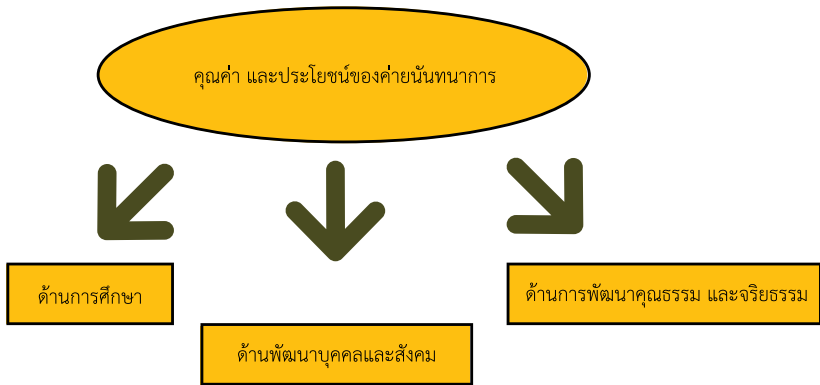
๓.๒ ด้านพุทธิศึกษา ได้แก่ การเรียนรู้สภาพวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น คุณค่าของการทำงาน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหมู่คณะ มีการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย ฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี

๓.๓ ด้านพลศึกษา ได้แก่ การออกกำลังกาย สุขภาพอนามัย การบันเทิง การกีฬาทั้งในร่ม และกลางแจ้ง

๓.๔ ด้านหัตถศึกษา ได้แก่ การฝึกปฏิบัติงานต่างๆ ตามกิจกรรมของการอยู่ค่ายนั้นหนาแน่นการ

จะเห็นได้ว่า ค่ายนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดคุณค่า และประโยชน์ จากประสบการณ์ตรง ที่สามารถเพิ่มพูนความรู้ สร้างเสริม พัฒนา แก่ไขคุณลักษณะในทุกๆ ด้านของสมาชิกชาวค่าย ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการอยู่ค่ายนันทนาการอย่างแท้จริง ซึ่งได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคคลและสังคม ด้านการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม โดยพอจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

บทสรุป

ปรัชญา และคุณค่าของค่ายนันทนาการ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสมาชิกชาวค่ายอย่างแท้จริง ช่วยให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการพัฒนาตนเอง มีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น มีการพัฒนาความคิด ใช้ชีวิตในรูปแบบประชาธิปไตย รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักวางแผนการทำงาน การพัฒนาสุขภาพร่างกายด้วยกิจกรรมกีฬา และการออกกำลังกาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ค่ายนันทนาการ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการช่วยลดปัญหาต่างๆ ให้แก่ ตัวบุคคล หน่วยงาน ระบบการทำงาน สุขภาพกาย สุขภาพจิต และรวมไปถึงประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกแห่งความเจริญของวัตถุ แต่สภาพจิตใจนั้นเสื่อมลงทุกที ดังนั้นจึงต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และค่ายนันทนาการก็เป็นกิจกรรมที่แก้ปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากการอยู่ค่ายนันทนาการ ที่สามารถส่งเสริมคุณลักษณะที่ดีไว้ให้แก่สมาชิกชาวค่ายได้ ซึ่งถือเป็นเสน่ห์ของค่ายนันทนาการเนื่องจาก

๑. การอยู่ค่ายนันทนาการเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องไม่ขาดช่วง จึงสามารถพัฒนา และเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของสมาชิกชาวค่ายได้ในระยะเวลาอันสั้น

๒. การอยู่ค่ายนันทนาการเป็นการใช้ชีวิตกลางแจ้งท่ามกลางธรรมชาติ จึงช่วยพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๓. การอยู่ค่ายนันทนาการเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกชาวค่าย เรียนรู้สิ่งต่างๆ ปลูกฝังการอยู่ร่วมกัน ตามระบอบประชาธิปไตย ฝึกการทำงานเป็นทีม รู้จักการแก้ปัญหาที่ดี

๔. การอยู่ค่ายนันทนาการเป็นการจัดกิจกรรม ของสมาชิกชาวค่าย เพื่อสมาชิกชาวค่าย อย่างแท้จริง

๕. การอยู่ค่ายนันทนาการเป็นการผสมผสาน สมาชิกชาวค่ายที่มีความหลากหลายเข้าด้วยกัน จึงเป็นวิธีการที่ดี ในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

๖. การอยู่ค่ายนันทนาการทำให้เกิดความประทับใจ แก่สมาชิกชาวค่ายในสิ่งที่ดีงาม

๗. การอยู่ค่ายนันทนาการสามารถผลิตผู้นำนันทนาการ เนื่องจากผู้นำค่ายจะได้รับการฝึกฝน และอบรมเป็นอย่างดีก่อน จนสามารถเป็นผู้นำค่ายนันทนาการได้

บทที่ ๓

การจัดค่ายนันทนาการ

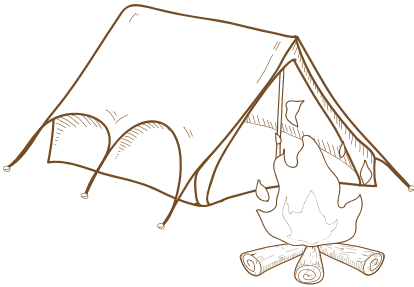
การจัดค่าย (Camp Management) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้สมาชิกชาวค่ายได้เกิดการเรียนรู้หรือได้ประสบการณ์ด้านการศึกษ การทำงาน ด้านนันทนาการ โดยใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มคณะในสถานที่ที่เหมาะสมแห่งใดแห่งหนึ่ง อาจเป็นที่โล่งแจ้งหรือนอกเมือง โดยนำเอาทรัพยากรธรรมชาติหรือทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ การจัดค่ายมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าในอดีตการจัดค่ายเป็นไป ในลักษณะของการหยุดพักการเดินทาง และค้างแรมตามป่าเขาของนักล่าสัตว์ และมีการสร้างที่พักอาศัยชั่วคราว พร้อมทั้งมีการประกอบอาหาร ตอนกลางคืนจะมีการก่อกองไฟเพื่อความสว่าง ความอบอุ่น และเพื่อป้องกันสัตว์ร้ายไม่ให้เข้ามาทำอันตราย ในระหว่างก่อกองไฟจะมีการละเล่นต่างๆ ร้องรำทำเพลง สร้างความครื้นเครง สนุกสนาน

ค่ายที่จัดอย่างเป็นระบบแบบแผน (Organized Camp) เริ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๖๑ เฟรเดอริก วิลเลียม กันน์ (Feaderick William Gunn) ได้นำนักเรียนของโรงเรียนกันเนอร์รี่ (Gunnery School) มาอยู่ค่ายเป็นเวลา ๒ สัปดาห์ เพื่อฝึกการใช้ชีวิตนอกเมือง เป็นการเรียนรู้นอกเหนือระบบโรงเรียนโดยเรียกค่ายชนิดนี้ว่า “ค่ายพักแรมโรงเรียน” ซึ่งเป็นต้นแบบของค่ายในปัจจุบัน ชาวอเมริกัน จึงยกย่องให้ เฟรเดอริก วิลเลียม กันน์ เป็น “บิดาแห่งการจัดค่ายระบบแบบแผน” หลังจากนั้นในสหรัฐอเมริกา ได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดค่ายออกมามากมายหลากหลายประเภท

ดร.เบนสัน (Benson) และ ดร.โกลเบิร์ก (Goldberg) อ้างใน จรินทร์ ธานีรัตน์. (๒๕๑๓). ให้ความหมายไว้ว่า การอยู่ค่ายที่จัดอย่างมีระเบียบ หมายถึง การผจญภัยเกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้มีกิจกรรม ได้ทำงานเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการดำเนินชีวิต

ร่วมกับสังคมเป็นหมู่คณะในสภาพแวดล้อมภายนอกเมือง

จรินทร์ ธาณีรัตน์. (๒๕๑๓). ได้ให้ความหมายว่า การอยู่ค่ายพักแรม หมายถึง การจัดการอย่างมีระเบียบในการดำเนินการอยู่ค่ายพักแรม การผจญภัย เกี่ยวกับการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วม พักผ่อนหย่อนใจ ทางนันทนาการและได้ดำเนินชีวิตทางสังคม นอกสถานที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน

ผ่อนคลายจากความเครียด

เกื้อ แก้วเกต. (๒๕๓๑). ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอยู่ค่ายที่มีการจัดอย่างมีระเบียบหมายถึง แหล่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางการศึกษาในบรรยากาศของการใช้ชีวิตร่วมกันกลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อม

ตามธรรมชาติรอบตัวนั้นเป็นเครื่องช่วยพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจทั้งนี้ภายใต้การแนะนำ ช่วยเหลือจากผู้นำค่ายที่ได้รับการฝึกมาแล้ว นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงข้อคำนึงในการจัดค่ายว่าควรปลูกฝังค่านิยม และสร้างคุณค่าชีวิตให้กับสมาชิกชาวค่ายในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ความนับถือตนเอง ค่ายเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักตนเองยิ่งขึ้น เพราะนอกจากค่ายจะเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ และน่าสนใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกชาวค่ายทั้งหลายแล้วยังมีบรรยากาศความรักของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคน ความรักซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่ายเจริญเติบโตขึ้นอย่างมั่นคง ค่ายควรสร้างสรรค์บรรยากาศที่จะทำให้สมาชิกชาวค่ายกล้าเสี่ยง แม้รู้ว่าจะพบกับความล้มเหลว เพราะสมาชิกชาวค่ายแต่ละคนทราบดีว่า จะได้รับการยอมรับ ถ้าสิ่งใดผิดพลาดในสถานการณ์ดังกล่าว จะทำให้สมาชิกชาวค่ายเกิดความกล้าที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำแล้วซ้ำอีก จนกระทั่งเขาสามารถทำให้สำเร็จได้ และการที่สถานที่ตั้งของค่ายแยกออกจากสังคมเมืองที่สับสน โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้นำค่าย และคอยชี้ให้เห็นข้อดี และข้อเสียของเขา จะเป็นการสร้าง

ความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งเป็นผลในการพัฒนาความเชื่อมั่น และความมั่นคงในจิตใจ

๒. การยอมรับในการอยู่ตามลำพัง สิ่งที่น่ากลัวมากที่สุดในการมีชีวิตอยู่ในสังคมเมืองของคนส่วนใหญ่ คือ การถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว คนที่ค้นพบตัวเองว่ามีความสามารถ จะรู้สึกที่ตนเองสามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ ดังนั้นค่ายจะสามารถพัฒนาความสามารถนี้ โดยทำให้สมาชิกชวค่ายรู้สึกได้ว่าอยู่คนเดียวได้โดยไม่รู้สึกลูกทอดทิ้ง เพราะสมาชิกชวค่ายจะได้เรียนรู้ในระหว่างช่องว่างของกิจกรรม ว่ายังมีอีกหลายอย่างอยู่รอบตัวเขาที่กำลังดำเนินไป เช่น ชีวิตกลางแจ้ง ความสวยงามของธรรมชาติรอบตัว และวิถีธรรมชาติที่ดำเนินไปโดยไม่รีบร้อน สิ่งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกชวค่ายค่อยๆ พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

๓. การเป็นตัวของตัวเอง และมีอิสระ ค่ายควรช่วยพัฒนาในด้านความเป็นตัวของตัวเองของสมาชิกชวค่าย ลดการพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และพยายามช่วยตนเองให้มากขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานของการมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตย เมื่อได้เปิดโอกาสให้สมาชิกชวค่ายได้ค้นพบ และรู้จักตนเอง ก็เท่ากับว่าได้ทำให้สมาชิกชวค่ายได้เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และมีโอกาสเสนอความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งดูเหมือนว่าสิ่งที่ทำลายสมาชิกชวค่ายมากที่สุดก็คือโอกาสที่ได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวต่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสจะกระทำเช่นนั้นในขณะที่อยู่บ้าน หรือโรงเรียน

๔. ความซื่อสัตย์ ค่ายจะต้องพยายามสร้างความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกชวค่ายทุกคน ฉะนั้น ตั้งแต่ผู้อำนวยการค่ายจนถึงผู้นำค่าย จะต้องยึดถือสิ่งเหล่านี้ และช่วยสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อปลูกฝังความซื่อสัตย์ให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิกชวค่าย ถ้าสมาชิกชวค่ายได้เรียนรู้ว่า ความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งมีค่าก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวของตัวเองชวค่ายเองตลอดไป

๕. ความเป็นเพื่อน ค่ายควรจะมีส่วนเสริมสร้างความเป็นเพื่อน เพราะค่ายจะเต็มไปด้วยบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมด้วยกัน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ซึ่งมีผล ทำให้สมาชิกชวค่ายได้มีโอกาส

พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน อันจะนำมาซึ่งความไว้วางใจ และเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันในอนาคต

๖. การค้นพบคุณค่าของการใช้เวลาว่าง ลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่งของค่าย คือ การชี้ทางให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้ความหมายที่แท้จริงของคำว่า เวลาว่าง ในช่วงเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมาสถาบันการศึกษาต่างๆ พยายามที่จะเน้นความต้องการใช้เวลาว่าง เพราะชีวิตในเมืองบังคับให้เด็กส่วนใหญ่ ใช้เวลาว่างไปกับการดูรายการโทรทัศน์ และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของรายการที่ไม่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ค่ายสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดนี้ได้ เพราะกิจกรรมของค่ายส่วนใหญ่จะส่งเสริมความไม่รีบร้อน การมีเวลาว่าง สนุกสนานอย่างอิสระ ค่ายควรจะส่งเสริมทักษะทางด้านนั้น หนทางการประเภตต่างๆ ซึ่งจะติดตัวสมาชิกชาวค่ายไปในอนาคต

๗. ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน สิ่งที่สำคัญ และยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือ ความพึงพอใจในการทำงานที่ใช้แรงงาน ในบรรยากาศของชีวิตในเมือง มักจะทำให้ผู้คนมีชีวิตอยู่โดยอาศัยเครื่องทุ่นแรง และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องรอความช่วยเหลือจากผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นพ่อ แม่ คนรับใช้ หรือเพื่อน ชีวิตที่ค่ายภายใต้บรรยากาศของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ในกิจกรรมประจำวันจะสร้างให้ สมาชิกชาวค่ายมีเจตคติที่ดีต่องานดังกล่าว

๘. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ค่ายควรช่วยให้สมาชิกชาวค่าย เกิดการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้น เช่น โครงการกิจกรรมธรรมชาติ ศิลปะการประดิษฐ์เศษวัสดุ นอกจากนี้ก็ยังคงจัดให้มี การแสดงละคร ดนตรี หรือกิจกรรมตามที่กำหนด ถ้ากิจกรรมได้กระทำขึ้นอย่างง่าย ๆ ในบรรยากาศธรรมชาติ โดยการร่วมมือจากสมาชิกชาวค่าย ก็จะเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกชาวค่าย เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานได้

๙. ความประทับใจในสุนทรียภาพ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนส่วนใหญ่มักจะสนใจในเรื่องสุนทรียภาพเป็นพิเศษ ดังนั้นกิจกรรมค่าย ควรจะสามารถช่วยให้พัฒนาความสนใจในด้านนี้ได้ชัดเจนขึ้น เช่น การแต่งกลอน การวาดภาพ การแต่งเพลง โดยทุกค่ายมักจะเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่าย ได้สร้างความประทับใจในความสวยงามของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

๑๐. การเคารพนับถือ ในการอยู่ค่าย การให้เกียรติกัน และเคารพนับถือกัน เป็นไปโดยธรรมชาติมิใช่เกิดขึ้นเพราะการบังคับ และความกลัว สิ่งที่สมาชิกชาวค่าย ยอมรับเป็นสิ่งแรก คือ การยอมรับในการมีชีวิตอยู่แบบชาวค่าย ยอมรับในตนเอง และบุคคลอื่นในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล อายุ ศาสนา และสิ่งอื่นๆ ตามความเป็นจริง

๑๑. ความรับผิดชอบ ความรู้สึกรับผิดชอบเกิดขึ้น โดยการควบคุมตนเอง และการมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบนี้สามารถสร้างให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ได้ในสังคมค่าย ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิกชาวค่ายเป็นหลัก เช่น การเดินทางไกลที่ต้องการความร่วมมือของทุกคนจะทำให้แต่ละบุคคล รับผิดชอบ และเพิ่มความรับผิดชอบในส่วนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น มีการช่วยป้องกัน อันตรายให้กันและกัน ช่วยกันสร้างสิ่งที่จำเป็น และยอมรับในกลุ่มอื่นๆ ด้วย

๑๒. การปรับตัวได้ในกลุ่มที่แตกต่างกัน ค่ายควรทำให้การอยู่ร่วมกัน ในกลุ่ม และอายุที่แตกต่างกันเป็นไปโดยธรรมชาติมากกว่าที่โรงเรียน หรือที่บ้าน ซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่ายสามารถปรับตัวได้ดีในกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน เพราะที่ค่ายสมาชิกชาวค่ายจะสามารถเข้าร่วมในกลุ่มอื่นๆ ได้อย่างไม่มีปัญหา

และด้วยความเสมอภาคกัน

๑๓. การเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ชีวิต ค่ายควรจะได้เพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิต โดยมีกิจกรรมแปลกใหม่ เช่น เล่น ทำงาน กิน นอน และวางแผนกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิหลัง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ดังนั้นการจัดค่ายนันทนาการ คือ การจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ทางการศึกษา โดยใช้กิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อในการพัฒนาสมาชิกชาวค่าย โดยผู้นำค่ายที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้ว ค่ายนันทนาการมีคุณลักษณะทางวิชาการ จัดเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งได้อย่างเด่นชัด ซึ่งในทางการศึกษาแล้ว การจัดค่ายนันทนาการถือเป็นการบูรณาการศาสตร์สาขาต่างๆ มารวมกัน เพื่อการพัฒนาสมาชิกชาวค่ายในการดำรงชีวิต และการปรับตัวเพื่อดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น

ในปัจจุบันเชื่อกันว่า ค่ายนันทนาการ เป็นการศึกษานอกสถานที่ โดยการผสมผสานการศึกษา และกิจกรรมนันทนาการเข้าด้วยกัน ค่ายนันทนาการที่ดีจะต้องสร้างประสบการณ์ในการศึกษา และนันทนาการให้กับสมาชิกชาวค่าย ภายใต้การแนะนำของผู้นำค่าย โดยใช้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นสื่อ และควรที่จะเกิดแบบต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้สมาชิกชาวค่ายสามารถนำไปใช้

ในชีวิตประจำวันได้ โดยพื้นฐานความเชื่อนี้มีอยู่ ๕ ประการ คือ

๑. เชื่อว่าสมาชิกชาวค่ายทุกคนมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติ
๒. สมาชิกชาวค่ายสามารถพัฒนาความเข้าใจในการเข้าสังคมได้อย่างต่อเนื่อง โดยการอยู่ร่วมกับสมาชิกชาวค่ายคนอื่นอย่างใกล้ชิด ซึ่งนับเป็นสิ่งจำเป็นมากในสังคม
๓. สมาชิกชาวค่ายสามารถเรียนรู้การยอมรับ และสามารถตัดสินใจได้ภายใต้สถานการณ์ของค่าย
๔. สมาชิกชาวค่ายจะเกิดทักษะในการดูแลตนเอง และผู้อื่นได้ง่ายภายใต้การแนะนำของผู้นำค่าย
๕. ทักษะคิดต่อหน้าที่ และความรับผิดชอบในระบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งจำเป็นที่สมาชิกชาวค่ายจะต้องเรียนรู้ เพื่อเป็นพลเมืองดีต่อไป

หลักการจัดค่ายนันทนาการ

ค่ายนันทนาการ มีจุดประสงค์ที่สำคัญในการกระตุ้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนาสมาชิกชาวค่ายให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุด การสร้างบรรยากาศภายในค่ายนันทนาการ หรือกลิ่นอายของความรู้สึกที่สมาชิกชาวค่ายจะได้รับในระหว่างอยู่ค่ายนันทนาการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการบรรยากาศของค่ายนันทนาการ มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ theme ค่าย ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกชาวค่ายจะส่งผลโดยตรงต่อความประทับใจโดยรวม ของสมาชิกชาวค่ายที่มีต่อกิจกรรมทั้งหลายในค่ายนันทนาการ ซึ่งในการจัดค่ายนันทนาการให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่สมาชิกชาวค่ายอย่างสูงสุดนั้น ควรได้ยึดหลักการ ดังต่อไปนี้

๑. ใช้หลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดค่ายนันทนาการ
๒. ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชน หรือท้องถิ่น

๓. ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้สมาชิก
ชาวค่าย คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการที่เป็นประโยชน์ และสัมพันธ์กับ
วิถีชีวิต

๔. จัดกิจกรรมผสมผสานกันระหว่างกิจกรรมวิชาการกับกิจกรรม
นันทนาการ เพื่อให้สมาชิกชาวค่าย ได้ทั้งความรู้ และความสนุกสนาน
ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม
ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และควรมีผู้นำ
ค่ายนันทนาการ หรือพี่เลี้ยงประจำกลุ่มที่มีประสบการณ์ด้านนันทนาการไว้ด้วย

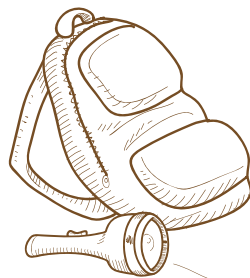
๕. ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในด้านต่างๆ เป็นสำคัญ เช่น การเดินทาง
ที่พัก อาหาร เป็นต้น

๖. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถ
ของสมาชิกชาวค่าย โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเรื่องเพศ ระดับอายุ วุฒิภาวะ
และวัฒนธรรมที่ติงามด้วย

๗. จำนวนสมาชิกมีความหมายกับกิจกรรม กิจกรรมใดๆ ที่กำหนดขึ้น
ควรให้สมาชิกชาวค่ายร่วมกันทำเป็นกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จัก
กระบวนการกลุ่ม และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จำนวนคนในกลุ่ม
ต้องมีความเหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป ขึ้นอยู่กับกิจกรรมนั้นๆ เป็นหลัก
และในแต่ละกลุ่มควรมีจำนวนคนใกล้เคียงกัน

๘. สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ต้องน่าสนใจ แต่ละกิจกรรมควรจะมีสื่อ
หรืออุปกรณ์ที่ช่วยในการทำกิจกรรม เพราะสื่อ หรืออุปกรณ์ สามารถดึงดูด
ความสนใจ และเป็นตัวเร้าให้สมาชิกชาวค่าย อยากศึกษาหาความรู้ และอยากทำ
กิจกรรมนั้นๆ

๙. มีการกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรม
อย่างเหมาะสม ในแต่ละกิจกรรมจะต้องกำหนดเวลา
ในการทำกิจกรรมให้แน่นอน เป็นการฝึกให้สมาชิก
ชาวค่ายรู้จักการตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ

ต่อตนเอง และผู้อื่น

๑๐. ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี การอยู่ค่ายเป็นการที่คนหนุ่มมาก มาอยู่รวมกัน และทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น การสร้างกระบวนการกลุ่ม และความสามัคคี เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้กับสมาชิกชาวค่าย

๑๑. กิจกรรมควรอาศัยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก การอาศัย ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกชาวค่ายมีความรัก และหวงแหนธรรมชาติ เข้าใจ ในธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน

๑๒. ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทัศนคติที่ดี สร้างความคิดในแง่บวก หรือการมองโลกในแง่ดี เป็นสิ่งที่ควรให้เกิดขึ้นกับสมาชิกชาวค่ายเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุขในสังคม

นอกจากนี้ ผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องพยายามทุกวิถีทางให้เป้าหมาย ของค่ายนันทนาการสัมฤทธิ์ผล ด้วยการให้กลุ่ม และสมาชิกชาวค่าย ได้มีการพัฒนาขึ้น ผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องมีบทบาทในการเสริมสร้าง ความสามารถของสมาชิกชาวค่ายทุกคนให้มีบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบ อย่างเต็มที่ในงานของตนเอง เจ้าหน้าที่ค่ายนันทนาการจะต้องเตรียมอุปกรณ์ ทุกอย่างให้พร้อม รวมทั้งจัดเตรียมสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมรับผิดชอบ แก้ไขปัญหา ขจัดข้อจำกัดต่างๆที่อาจเกิดขึ้น ในการบริหาร งานค่ายนันทนาการต้องใช้เทคนิคการบริหารจัดการที่ทันสมัย และเหมาะสม ได้มาตรฐาน และผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องพยายามพัฒนาวิถีชีวิต ตามระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในค่ายนันทนาการด้วย เพราะความเข้าใจ และการมีประชาธิปไตยของสมาชิกชาวค่ายจะไม่สามารถทำได้เพียงการบอกกล่าว แต่จะต้องได้มีการฝึกหัด ฝึกฝนในบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการจัดค่ายนันทนาการ

ในการจัดค่ายนันทนาการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย จะต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โดยต้องมีขั้นตอนในการจัดการ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการทั่วไป โดยเริ่มจากการเตรียมงาน การวางแผนการดำเนินการ และการประเมินผล เพื่อนำผลการประเมินสู่การพัฒนาในทุกขั้นตอน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดค่ายนันทนาการต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และสร้างการบูรณาการในการทำงานให้เป็นทีมเดียวกัน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การวางแผน (Planning)

ในการวางแผนจัดค่ายนันทนาการ มีขั้นตอนประกอบด้วย

๑.๑ การวางแผนงานค่ายนันทนาการ

๑.๑.๑ การเตรียมโครงการ ศึกษาโครงการ ตั้งเป้าหมายร่วมกัน โดยควรเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม และมีหน้าที่รับผิดชอบ

๑.๑.๒ รวบรวม และเตรียมเอกสาร รวบรวมเอกสารที่ใช้ในค่ายนันทนาการทั้งหมด เช่น ใบสมัคร ใบอนุญาตจากผู้ปกครอง แผนที่การเดินทาง ข้อมูลการเดินทาง แบบประเมินผล แบบสำรวจสุขภาพ ฯลฯ จัดเตรียมเอกสารทุกเรื่องไว้ให้พร้อม

๑.๑.๓ ตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการ พร้อมจัดทำแผนการทำงานโดยละเอียด ระบุผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน จัดทำตารางเวลาให้มีทั้งกิจกรรม ด้านวิชาการ นันทนาการ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในสัดส่วนที่เหมาะสม

๑.๑.๔ วางแผนกิจกรรมค่ายในแต่ละวันตามลักษณะของค่ายที่จัด

๑.๒ การวางแผนบุคลากรค่ายนันทนาการ

๑.๒.๑ จัดหาคณะผู้นำค่ายนันทนาการ อาจใช้บุคลากร

ภายในหน่วยงาน ที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีความถนัด เพื่อกำหนดให้ทำหน้าที่ ในตำแหน่งต่างๆ

๑.๒.๒ อบรมคณะผู้นำค่ายนันทนาการ ให้การอบรมคณะผู้นำ ค่ายนันทนาการ โดยเฉพาะพี่เลี้ยง เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดสมาชิกชาวค่ายมากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี การอบรมบุคลากรด้านอื่นๆ อาจทำในรูปการประชุม สัมมนา หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

๑.๒.๓ จัดระบบการบริหารค่ายนันทนาการ กำหนดบทบาท และหน้าที่ ของบุคลากรตามภารกิจในการจัดค่ายนันทนาการให้ชัดเจน จัดประชุมบุคลากรทุกฝ่ายให้รับทราบภารกิจล่วงหน้า มีการประชุมหารือ ในช่วงการจัดกิจกรรมค่ายนันทนาการ เพื่อวางแผนงานเป็นระยะๆ

๑.๓ การวางแผนจัดการทรัพยากร

๑.๓.๑ ด้านสถานที่ สืบหาสถานที่จัดค่ายนันทนาการล่วงหน้า เช่น ด้านที่พัก ห้องน้ำ บริเวณโดยรอบ ความสะอาด และความปลอดภัย เป็นต้น และควรจัดทำป้ายบอกทางเป็นระยะๆ

๑.๓.๒ ด้านอุปกรณ์ ควรมีการสำรวจอุปกรณ์ที่มีอยู่ ให้เพียงพอ กับสมาชิกชาวค่าย เตรียมความพร้อม ทำความสะอาด และซ่อมบำรุงอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ สำรวจความต้องการ ใช้อุปกรณ์เบื้องต้น

๑.๓.๓ การบริหารงบประมาณ จัดทำงบประมาณที่แสดงให้เห็นถึง ที่มาของเงิน เพื่อดำเนินงานค่ายนันทนาการ และจัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่างๆ จัดทำระบบบัญชี และการเงินในค่าย พร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องด้านการเงิน เพื่อวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอ และเหมาะสม

ขั้นที่ ๒ การดำเนินงาน (Implementing)

๒.๑ การเตรียมพร้อมก่อนเริ่มงาน

๒.๑.๑ เรื่องบุคลากร : จัดประชุมทบทวนแผน และบทบาทของบุคลากรแต่ละคนแต่ละฝ่าย เพื่อเตรียมความพร้อม เช่น ทบทวนวิธีการนำกิจกรรมวิธีการต้อนรับสมาชิกชาวค่าย ตารางกิจกรรม

๒.๑.๒ เรื่องสถานที่ / อุปกรณ์ : ตรวจสอบความพร้อมเรื่องสถานที่วัสดุอุปกรณ์ ยานพาหนะ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ จัดทำระบบการควบคุมงาน

๒.๒.๑ การควบคุมตามแผน : จัดทำระบบควบคุมงาน เช่น วางแผนกิจกรรมล่วงหน้า วางแผนระหว่างดำเนินงาน และจัดประชุมระหว่างการทำงานค่ายนั้นจนการเป็นครั้งคราว

๒.๒.๒ จัดกิจกรรมค่ายนั้นจนการ : ดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละวันตามแผนที่วางไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ประเมินผลการจัดกิจกรรมค่ายนั้นจนการวันต่อวัน เพื่อปรับปรุง แก้ไข และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประสานงานฝึกอบรมที่เลี้ยงเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มพูนทักษะในการนำกิจกรรมตามความเหมาะสม

๒.๒.๓ จัดให้มีฝ่ายสนับสนุน : เสริมความเข้มแข็ง และความคล่องตัวเพื่อสนับสนุนในทุกด้าน เช่น ด้านสถานที่ อาหาร สวัสดิการ เอกสาร และการเงิน

๒.๓ เตรียมพร้อมในการแก้ไขปัญหา

๒.๓.๑ จัดระบบเพื่อการแก้ปัญหา : จัดระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ จัดระบบการดับเพลิง การเฝ้าระวัง และอื่นๆ ที่คาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้

๒.๓.๒ จัดระบบช่วยแก้ปัญหาบุคลากร : ใช้ระบบ Feedback เพื่อแก้ไขปัญหาการทำงานร่วมกันของบุคลากรค่าย

๒.๓.๓ จัดระบบช่วยแก้ปัญหาในการจัดกิจกรรม โดยควรเตรียมกิจกรรมทดแทนในกิจกรรมที่คาดว่าจะอาจจัดไม่ได้ เนื่องจากสภาพปัจจัยทางภูมิอากาศไม่อำนวย เช่น เตรียมจัดกิจกรรมในร่มทดแทน หากเกิดฝนตก เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ การประเมินผล (Evaluation)

๓.๑ ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ค่านันทนาการ

๓.๑.๑ ประเมินผลก่อนเริ่มค่าย (Pretest) : จัดทำแบบสอบถามสมาชิกชวค่ายก่อนเริ่มค่าย เพื่อวัดผลดูว่าสมาชิกชวค่ายมีพื้นฐานตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

๓.๑.๒ ประเมินผลระหว่างอยู่ค่าย : เป็นการประเมินผลระหว่างอยู่ค่ายนันทนาการ โดยอาจใช้วิธีตอบแบบสอบถาม หรือสังเกตพฤติกรรม โดยเป็นการประเมินผลในแต่ละกิจกรรม หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมนั้นๆ

๓.๑.๓ ประเมินผลภายหลังการจัดค่าย (Post test) : จัดทำแบบประเมินสมาชิกชวค่ายเช่นเดียวกับการประเมินผลก่อนเริ่มค่าย เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายค่ายนันทนาการ

๓.๒ ประเมินผลวิธีการจัดค่ายนันทนาการ

๓.๒.๑ ประเมินผลระหว่างการจัดค่าย : จัดทำการประเมินผลผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยใช้แบบสอบถาม หรือใช้กลุ่มในการประเมินผล (Group Discussion)

๓.๒.๒ ประเมินผลภายหลังการจัดค่าย : จัดทำการประเมินผลผู้เกี่ยวข้องกับการจัดค่ายนันทนาการในทุกฝ่าย โดยอาจใช้วิธีตอบแบบสอบถาม หรือประเมินผลกลุ่ม

๓.๓ จัดทำรายงาน และข้อเสนอแนะ

สรุปการดำเนินการค่ายนันทนาการทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดค่ายนันทนาการครั้งต่อไป

การเตรียมการจัดค่ายนันทนาการ

การจัดค่ายนันทนาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แก่สมาชิกชาวค่ายอย่างแท้จริง ผู้จัดค่ายนันทนาการควรคำนึงถึงเทคนิค ในการจัดค่ายนันทนาการ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. การเขียนโครงการค่ายนันทนาการ

การเขียนโครงการค่ายนันทนาการ ไม่ว่าจะเขียนเพื่อหน่วยงานจัดทำเอง หรือเขียน เพื่อขอทุนสนับสนุนในการดำเนินการนั้น วิธีการเขียนไม่ค่อยแตกต่างกันตรงที่ว่า จะเขียนอย่างไร ให้ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากหน่วยงาน หรือได้รับการพิจารณาทุนสนับสนุน ซึ่งพอสรุปได้ ๑๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ชื่อโครงการ หรือสภาพภาพของค่าย ควรเขียนให้ชัดเจน และสอดคล้อง ว่ามีลักษณะอย่างไร จัดปีอะไร สถานที่ตั้งอยู่ที่ไหน จังหวัดอะไร

ส่วนที่ ๒ หลักการและเหตุผล โดยหลักการแล้ว เหตุผลต้องมาก่อน หลักการ แต่หลักปฏิบัติการเขียนจะเขียนหลักการก่อน และตามด้วยเหตุผล ส่วนนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการเขียนโครงการค่ายนันทนาการ ซึ่งจะต้องเขียนให้รัดกุม ได้ใจความ สมเหตุสมผล และมีหลักการ โดยเขียนยึดหลักการ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อธิบายให้เห็นว่าต้องการให้สมาชิกชาวค่ายได้อะไรจากการอยู่ค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปจะเขียนไม่เกิน ๒ ย่อหน้า รวมกันประมาณไม่เกิน ๑๘ บรรทัด

ส่วนที่ ๓ วัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการ เพื่อต้องการให้สมาชิกชาวค่ายได้รับประโยชน์อะไรบ้าง เช่น

- ๑) เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายสามารถช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบ และมีความอดทน
- ๒) เพื่อเป็นการส่งเสริมสมาชิกชาวค่ายมีประสบการณ์การอยู่ร่วมกัน การปรับตัว และร่วมกิจกรรมกลุ่ม

๓) เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายเกิดความสนุกสนาน การผจญภัย และพักผ่อน

ส่วนที่ ๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เป็นผลการคาดคะเน หรือการตั้งความหวังไว้ว่า เมื่อทำกิจกรรม หรือผ่านการอยู่ค่ายนั้นหนาการณ์แล้ว สมาชิกชาวค่ายจะต้องเป็นดังวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น สมาชิกชาวค่ายได้ช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบ มีความอดทน มีประสบการณ์ในการอยู่ร่วมกัน มีการปรับตัว และร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้รับความสนุกสนาน ได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และได้พักผ่อน

ส่วนที่ ๕ วิธีการดำเนินการตรวจสอบ คือ รูปแบบ หรือวิธีการในการตรวจสอบการดำเนินการจัดค่ายนั้นหนาการณ์ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนปิดโครงการ

ส่วนที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการเริ่มต้น-สิ้นสุดของค่าย และสถานที่จัดตั้งค่าย ส่วนนี้จะมีผลต่อการทำงานงบประมาณรายจ่ายของค่ายทั้งหมด ดังนั้นจะต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณที่ดี

ส่วนที่ ๗ จำนวนสมาชิกชาวค่าย เป็นองค์ประกอบหลักของการจัดค่ายอย่างหนึ่ง เพราะการจัดค่ายถ้ามีสมาชิกชาวค่ายมากๆ จะทำให้การทำงานรายจ่าย - รายรับซับซ้อนขึ้น เนื่องจากการทำงานงบประมาณจะอิงจากจำนวนสมาชิกชาวค่ายด้วย

ส่วนที่ ๘ งบประมาณ และแหล่งเงินทุน ส่วนนี้ต้องถือว่าเป็นหัวใจของการทำงานค่ายทั้งหมด หากทำงานงบประมาณไม่สมดุล หรือผิดพลาด ค่ายนั้นหนาการณ์จะดำเนินการต่อไปไม่ได้เพราะขาดน้ำเลี้ยง คือเงินทุนดำเนินการทั้งหมด เพราะฉะนั้นจะต้องมีความละเอียดรอบคอบ จะต้องคิดเพื่อเหตุการณ์ล่วงหน้าไว้ด้วย

ส่วนที่ ๙ การประเมินผล ส่วนนี้เป็นการบอกว่า จะประเมินผล การจัดค่ายนั้นหนาการณ์ด้วยวิธีการอย่างไร เช่น ใช้แบบสอบถาม ประเมินจากสมาชิกชาวค่ายและประชุมหัวหน้ากลุ่ม หรือศึกษา และสังเกตการณ์จาก VCD ประกอบ

ส่วนที่ ๑๐ ลายมือชื่อ และลายเซ็นของผู้เสนอโครงการ และผู้อนุมัติ

๒. การเขียนวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการ

ค่ายที่มีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด และสามารถทำตามวัตถุประสงค์นั้นๆ จนประสบความสำเร็จได้ จะทำให้ค่ายนั้นได้รับความนิยมสนใจอย่างยิ่ง การกำหนดวัตถุประสงค์ที่สามารถกระทำได้สำเร็จ และได้ผลตามที่องค์กรต้องการ ในการจัดค่ายนันทนาการนั้น ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการ ให้มีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

ลักษณะของวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการที่ดี

๑. ต้อง SMART ได้แก่
 - เป็นไปได้ (Sensible)
 - สามารถวัดผลได้ชัดเจน (Measurable)
 - ทำให้เกิดผลสำเร็จได้ (Attainable)
 - มีเหตุ มีผล (Reasonable)
 - มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจน (Time)
๒. มีความยืดหยุ่น (Flexibility)
๓. มีความท้าทาย (Challenging)
๔. มีขอบเขตชัดเจน (Limitation)

ข้อควรคำนึงในการกำหนดวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการ

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการ ในแต่ละครั้ง ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. ความต้องการของสมาชิกชาวค่าย
๒. สภาพปัญหาที่เคยเกิดขึ้น และแนวทางที่ต้องการจะแก้ไข
๓. การระดมสมองของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
๔. ความคาดหวังของผู้ปกครองของสมาชิกชาวค่าย

๕. ความคาดหวังขององค์กร หน่วยงานที่จัด

๖. แนวโน้มของสภาพปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายนันทนาการ ควรจะต้องมีเป้าหมายที่แน่ชัด และสามารถทำตามเป้าหมายนั้นๆ จนประสบความสำเร็จได้ ซึ่งจะทำให้ค่ายนันทนาการที่จัด ได้รับความนิยม และสนใจเป็นอย่างยิ่ง

๓. เทคนิคการบริหารจัดการค่าย

ในการจัดค่ายนันทนาการ ระบบบริหารจัดการมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน มักเกิดจาก 2 ปัจจัย คือ คนกับระบบ ถ้าคนดีระบบไม่ดี คนดีคนเก่งก็ทำอะไรได้ไม่มากนัก แต่ถ้าระบบดี ก็ยังพอจะพัฒนาคนให้ทำงานตามระบบได้ การจัดค่ายนันทนาการจึงต้องมีการวางระบบการบริหารจัดการให้ดี เพื่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานน้อยที่สุด การบริหารจัดการค่ายนันทนาการเป็นการจัดการที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เพราะฉะนั้น เทคนิคการทำงานกับคน จึงเป็นหัวใจของการบริหารงานค่ายนันทนาการ นอกจากนี้ยังต้องเน้นการประสานงานกับหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ซึ่งเทคนิคการบริหารจัดการค่ายนันทนาการให้ประสบความสำเร็จ มีดังนี้

๑. สายการบังคับบัญชาต้องสั้น จากจุดปฏิบัติงานในพื้นที่ถึงจุดตัดสินใจ หรือการอนุมัติสั่งการต้องไม่ห่างไกล หรือใช้เวลานาน เพราะจะทำให้งานช้าลง

๒. ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ ต้องไม่มีหลายคนซ้อนกัน ในลักษณะที่เรียกกันว่า หลายนาย หลายคำสั่ง เพราะผู้ปฏิบัติอาจสับสนว่าจะทำตามคำสั่งใครดี

๓. ระบบการบริหารค่ายนันทนาการ ต้องมีความคล่องตัว เป็นอิสระพอสมควร เพราะเมื่อออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่แล้ว ผู้นำค่ายควรมีอำนาจในการตัดสินใจ เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้งานล่าช้า และบางเรื่องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ต้องได้รับการแก้ปัญหาทันที

๔. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ต้องชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน และมีภาระงานที่เหมาะสม เพื่อไม่เกิดความรู้สึกรู้ว่าบางฝ่ายงานหนัก บางฝ่ายงานน้อย หรือการเกี่ยงงานกัน

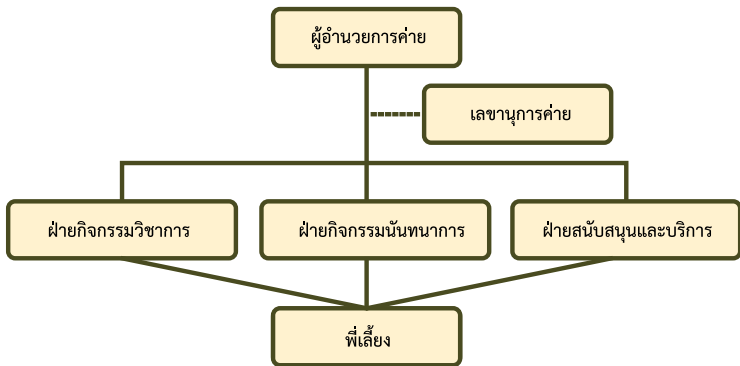
๕. เมื่อต้องเดินทางไปศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ต้องลดงานด้านเอกสาร ให้น้อยลง เพราะจะทำให้เสียเวลา เอกสารทุกอย่างควรเตรียมไปให้พร้อม การสื่อสาร และการสั่งการด้วยวาจาเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งต้องมีความชัดเจน

๖. ระบบการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องรวดเร็ว และมีความพร้อมตลอดเวลา เพราะมากคนย่อมจะมากเรื่อง หากเตรียมให้พร้อม ก็จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้ทุกคนได้

๗. ระบบการสื่อสารภายในค่าย และการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ต้องสามารถทำได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลง กำหนดการ หรือมีเรื่องฉุกเฉินจะได้แก้ปัญหาได้ทันท่วงที

๔. โครงสร้างบุคลากรในการบริหารจัดการค่ายนันทนาการ

ค่ายนันทนาการควรมีโครงสร้างบุคลากรในการบริหาร และสายการปฏิบัติงาน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

โดยในแต่ละตำแหน่ง หรือฝ่ายต่างๆ ควรมีบทบาทหน้าที่ และขอบข่ายของงาน ดังนี้

	บทบาทหน้าที่และขอบข่ายงาน
ผู้อำนวยการค่าย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ผู้อำนวยการทุกเรื่องในค่ายนั้นหนาการ ๒. ให้การสนับสนุนด้านการจัดสรรงบประมาณ การอนุมัติแผนการดำเนินงาน การใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ และหน่วยงานภายนอก ๓. ตัดสินใจในการแก้ปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานไม่สะดุด ๔. ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ในภาพรวม ๕. ชื่นชมผลงาน และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน
เลขานุการค่าย	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จัดทำโครงการ และแผนปฏิบัติการ ๒. เสนอแต่งตั้งคณะทำงานค่าย ๓. รับผิดชอบงานธุรการต่างๆ เช่น จัดทำป้ายชื่อ การลงทะเบียน การรับรายงานตัว หนังสือเชิญ หนังสือขอบคุณ คำกล่าวรายงาน คำกล่าวเปิด-ปิดค่าย ฯลฯ ๔. ประสานความร่วมมือทั้งภายนอก และภายใน เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ตามแผนการดำเนินงาน ตลอดจนแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น ในทุกขั้นตอนของการจัดค่ายนั้นหนาการ ๕. ช่วยเหลือผู้อำนวยการค่ายในส่วนที่ยังขาดตกบกพร่อง หรือส่วนที่จำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ๖. กรองงานต่างๆ ก่อนเสนอผู้อำนวยการค่าย

	บทบาทหน้าที่และขอบข่ายงาน
ฝ่ายกิจกรรมวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. วางแผน ออกแบบ และจัดทำรายละเอียดการจัดกิจกรรมวิชาการทั้งหมด ๒. ประสานงานกับวิทยากรในการจัดกิจกรรมวิชาการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ๓. ประสานแหล่งเรียนรู้ เพื่อการศึกษาดูงาน หรือการสำรวจชุมชน ๔. ดูแลรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมวิชาการให้เป็นไปตามกำหนดเวลา และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ๕. จัดทำ/จัดหาเอกสาร สื่อทางวิชาการทั้งหมด เช่น คู่มือ ใบความรู้ ใบงาน แบบประเมินผล ๖. ประเมินผลการจัดค่ายนั้นๆ ๗. ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ตามความเหมาะสม
ฝ่ายกิจกรรมนันทนาการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. วางแผน ออกแบบ และจัดทำรายละเอียดการจัดกิจกรรมนันทนาการทั้งหมด ๒. ดูแลรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการให้เป็นไปตามกำหนดเวลาและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ ๓. จัดทำ/จัดหาสื่อ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมนันทนาการ ๔. ช่วยสร้างบรรยากาศภายในค่ายนันทนาการ ให้สนุกสนาน ให้สมาชิกชาวค่ายได้ทุกคนรู้จัก และสนิทสนมกันมากขึ้น ๕. สังเกตพฤติกรรม และอารมณ์ของสมาชิกชาวค่าย เพื่อปรับรูปแบบ หรือวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสม ๖. ร่วมเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม

	บทบาทหน้าที่และขอบข่ายงาน
ฝ่ายสนับสนุนและบริการ	<p>อำนวยความสะดวกให้การจัดค่ายนันทนาการ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีความคล่องตัว ฝ่ายสนับสนุน และบริการมีหลายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานการเงินและพัสดุ งานพิธีการ งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ งานอาหารและเครื่องดื่ม งานปฐมพยาบาล งานรักษาความปลอดภัย งานเทคโนโลยี และงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละงานมีบทบาทหน้าที่ และขอบข่ายงาน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. งานการเงินและพัสดุ มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดหาวัสดุ เบิกจ่ายงบประมาณ ให้รวดเร็ว และตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่ายให้ถูกต้อง ๒. งานพิธีการ มีหน้าที่กำหนดรูปแบบ ขั้นตอน พิธีการต่างๆ ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง กำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในพิธี ๓. งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานจัดหาสถานที่จัดค่ายนันทนาการ และสถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆให้พร้อม เช่น สถานที่จัดพิธีเปิด-ปิดค่าย สถานที่จัดกิจกรรมวิชาการ สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ จัดเตรียมและดูแลที่พัก ห้องน้ำ ให้สะอาด และเพียงพอ รวมทั้งจัดเตรียมยานพาหนะให้พร้อมใช้งาน ๔. งานอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องอาหารการกิน และน้ำดื่ม ภายในค่ายนันทนาการ และระหว่างการออกไปศึกษา นอกสถานที่ ให้พอเหมาะพอดี และถูกหลักอนามัย ๕. งานปฐมพยาบาล มีหน้าที่จัดเตรียมยารักษาโรคที่จำเป็นให้พร้อม ให้การปฐมพยาบาล และกรณี

	<p style="text-align: center;">บทบาทหน้าที่และขอบข่ายงาน</p> <p>เกิดเหตุฉุกเฉินต้องพร้อมที่จะนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลทันที</p> <p>๖. งานรักษาความปลอดภัย มีหน้าที่จัดเวรยามดูแล และรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณค่ายนันทนาการตลอดเวลา และระมัดระวังจุดที่อาจเกิดอันตรายได้ง่าย เช่น บ่อน้ำ ทะเล หลุม รังต่อ รังผึ้ง ฟืนไฟ ฯลฯ</p> <p>๗. งานเทคโนโลยี มีหน้าที่ในการจัดหา จัดเตรียม และจัดเก็บอุปกรณ์ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ให้พร้อมใช้งาน และเหมาะสมกับกิจกรรม เช่น เครื่องเสียง เครื่องบันทึกภาพ เครื่องฉายภาพ และระบบไฟฟ้าตามสถานที่ต่างๆ</p> <p>๘. งานประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่บันทึกภาพการจัดกิจกรรมต่าง และชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิก ขวาค่ายภายในค่ายนันทนาการ และนำผลการจัดกิจกรรมไปเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่น จดหมายข่าว รายการวิทยุ website ฯลฯ</p>
<p>พี่เลี้ยง</p>	<p>พี่เลี้ยงถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ในการพัฒนาสมาชิกขวาค่ายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการ เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับสมาชิกขวาค่ายตลอดเวลา ดังนั้นพี่เลี้ยงจึงควรได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะเป็นอย่างดี และต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกขวาค่ายได้ โดยเฉพาะกับสมาชิกขวาค่ายที่เป็นเด็ก พี่เลี้ยงจะมีบทบาทและเปรียบเสมือนต้นแบบในดวงใจและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกขวาค่ายด้วย โดยทั่วไปบทบาทหน้าที่ และขอบข่ายงานของพี่เลี้ยง มีดังนี้</p>

	บทบาทหน้าที่และขอบข่ายงาน
	<p>๑. ดูแลสมาชิกชาวค่ายในกลุ่มที่ได้รับมอบหมายทุกเรื่อง ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน ให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของการอยู่ค่าย</p> <p>๒. เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และนัดหมายสมาชิกชาวค่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ</p> <p>๓. ให้ความช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในเบื้องต้น แก่สมาชิกชาวค่าย</p> <p>๔. ประสานงานขอความช่วยเหลือจากฝ่ายต่างๆ ตามขั้นตอน</p> <p>นอกจากนี้ ด้วยบทบาทอันสำคัญดังกล่าว ที่เลี้ยงจึงควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้</p> <p>๑. ตรงต่อเวลา และมาก่อนสมาชิกชาวค่ายเสมอ</p> <p>๒. ตื่นก่อน นอนทีหลังสมาชิกชาวค่าย</p> <p>๓. สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกชาวค่ายทั้งกาย วาจา และใจ</p> <p>๔. เข้าร่วม และให้ความร่วมมือในทุกๆ กิจกรรม</p> <p>๕. กระตุน และช่วยสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมของสมาชิกชาวค่าย แม้ตนเองจะได้เป็นผู้นำกิจกรรมนั้นๆ ก็ตาม</p> <p>๖. มีความตระหนักอยู่เสมอว่าตนคือผู้บริการ</p> <p>๗. วางตน และปฏิบัติตามต่อสมาชิกชาวค่ายอย่างเหมาะสม</p> <p>๘. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น</p> <p>๙. ช่วยดูแลรักษาอุปกรณ์ และสถานที่จัดค่ายนันทนาการ</p> <p>๑๐. พุ่มเททำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ</p> <p>๑๑. เมื่อมีปัญหา หรือข้อผิดพลาดในการทำงาน ทั้งจากตนเอง หรือเพื่อนร่วมงาน ไม่ควรต่อว่ากันและกัน หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ควรช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหา</p> <p>๑๒. รัก และให้อภัยกันและกันเสมอ</p>

ทั้งนี้ การกำหนดตำแหน่ง หน้าที่ และอัตราบุคลากรในแต่ละฝ่าย สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของหน่วยงานที่จัดค้ายันนันทนาการเอง แต่ที่สำคัญในการพิจารณาจัดสรรบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในแต่ละฝ่าย ควรพิจารณาจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่จะต้องรับผิดชอบและงานในแต่ละฝ่าย จำเป็นจะต้องมีการบูรณาการ และประสานงานในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี จึงจะทำให้ค้ายันนันทนาการประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่

๕. การเลือกสถานที่จัดค้ายันนันทนาการ

การจัดค้ายันนันทนาการให้ประสบความสำเร็จนั้น นอกจาก จะมีการบริหารจัดการ และการบริหารงานค้ายอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จ ในการจัดค้ายันนันทนาการ ที่มีอจมองข้ามได้คือ “การเลือกสถานที่จัดค้ายันนันทนาการ” โดยขั้นตอน การเลือกสถานที่จัดค้ายันนันทนาการ มีดังต่อไปนี้

๑. กำหนดสถานที่ในการจัดค้ายันนันทนาการ

๑.๑ หาข้อมูลสถานที่จัดค้ายันนันทนาการ การหาข้อมูลของสถานที่ จัดค้ายันนันทนาการ ควรหาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะยังมีข้อมูลมากเท่าใด จะทำให้มีทางเลือกมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งรายละเอียดของสถานที่ ในการจัดค้ายันนันทนาการที่จำเป็นจะต้องทราบ ประกอบด้วย

- (๑) ห้องพัก ห้องประชุม และสถานที่โดยรอบ
- (๒) สิ่งอำนวยความสะดวก
- (๓) สถานที่ตั้ง และการเดินทาง
- (๔) ราคาทั้งเรื่องของสถานที่ อาหาร และอื่นๆ
- (๕) การบริการ และการอำนวยความสะดวก
- (๖) รูปภาพ

โดยในปัจจุบัน การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ถือเป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี

๑.๒ พิจารณาคัดเลือกสถานที่ โดยควรคำนึงถึงหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกิจกรรมที่จัด
ในค่ายนั้นหนาการ

(๒) ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ความปลอดภัย
เป็นหัวใจสำคัญของการจัดค่ายนั้นหนาการ ถึงแม้ว่าองค์ประกอบ
ในการจัดค่ายนั้นหนาการจะสมบูรณ์แบบเพียงใด หากขาดการคำนึงถึงความปลอดภัย
และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นก็จะทำให้ค่ายนั้นหนาการที่จัดนั้นล้มเหลว
ในทันที ฉะนั้นในการคัดเลือกสถานที่จัดค่ายนั้นหนาการจึงควรพิจารณา
เรื่องความปลอดภัยของสถานที่ ดังนี้

(๒.๑) มีรั้วรอบขอบชิด

(๒.๒) มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี และไวใจได้

(๒.๓) บุคคลภายนอกและภายในไม่สามารถเข้า-ออกได้ง่าย

(๒.๔) ห้องพักมีความปลอดภัย และแบ่งหญิง-ชายอย่างชัดเจน

(๒.๕) อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในสภาพดี

ไม่เป็นอันตรายต่อสมาชิกชาวค่าย

(๒.๖) บริเวณโดยรอบมีความปลอดภัยไม่อยู่ใกล้แหล่งอบายมุข
และแหล่งส่อสุ่มของมิถิฉาชีพ

(๒.๗) สะอาด ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

(๒.๘) มีอุปกรณ์ป้องกัน เช่น สัญญาณเตือนภัยถึงดับเพลิง

เป็นต้น

(๒.๙) อยู่ใกล้สถานพยาบาล และมีความสะดวก
ในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน

๑.๓ มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นในการจัด
ค่ายนั้นหนาการ ดังนี้

(๑) ห้องพักมีจำนวนเพียงพอ เป็นสัดส่วน สะอาด อากาศ
ถ่ายเทสะดวก

- (๒) ห้องสุขา ห้องอาบน้ำ แยกชาย-หญิง ที่สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับจำนวนสมาชิกชาวค่าย
- (๓) เครื่องนอนสะอาด และเพียงพอ
- (๔) มีระบบเสียงและแสงที่ดีทั้งในห้องพัก และบริเวณโดยรอบ
- (๕) มีน้ำใช้ อุปโภค บริโภคอย่างพอเพียง และสะอาด ถูกหลักอนามัย
- (๖) สถานที่รับประทานอาหาร และสถานที่พักผ่อน ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ
- (๗) บรรยากาศดี ภูมิทัศน์สวยงาม
- ๑.๔ สถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการทั้งในร่ม และกลางแจ้ง ปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาประกอบเพิ่มเติม ได้แก่ งบประมาณ และกลุ่มเป้าหมาย สมาชิกชาวค่าย และควรพิจารณาให้เหลือไม่เกิน ๓ แห่ง เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการสำรวจสถานที่ต่อไป

๒. การสำรวจสถานที่

การไปสำรวจสถานที่ ถือเป็นเรื่องจำเป็น เพราะจะทำให้สามารถตัดสินใจเลือกสถานที่จัดค่ายนันทนาการได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากได้เห็นสถานที่จริงในทุกซอกทุกมุม ซึ่งขั้นตอนในการสำรวจสถานที่ มีดังนี้

๒.๑ จัดทีมสำรวจสถานที่ โดยทั่วไปอาจมีประมาณ ๓-๕ คน โดยเป็นผู้ที่เข้าใจในกระบวนการจัดค่ายนันทนาการเป็นอย่างดี และควรมีผู้บันทึกภาพอยู่ในทีมด้วย

๒.๒ ติดต่อขออนุญาตเข้าสำรวจสถานที่

๒.๓ จัดตารางเวลาในการเดินทางสำรวจสถานที่ให้ดี ซึ่งจะช่วยให้ช่วยประหยัดเวลา และงบประมาณได้

๒.๔ เก็บข้อมูลของสถานที่ที่ไปสำรวจ ให้ได้มากที่สุด

๓. ประชุมตัดสินใจเลือกสถานที่จัดค่ายนันทนาการ

เมื่อการสำรวจสถานที่จัดค่ายนันทนาการเสร็จสิ้น ควรมีการจัดประชุมเพื่อตกลงใจเลือกสถานที่จัดค่ายนันทนาการ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้ว และเมื่อตกลงใจเลือกสถานที่ได้แน่นอนแล้ว จึงควรติดต่อประสานงานจองสถานที่ พร้อมระบุวัน เวลา และรายละเอียดในการใช้สถานที่ให้ชัดเจนต่อไป

๖. การเลือกกิจกรรมในค่ายนันทนาการ

การเลือกสรรกิจกรรมในค่ายนันทนาการเป็นส่วนที่สำคัญ และเป็นหัวใจของการจัดค่ายนันทนาการ ซึ่งจะต้องเลือกสรรคัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการเหตุผล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แนวคิดการจัดค่าย ที่สำคัญที่สุดคือ กิจกรรมจะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ของการจัดค่าย เพราะถ้ากิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ครบถ้วน สมาชิกค่ายก็จะได้รับการตอบสนองจากกิจกรรมนั้น และเกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เนื่องจากกิจกรรมในค่ายนันทนาการ มีหลากหลาย จึงควรพิจารณาถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยเพื่อเป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมในค่ายนันทนาการ ดังนี้

๖.๑ จุดมุ่งหมายของการอยู่ค่าย โดยทั่วไปผู้จัดมีจุดมุ่งหมายอย่างไร การจัดกิจกรรม ก็จะเน้นหนักไปทางนั้น เช่น ค่ายฝึกผู้นำค่ายนันทนาการ กิจกรรมก็จะเน้นหนักไปทางฝึกทักษะการเป็นผู้นำค่ายนันทนาการ

๖.๒ ความสามารถของบุคลากรในค่ายนันทนาการ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะกำหนดกิจกรรม เพราะถ้าเขาได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถและความสามารถ การปฏิบัติงานอาจได้ผลไม่เต็มที่

๖.๓ ธรรมชาติรอบๆ ที่ตั้งค่ายนันทนาการ ลักษณะของธรรมชาติรอบๆ ที่ตั้งค่ายนันทนาการ จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมว่าควรที่จะจัดกิจกรรมใดจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น ถ้าตั้งอยู่ชายทะเล ก็อาจจะจัดกิจกรรมทางน้ำ

๗. อาหารสำหรับสมาชิกชาวค่าย

อาหารในแต่ละมื้อนับได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ และมีประโยชน์สำหรับสมาชิกชาวค่ายทุกคน เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวร่างกาย และใช้พลังงานมากมาย ในกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และเมื่อถึงเวลามื้ออาหารสมาชิกชาวค่ายทุกคน ควรจะได้มีความสุขกับการได้ทานอาหารอย่างอร่อย ไม่ว่าจะเป็รรสชาติ ปริมาณ และคุณค่าทางอาหาร

ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม นับว่ามีบทบาทเริ่มตั้งแต่การออกสำรวจพื้นที่ ฝ่ายอาหาร และเครื่องดื่มควรต้องเดินทางไปดูสถานที่ ติดต่อประสานงาน เรื่องอาหาร ลองชิมรสชาติ ปริมาณ ประมาณราคา รายละเอียดต่างๆ ให้ได้ข้อมูล ในส่วนของอาหารมากที่สุด และที่สำคัญฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มจะต้องรู้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

๗.๑ ต้องรู้ว่าสมาชิกชาวค่ายนับถือศาสนาอะไรบ้าง เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู ศาสนาละเกีคน เพื่อจะได้แจ้งรายการอาหาร สำหรับสมาชิกชาวค่ายที่ต้องการอาหารพิเศษตามความเชื่อของแต่ละศาสนา

๗.๒ ต้องรู้ว่าสมาชิกชาวค่ายทั้งหมด ทานอาหารรสเผ็ดกี่คน รสจืดกี่คน

เพื่อจะได้จัดให้เหมาะสมตามจำนวน และปริมาณกับความต้องการ

๗.๓ ต้องรู้ว่าเมนูอาหารของแต่ละมื้อเหมาะสมหรือไม่ เช่น มื้อเช้าควรเป็นอาหารอ่อนๆ รสไม่จัด เป็นต้น

๗.๔ ต้องรู้ตารางกิจกรรมของแต่ละวันว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง พักรับประทานอาหาร ช่วงใดบ้าง เพื่อจะได้จัดให้ตรงตามเวลาพัก

๗.๕ ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มจะต้องติดต่อประสานงาน ควบคุม ดูแลการประกอบอาหารให้พร้อมเสร็จ ก่อนรับประทานอาหารของแต่ละมื้อ ประมาณ ๓๐ นาที

๗.๖ ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม จะต้องพิจารณาให้มากที่สุดในเรื่องความสะอาด ทั้งผู้ประกอบอาหาร สถานที่ประกอบอาหารต้องถูกต้องตามหลักอนามัย คุณภาพของวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารต้องสด

๘. รถบัส

จากสถานที่นัดหมายไปยังสถานที่จัดค่ายนันทนาการ และอาจรวมถึงการเดินทางไปทำกิจกรรมทัศนศึกษานอกค่าย โดยทั่วไปมักนิยมใช้รถบัสเป็นพาหนะ ซึ่งมีทั้งรถบัสพัดลม และรถบัสปรับอากาศ ทั้งนี้มีข้อพิจารณาในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการจัดค่ายนันทนาการ ดังนี้

๘.๑ รถบัสพัดลม

(๑) พิจารณาด้านราคา รถบัสพัดลมราคาจะไม่สูงเกินไปซึ่งมีผลต่อการบริหารงบประมาณ

(๒) พิจารณาด้านความปลอดภัยรถบัสพัดลมจะมีความปลอดภัยน้อยกว่ารถบัสปรับอากาศ เพราะรถบัสพัดลมมีหน้าต่างสำหรับเปิดได้ หากสมาชิกขวยคายื่นอวัยวะออกจากตัวถึงรถ อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้

(๓) พิจารณาด้านความเหมาะสม รถบัสพัดลมจะไม่ค่อยสบายเพราะอากาศที่ร้อน อบอ้าว

(๔) พิจารณาด้านคุณภาพของพนักงานขับรถ โดยส่วนมาก

พนักงานขับรถบัสพัดลมจะมีความสามารถ และระเบียบปฏิบัติในการออกรถ น้อยกว่าพนักงานขับรถบัสปรับอากาศ

๘.๒ รถบัสปรับอากาศ

(๑) พิจารณาด้านราคา รถบัสปรับอากาศจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารถบัสพัดลม ซึ่งมีผลต่อการบริหารประมาณค่าใช้จ่ายของค่าย โดยทั่วไปรถบัสปรับอากาศจะมีราคาสูงกว่ารถบัสพัดลม ประมาณ ๕๐%

(๒) พิจารณาด้านความปลอดภัย รถบัสปรับอากาศจะมีความปลอดภัย ๑๐๐% สำหรับกรณีที่สมาชิกชาวค่ายจะยื่นอวัยวะออกนอกตัวถึงรถ

(๓) พิจารณาด้านความเหมาะสม รถบัสปรับอากาศจะมีความสบายมากกว่ารถบัสพัดลม เช่น อากาศเย็นสบาย ความเจ็บเพราะไม่มีเสียงลมกลั่นจากภายนอกไม่เข้าภายในรถ

(๔) พิจารณาด้านพนักงานขับรถ พนักงานขับรถบัสปรับอากาศจะมีประสิทธิภาพมากกว่าพนักงานขับรถบัสพัดลม นอกจากนี้ เพื่อให้การอยู่ค่ายนันทนาการเกิดความพร้อม และประสบความสำเร็จ อย่างสูงสุด ผู้จัดค่ายนันทนาการ ควรจะได้มีการสื่อสารหรือชี้แจงกับสมาชิกชาวค่าย เกี่ยวกับการเตรียมตัวของสมาชิกชาวค่ายก่อนการอยู่ค่ายนันทนาการด้วย

๙. การเตรียมตัวของสมาชิกชาวค่ายก่อนอยู่ค่ายนันทนาการ

เพื่อความพร้อมในการรับประสบการณ์ใหม่ๆ และคุณค่าประโยชน์ จากค่ายนันทนาการได้อย่างเต็มที่ สมาชิกชาวค่ายควรมีการเตรียมความพร้อม ก่อนอยู่ค่ายนันทนาการ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ทำความเข้าใจในกำหนดการอยู่ค่ายนันทนาการ เพื่อนัดหมาย ผู้ปกครองในการรับ-ส่ง ได้อย่างชัดเจน

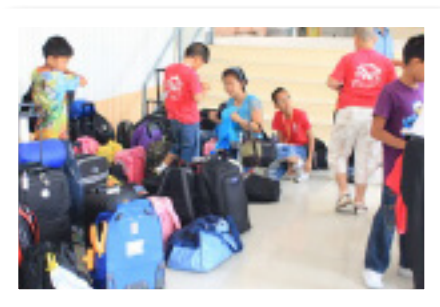
(๒) รักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง

(๓) จัดกระเป๋าสัมภาระให้เรียบร้อย เตรียมของใช้ที่จำเป็นให้ครบ

(๔) เตรียมกาย และใจให้พร้อมที่จะรับประสบการณ์ และสาระประโยชน์ดีๆ

(๕) ในคืนก่อนเข้าค่ายนันทนาการ สมาชิกชาวค่ายควรรีบเข้านอน เพื่อตื่นมาจะได้สดชื่น และพร้อมสำหรับการอยู่ค่ายนันทนาการ

๙.๑ การเตรียมสัมภาระ และของใช้ที่จำเป็น การเตรียมสัมภาระ และของใช้ที่จำเป็นในการอยู่ค่ายนันทนาการ อาจเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับสมาชิก ชาวค่ายที่ไม่มีประสบการณ์ จนอาจละเลยการเตรียมสัมภาระต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งการให้คนอื่นจัดให้แทนนั้น สามารถสร้างปัญหาให้สมาชิกชาวค่ายในขณะที่ อยู่ค่ายนันทนาการได้ เช่น การหาของไม่เจอ หรือการลืมนำของที่จำเป็น และต้องการมาด้วย นอกจากนี้การเตรียมสัมภาระ และของใช้ที่จำเป็น ในการอยู่ค่ายนันทนาการด้วยตนเอง ยังช่วยฝึกให้สมาชิกชาวค่ายรู้จัก การทำงานอย่างเป็นระบบได้อีกด้วย ในการเตรียมสัมภาระและของใช้ ที่จำเป็นในการอยู่ค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปสามารถจำแนกออกได้เป็น ๕ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑ เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย

เสื้อผ้า และเครื่องแต่งกาย ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอันดับแรกที่สมาชิกชาวค่ายจะต้องนำมา ซึ่งได้แก่

(๑) เสื้อ แบ่งเป็น

(๑.๑) เสื้อยืด เป็นเสื้ออเนกประสงค์ ใส่ได้ตลอดเวลา ควรเลือกเสื้อที่ไม่หนาจนเกินไป และระบายอากาศได้ดี

(๑.๒) เสื้อเชิ้ต เป็นเสื้อที่ใส่สบาย ดูเรียบร้อย และเป็นทางการกว่าเสื้อยืด แต่ค่อนข้างยับง่าย ควรพิจารณาตามความเหมาะสม และเตรียมให้เพียงพอตลอดการอยู่ค่ายนั้นหนาการ

(๒) กางเกง ควรเป็นกางเกงขายาว โดยเฉพาะสมาชิกชาวค่ายที่เป็นสตรี ควรเป็นกางเกงที่มีความยาวคลุมเข่าเป็นอย่างน้อย เพื่อความสุภาพและคล่องตัวในการประกอบกิจกรรม

(๓) ชุดออกกำลังกาย ทุกๆ ชุดในการอยู่ค่ายนั้นหนาการจะมีกิจกรรมออกกำลังกาย สมาชิกชาวค่ายจึงควรเตรียมชุดที่ใส่สบาย และเหมาะสมกับการออกกำลังกายไว้ด้วย

(๔) ชุดชั้นใน ควรเตรียมให้มากกว่าจำนวนวันที่อยู่ค่าย เพื่อสำรองไว้ด้วย

(๕) ถุงเท้า ควรเตรียมให้เพียงพอ และมีเผื่อสำรองไว้ด้วย

(๖) รองเท้าผ้าใบ เป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในค่ายนั้นหนาการ เพื่อความคล่องตัว และความปลอดภัยของสมาชิกชาวค่ายเอง และควรตรวจสอบให้ดีด้วยว่ารองเท้าผ้าใบที่เตรียมไว้มีสภาพดีพร้อมใช้งานได้ตลอดการอยู่ค่ายนั้นหนาการ

(๗) รองเท้าแตะ เป็นรองเท้าวที่สมาชิกชาวค่ายจะใช้ในเวลาพักผ่อนอิสระ หรืออาจใช้เวลาอาบน้ำ ซึ่งอาจเป็นรองเท้าวสำรองในกรณีที่รองเท้าผ้าใบเกิดความเสียหาย

(๘) อื่นๆ เช่น หมวก เข็มขัด ผ้าเช็ดหน้า ยางรัดผม เป็นต้น

หมวดที่ ๒ อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย

เพื่อสุขอนามัยที่ดี สมาชิกชาวค่ายจึงจำเป็นต้องเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกายให้พร้อม ซึ่งโดยทั่วไปอุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกายที่จำเป็น มีดังนี้

- (๑) ผ้าเช็ดตัว และผ้าขนหนู
- (๒) แพร่งสีฟัน และยาสีฟัน
- (๓) สบู่ (แนะนำเป็นสบู่เหลว เพื่อสะดวกในการใช้ และเก็บรักษา)
- (๔) ยาสระผม
- (๕) แก้วน้ำสำหรับแปรงฟัน
- (๖) ครีมทาผิว หรือเครื่องสำอางดับกลิ่นกาย
- (๗) กระจกขนาดเล็ก (แนะนำให้พกติดตัวไว้ในกรณีฉุกเฉิน)

หมวดที่ ๓ สิ่งของจำเป็นของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งที่ใช้เฉพาะบุคคล

สำหรับสมาชิกชาวค่ายที่มีความจำเป็นต้องใช้ เช่น ยาประจำตัว ผ้านาฬิกา แว่นตา หรือคอนแทคเลนส์ เป็นต้น โดยเฉพาะแว่นตา หรือคอนแทคเลนส์ ควรเตรียมสำรองไปด้วย

หมวดที่ ๔ อุปกรณ์เครื่องเขียน

เช่น สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ เพื่อจดบันทึกประสบการณ์ ความประทับใจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในค่ายนั้นหนาการ

หมวดที่ ๕ สิ่งของอื่นๆ เป็นของใช้ และอุปกรณ์อื่นๆ ตามความจำเป็น

เช่น ยากันยุง ครีมกันแดด ถุงพลาสติกสำหรับใส่เสื้อผ้าที่ใช้แล้ว เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องไม่เป็นสิ่งของต้องห้ามในการอยู่ค่ายนั้นหนาการ

สิ่งต้องห้ามในการอยู่ค่ายนันทนาการ

- (๑) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด เช่น เหล้า เบียร์ ไวน์
- (๒) สิ่งเสพติดทุกชนิด เช่น บุหรี่ กัญชา ยาบ้า สารระเหย
- (๓) อุปกรณ์สำหรับการพนันทุกชนิด
- (๔) สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือนิตยสาร การ์ตูน ภาพลามก และสื่อที่ช่วย

ในทางเสื่อมเสีย

- (๕) เครื่องเสียงทุกชนิด
- (๖) ของมีค่า เช่น สร้อยคอทองคำ มือถือแพงๆ
- (๗) อุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นอาวุธได้ เช่น มีด คัตเตอร์ และของมีคม หรืออุปกรณ์ ที่อาจเป็นอาวุธได้
- (๘) สิ่งอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการอยู่ค่ายนันทนาการ

๙.๒ เทคนิคการจัดกระเป๋าสัมภาระ การจัดกระเป๋าสัมภาระด้วยตนเอง ถือเป็นภารกิจที่ฝึกการคิด วางแผน และการทำงาน อย่างเป็นระบบให้แก่สมาชิก ชาวค่ายตั้งแต่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการอยู่ค่ายนันทนาการ ซึ่งการบรรจุสิ่งของต่างๆ ลงในกระเป๋าสัมภาระมีเทคนิค ดังต่อไปนี้

- (๑) ลำดับการบรรจุสิ่งของต่างๆ ลงในกระเป๋าสัมภาระมี ๒ รูปแบบ ดังนี้
 - (๑.๑) เรียงลำดับตามการใช้งาน คือ นำของที่ใช้ก่อนไว้ข้างบน และของที่ใช้ทีหลังไว้ก้นกระเป๋า หรือกลุ่มของที่ใช้น้อยไว้ตอนบนของกระเป๋าสัมภาระ และของที่ใช้นานๆ ครั้ง ไว้ตอนล่างของกระเป๋าสัมภาระ
 - (๑.๒) เรียงลำดับตามกลุ่มชนิดของสิ่งของที่นำไป เช่น ผึ่งซ้ายของกระเป๋าเป็นกางเกงทั้งหมด ตรงกลางเป็นชุดชั้นใน และอุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย ผึ่งขวาเป็นเสื้อทั้งหมด เป็นต้น

(๒) ในการจัดเสื้อผ้า สิ่งที่ต้องระวัง คือ การยับ ซึ่งโดยมากจะเกิดกับเสื้อเชิ้ต ส่วนกางเกง และเสื้อยืดจะไม่ค่อยยับ ดังนั้น จึงควรบรรจุของที่ยับง่ายไว้บนสุด เพื่อจะได้ไม่ถูกสิ่งของอย่างอื่นทับ

(๓) สิ่งของบางชนิดที่มีขนาดใหญ่กว่าของชิ้นอื่นๆ เช่นผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม ควรพับและวางไว้ล่างสุดของกระเป๋าสัมภาระ เพื่อจะได้สะดวกเวลาหยิบของชิ้นเล็กๆ ที่ใช้บ่อย

(๔) ในกรณีที่กระเป๋าสัมภาระมีช่องเล็กๆ ที่ด้านนอก เพื่อความสะดวกควรบรรจุสิ่งของที่ต้องหยิบใช้บ่อยๆ ไว้ด้านนอก

(๕) กระเป๋าสัมภาระแบบมีล้อลาก เวลายก หรือลากน้ำหนัก จะอยู่บริเวณล้อ เพราะฉะนั้นจึงควรบรรจุของที่หยิบยากไว้ฝั่งเดียวกับล้อ

(๖) รองเท้าผ้าใบ และรองเท้าแตะ ก่อนบรรจุลงกระเป๋าสัมภาระ ควรใส่ถุงพลาสติกก่อน จะได้ไม่เปื้อนเสื้อผ้า หรือของใช้อื่น

(๗) ของใช้ที่เป็นของเหลวบรรจุขวด หรือที่อาจแตกง่าย ควรใส่ถุงพลาสติกป้องกันไว้ชั้นหนึ่งก่อนบรรจุลงกระเป๋าสัมภาระ และควรเรียงไว้ในส่วนที่รับน้ำหนักน้อยและปลอดภัยที่สุดของกระเป๋าสัมภาระ

(๘) อุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกาย ควรรวมไว้ในกระเป๋า หรือถุงเล็กๆ ที่กันน้ำ เพื่อเวลาอาบน้ำ จะได้สะดวกในการหยิบไปใช้งาน

การดำเนินการขณะอยู่ค่ายนันทนาการ

การดำเนินงานขณะอยู่ค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปมักเริ่มต้นจากการเปิดค่ายนันทนาการ การดำเนินกิจกรรมในค่ายนันทนาการ และการปิดค่ายนันทนาการ โดยในแต่ละช่วงควรมีรูปแบบ และวิธีการในการดำเนินการ ดังนี้

๑. การเปิดค่ายนันทนาการ

ช่วงแรกของค่ายนันทนาการ โดยปกติจะเริ่มต้นด้วยพิธีเปิดค่ายนันทนาการ หรือในบางโอกาสอาจเริ่มต้นด้วยกิจกรรมต้อนรับสมาชิกชาวค่าย โดยในพิธีเปิดค่ายนันทนาการ ฟังประกอบด้วย

๑.๑ พิธีการทางศาสนา เช่น การบูชาพระรัตนตรัย การนมัสการพระเจ้าของคริสเตียน เป็นต้น

๑.๒ การกล่าวรายงานวัตถุประสงค์การจัดค่าย

๑.๓ การกล่าวเปิดค่าย กล่าวต้อนรับ และให้โอวาทของประธานในพิธีเปิด

การกำหนดรูปแบบพิธีเปิดค่ายนันทนาการที่มีความเหมาะสมกับสมาชิกชาวค่าย จะช่วยให้การเริ่มต้นค่ายนันทนาการดูดี และหากมีการเสริมด้วยการจัดรายการที่แปลกใหม่ และน่าสนใจ ก็จะช่วยสร้างความประทับใจให้สมาชิกชาวค่ายได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พิธีเปิดค่ายนันทนาการที่สมบูรณ์แบบยังเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกชาวค่ายเกิดความสนใจ และอยากทำกิจกรรมตลอดการอยู่ค่ายนันทนาการ โดยปกติหลังจากพิธีเปิดค่ายนันทนาการเสร็จสิ้น จะมี “การปฐมนิเทศชาวค่าย” ซึ่งเป็นการชี้แจงรายละเอียดในการอยู่ค่ายนันทนาการ โดยหัวข้อในการปฐมนิเทศชาวค่าย มีดังนี้

(๑) กำหนดการ หรือตารางเวลาในการอยู่ค่ายนันทนาการ

(๒) กฎ ระเบียบในการอยู่ค่ายนันทนาการ โดยควรให้สมาชิกชาวค่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้น

(๓) แนะนำคณะบุคลากรในค่ายนันทนาการ

(๔) แนะนำ สถานที่ต่างๆ ภายในค่าย

(๕) การติดต่อ ประสานงาน เมื่อต้องการความช่วยเหลือ

ทั้งนี้ สามารถเพิ่มเติม ปรับเปลี่ยน หัวข้อการปฐมนิเทศชาวค่ายได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้รับทราบข้อมูลที่จำเป็นในการอยู่ค่ายนันทนาการมากที่สุด

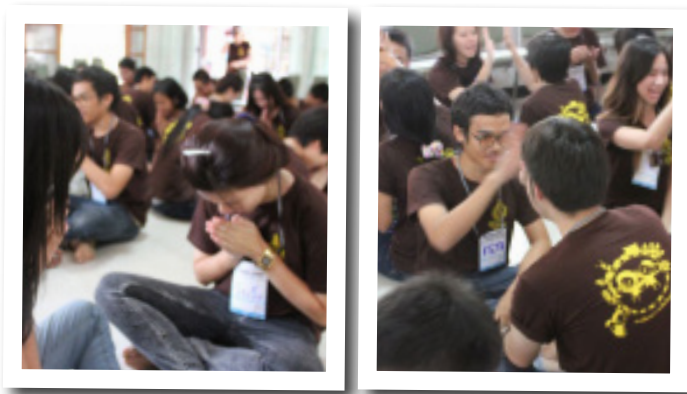
๒. การดำเนินกิจกรรมในค่ายนันทนาการ

การดำเนินกิจกรรมในค่ายนันทนาการ จัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของค่ายนันทนาการ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของค่ายนันทนาการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้สมาชิกชาวค่ายเกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินตามความมุ่งหมายของค่ายนันทนาการ โดยกิจกรรมพื้นฐานของค่ายนันทนาการ ประกอบด้วย

๒.๑ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกชาวค่ายแต่ละคน มีพื้นฐานความรู้ สังคม วัฒนธรรม ที่แตกต่างกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ดังนั้น ในช่วงแรกของการจัดค่ายนันทนาการ ผู้นำค่ายจะใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อทลายกำแพงแห่งตัวตนของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคน ลดความเครียดของสมาชิกชาวค่าย เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน สร้างความสนิทสนมกันระหว่างสมาชิกชาวค่าย ได้แก่ กิจกรรมประเพณีเพลง หรือเกม หรือเป็นกิจกรรมที่ต้องลงมือทำร่วมกัน ในขณะเดียวกันผู้นำค่ายก็จะได้มีโอกาสสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคนอีกด้วย

๒.๒ กิจกรรมนันทนาการ

ในค่ายนั้นมีกิจกรรมนันทนาการต่างๆ มากมาย เช่น กิจกรรมเกม กีฬา ดนตรี ศิลปหัตถกรรม วรรณกรรมกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมบริการอาสาสมัคร โดยกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้น จะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป

๒.๓ กิจกรรมธรรมชาติศึกษา

เป็นกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างตระหนักรู้ในความสำคัญของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงที่สมาชิกชาวค่ายได้เล่นเกม ทดลอง และการปฏิบัติจริง

๒.๔ กิจกรรมการแสดง

ในช่วงเวลาของการอยู่ค่ายนั้นหนานการนั้น จะมีการแสดงของสมาชิกชาวค่ายแต่ละกลุ่ม เป็นการแสดงโดยไม่เน้นอุปกรณ์หรือเครื่องแต่งกายมากนัก แต่จะเน้นที่การได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคนมากกว่าการแสดงเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่าย ได้แสดงความคิดความเห็นและได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ มีการปรึกษาหารือ มีการแบ่งงานกันทำ สิ่งที่สำคัญคือ สมาชิกชาวค่ายทุกคนได้มีโอกาส ได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกภายใต้แรงกระตุ้น และผลักดันของเพื่อนๆ ในกลุ่ม

๒.๕ กิจกรรมการศึกษา

เป็นการจัดการเรียนรู้โดยตรงผ่านการสอน การอบรม การบรรยาย การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จากวิทยากรผู้มีความรู้ และเชี่ยวชาญ โดยมีการสอดแทรกกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เช่น ทักษะการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตนให้ห่างไกลยาเสพติด เป็นต้น

๒.๖ กิจกรรมสถานการณ์จำลอง

เป็นการจำลองสถานการณ์ต่างๆ ให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายดำเนินชีวิต และทำกิจกรรม ภายในสถานการณ์ที่ได้สร้างขึ้นมา โดยระหว่างดำเนินกิจกรรมอาจมีการเพิ่มเติมสถานการณ์ขึ้นได้ เพื่อสังเกตพฤติกรรม และปฏิกิริยาตอบสนองของสมาชิกชาวค่ายที่มีต่อสถานการณ์ เมื่อจบกิจกรรมจะมีการสรุปสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมให้แง่คิด และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๒.๗ กิจกรรมประจำวันต่างๆ

เนื่องจากการจัดค่ายนั้นหนาแน่น สมาชิกชาวค่ายต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นเวลาหลายวัน จึงมีกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรอยู่มาก ซึ่งสมาชิกชาวค่ายต้องมีส่วนร่วม และมีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการปรึกษาหารือ การแบ่งงานกันทำ รับผิดชอบร่วมกัน เช่น

(๑) เวรออกกำลังกาย สมาชิกชาวค่ายแต่ละกลุ่มต้องเป็นผู้นำการออกกำลังกาย ในแต่ละเช้าของทุกวัน โดยที่สมาชิกชาวค่ายภายในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมทุกคน

(๒) เวิร์กชอปก่อนรับประทานอาหาร จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ตระหนักถึงคุณค่าของอาหารที่เรารับประทาน และให้ทานให้หมด

(๓) เวิร์กช็อปการเคารพธงชาติ ให้ข้อคิดประจำวัน ซึ่งสมาชิกชาวค่ายจะต้องมอบข้อคิดดีๆ ให้กับเพื่อนๆ ในตอนเช้า โดยสมาชิกชาวค่ายในกลุ่มบางคนหรือหลายๆ คนก็ได้

๓. กิจกรรมปิดค่ายนันทนาการ

เป็นช่วงสุดท้ายของการจัดค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรมการร้องเพลงอำลา การแลกของที่ระลึก การบอกลากันเป็นครั้งสุดท้าย หรืออาจเป็นกิจกรรมพิเศษส่งท้ายร่วมกัน เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้แห่งความทรงจำ กิจกรรมสายใยพันผูก เป็นต้น ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมปิดค่ายนันทนาการ

ควรเน้นการสร้างความประทับใจให้แก่สมาชิกชาวค่าย ให้ได้รับความรัก ความอบอุ่น และสัมผัสบรรยากาศแห่งมิตรภาพกิจกรรมปิดค่ายนั้น ทนาการ ที่สมบูรณ์แบบจะเป็นภาพแห่งความประทับใจ และตราตรึงอยู่ในความทรงจำ ของสมาชิกชาวค่ายตราบนานเท่านาน

การดำเนินการหลังปิดค่ายนั้น ทนาการ

การดำเนินการหลังปิดค่ายนั้น ทนาการ โดยทั่วไปมีดังนี้

๑. ประเมินผลการจัดค่ายนั้น ทนาการ

หลังจากปิดค่ายนั้น ทนาการแล้ว สิ่งที่ต้องรีบดำเนินการประเมินผล การดำเนินงานค่ายนั้น ทนาการ ซึ่งแบ่งเป็น

๑.๑ ประเมินผลการดำเนินงานของทีมงาน เป็นการประเมินผล ทั้งข้อดี ข้อเสีย และสิ่งที่ทีมงานต้องปรับปรุงในการดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูล เพื่อการประเมินผลได้จากการสังเกต และจดบันทึก แบบสอบถามสมาชิกชาวค่าย และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผล และนำเสนอในการประชุมสรุปผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการค่ายนั้น ทนาการ

๑.๒ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของสมาชิกชาวค่าย เป็นการประเมินผลว่า สมาชิกชาวค่ายได้รับความรู้ ความเข้าใจ และการพัฒนาจากการอยู่ค่ายนั้น ทนาการ มากน้อยเพียงใด โดยเก็บข้อมูลได้จากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต หรือแบบทดสอบ และนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผล และนำเสนอในการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการค่ายนั้น ทนาการ

ประเด็นในการประเมินผลการจัดค่ายนั้น ทนาการ

การประเมินผลที่ครอบคลุมกระบวนการจัดค่ายนั้น ทนาการ และสามารถ นำข้อมูล ที่ได้มาตัดสินความสำเร็จในการจัดค่ายนั้น ทนาการได้นั้น ควรมี องค์ประกอบในการประเมินผล ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านกระบวนการจัดค่ายนันทนาการ

การประเมินผลด้านกระบวนการจัดค่ายนันทนาการ เป็นการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการค่ายนันทนาการว่ามีข้อดีข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง ซึ่งหัวข้อในการประเมินผลด้านกระบวนการจัดค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปมีดังนี้

๑.๑ ความเหมาะสมของเนื้อหา

๑.๒ ความเหมาะสมของวิทยากร การนำเสนอ เอกสารประกอบ และสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้

๑.๓ ระยะเวลาในการจัดค่ายนันทนาการ และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม

๑.๔ การประชาสัมพันธ์

๑.๕ ระบบการจัด การควบคุมค่ายนันทนาการ

๑.๖ ระบบการจัดที่พัก และบริเวณโดยรอบ

๑.๗ ระบบการรับสมัครเข้าร่วมค่ายนันทนาการ

๑.๘ ความเหมาะสมของอาหาร น้ำดื่ม และอาหารว่าง

๑.๙ การรักษาความปลอดภัยภายในค่ายนันทนาการ

๑.๑๐ การบริการด้านการปฐมพยาบาล

๑.๑๑ การอำนวยความสะดวก และการให้ความช่วยเหลือ

สมาชิกชาวค่าย

๑.๑๒ เรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดค่ายนันทนาการ

๒. ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ

การประเมินผลด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของทีมงานค่ายนันทนาการว่ามีข้อดี ข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง ซึ่งหัวข้อในการประเมินผลด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปมีดังนี้

๒.๑ ความสามารถ ความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

ในการจัดค่ายนันทนาการ

๒.๒ อธยาศัยไมตรี การต้อนรับ และความเป็นกันเองของบุคลากร

ในการจัดค่ายนันทนาการ

๒.๓ จำนวนบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของสมาชิกชาวค่าย

๒.๔ เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ

๓. ด้านกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ

เป็นการประเมินผลคุณภาพของกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ รวมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการมากน้อยเพียงใด ซึ่งหัวข้อในการประเมินผลด้านกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปมีดังนี้

๓.๑ คุณภาพ และความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ

๓.๒ ความรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ

๓.๓ ความประทับใจจากกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ

๓.๔ เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่จัดในค่ายนันทนาการ

๔. ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในค่ายนันทนาการ

การประเมินผลด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในค่ายนันทนาการ เป็นการรวบรวมความคิดเห็นในเรื่องของคุณภาพ และความเหมาะสมของสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในค่ายนันทนาการ ซึ่งหัวข้อในการประเมินผลด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ในค่ายนันทนาการ โดยทั่วไปมีดังนี้

๔.๑ คุณภาพ และความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจกรรม ห้องพัก ห้องน้ำ

๔.๒ คุณภาพของสถานที่โดยรอบ สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศ

๔.๓ คุณภาพ และความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการจัดค่านันทนาการ

๔.๔ คุณภาพ และความเหมาะสมของอุปกรณ์ เทคโนโลยี สื่อโสตทัศนระบบแสง และเสียงในค่านันทนาการ

๔.๕ ความพร้อมของยา และเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาล

๔.๖ เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในค่านันทนาการ

๕. ด้านผลของการจัดค่านันทนาการที่มีผลต่อสมาชิกชาวค่าย

เป็นการประเมินผลว่า สมาชิกชาวค่ายได้รับการพัฒนาจากการอยู่ค่านันทนาการมากน้อยเพียงใด รวมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งหัวข้อในการประเมินผลด้านผลของการจัดค่านันทนาการที่มีผลต่อสมาชิกชาวค่ายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดค่านันทนาการ ทั้งนี้ การประเมินผลด้านผลของการจัดค่านันทนาการที่มีผลต่อสมาชิกชาวค่าย สามารถดำเนินการได้ ๒ ลักษณะ ดังนี้

๕.๑ ประเมินผลหลังจบกิจกรรม เป็นการประเมินผลทันทีหลังเสร็จสิ้นในแต่ละกิจกรรม

๕.๒ ประเมินผลในวันสุดท้ายของการจัดค่านันทนาการ การประเมินผลด้านผลของการจัดค่านันทนาการที่มีผลต่อสมาชิกชาวค่ายมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ในการสรุปประโยชน์จากการดำเนินงาน และเป็นข้อมูลเสริมในการพิจารณาดำเนินการค่านันทนาการในครั้งต่อไป

๒. ประชุมประเมินผลการจัดค่ายนันทนาการ

การประชุมประเมินผลการจัดค่ายนันทนาการ ควรดำเนินการหลังจากจัดค่ายนันทนาการเสร็จสิ้น ไม่เกิน ๑ สัปดาห์ เพื่อที่คณะกรรมการค่ายนันทนาการ และทีมงาน จะได้ไม่ลืมรายละเอียดในการจัดค่ายนันทนาการ และนำผลที่ได้เป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดค่ายนันทนาการครั้งต่อไป ซึ่งการประชุมประเมินผลการจัดค่ายนันทนาการ ควรว่าด้วยเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ สรุปผลการจัดค่ายนันทนาการ

๒.๒ ประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการค่ายนันทนาการ และทีมงาน

๒.๓ สรุปงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ

๒.๔ เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. รายงานสรุปผลการจัดค่ายนันทนาการ

การจัดค่ายนันทนาการ จะเสร็จสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ทำรายงานสรุปผลการจัดค่ายนันทนาการส่งไปยังผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดค่ายนันทนาการทุกฝ่ายเพื่อที่จะได้ทราบว่าผลการจัดค่ายนันทนาการประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีข้อดี ข้อควรปรับปรุงอะไรบ้าง ซึ่งในรายงานสรุปผลการจัดค่ายนันทนาการควรประกอบไปด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

๓.๑ ข้อมูลในการจัดค่ายนันทนาการ วัน เวลา สถานที่ วัตถุประสงค์ในการจัด

๓.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกชาวค่าย เช่น จำนวน อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพ เป็นต้น

๓.๓ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

๓.๔ สรุปผลจากการประเมินผล

๓.๕ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานครั้งต่อไป (เป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุง

การจัดค่านันนทาการ ในโอกาสต่อไป)

๓.๖ ข้อมูลส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อพึงระวังในการจัดค่านันนทาการ

ปัญหาและอุปสรรคที่พบบ่อยครั้ง และเป็นสาเหตุสำคัญที่ไม้อาจทำให้การจัดค่านันนทาการประสบความสำเร็จสูงสุด ได้แก่

๑. ขาดผู้นำค่านันนทาการ และทีมงานที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะเฉพาะทาง เช่น พี่เลี้ยง ผู้นำนันทนาการ

๒. จำนวนคณะกรรมการค่านันนทาการไม่เพียงพอ

๓. ปัญหาความสัมพันธ์ของคณะกรรมการค่านันนทาการ อันอาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการที่ไม่มีความยุติธรรม หรือมีความบกพร่องในการทำงาน หรือปัญหาอันเกิดจากผู้ร่วมงานมีความกระด้างกระเดื่อง ไม่เห็นด้วยกับวิธีคิด และวิธีดำเนินการ ไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ไม่พอใจผู้นำ

๔. ปัญหาพฤติกรรมของคณะกรรมการค่านันนทาการที่ไม่เหมาะสม เช่น ชู้สาว เกียจคร้าน ดื่มสุรา เป็นต้น

๕. ขาดการประสานงาน และการติดต่อสื่อสารที่ดี ทั้งภายใน และภายนอก

๖. การดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของสมาชิกชาวค่าย และไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๗. การขาดแคลนงบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม

๘. ปัญหาที่เกิดจากสมาชิกชาวค่ายเอง เช่น ไม่ชอบใช้ชีวิตชาวค่าย เป็นโรคคิดถึงบ้าน ไม่มีความตั้งใจ เห็นแก่ตัว ชอบโอ้อวด เป็นต้น

๙. ปัญหาอุบัติเหตุและสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด เช่น ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ภัยจากสัตว์ร้าย อุบัติเหตุที่เกิดจากการประกอบกิจกรรม การเจ็บป่วยอย่างกะทันหันของสมาชิกชาวค่าย เป็นต้น

บทสรุป

การจัดค่ายนันทนาการ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่สมาชิกชาวค่าย หากการจัดค่ายนันทนาการเป็นไปด้วยระบบและหลักการจัดค่ายนันทนาการดังกล่าวข้างต้น ค่ายนันทนาการจะเป็นกิจกรรมที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณประโยชน์อันอเนกอนันต์สำหรับสมาชิกชาวค่าย และเป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติได้อย่างแท้จริง ผู้จัดค่ายนันทนาการจึงต้องพยายามทุกวิถีทางให้เป้าหมายของค่ายนันทนาการสัมฤทธิ์ผลด้วยการให้กลุ่ม และสมาชิกชาวค่ายได้มีการพัฒนาขึ้น ผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเสริมสร้างความสามารถของสมาชิกชาวค่ายทุกคนให้มีบทบาท และหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ในงานของตนเอง เจ้าหน้าที่ค่ายนันทนาการจะต้องเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้พร้อมรวมทั้งจัดเตรียมสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมรับผิดชอบ แก้ไขปัญหา ขจัดข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารงานค่ายนันทนาการต้องใช้เทคนิคการบริหารจัดการที่ทันสมัย และเหมาะสมได้มาตรฐาน และผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องพยายามพัฒนาวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในค่ายนันทนาการด้วย นอกจากนี้การจัดการค่ายนันทนาการจะสมบูรณ์แบบไปไม่ได้ หากผู้จัดค่ายนันทนาการละเลยหรือมองข้ามสิ่งที่สำคัญที่สุดเหนือสิ่งอื่นใดในการจัดค่ายนันทนาการ นั่นคือความปลอดภัยในการจัดค่ายนันทนาการ

บทที่ ๔

ความปลอดภัยในการจัดค่ายนันทนาการ

ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอในการจัดค่ายนันทนาการ ผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องให้ความสำคัญและหาวิธีป้องกัน และหนทางที่ปลอดภัยที่สุดที่จะทำให้สมาชิกชาวค่ายได้ใช้ชีวิตอยู่ในค่ายนันทนาการอย่างมีความสุข โดยปราศจากอันตราย ภัยพิบัติ และอุบัติเหตุ เพื่อให้การจัดค่ายนันทนาการได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูงสุด และหลังจากการอยู่ค่ายนันทนาการแล้ว สมาชิกชาวค่ายยังสามารถนำความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยไปใช้ประโยชน์ได้ ผู้จัดค่ายนันทนาการจะต้องไม่มองว่าอุบัติเหตุเป็นเรื่องของชะตากรรม โดยไม่พยายามคิดหาสาเหตุ และวิธีป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ เพราะอุบัติเหตุไม่ใช่สิ่งที่สุดวิสัยจนป้องกันไม่ได้เสียเลย

สาเหตุของอุบัติเหตุในค่ายนันทนาการ

อุบัติเหตุในค่ายนันทนาการ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในค่ายนันทนาการ โดยมิได้ตั้งใจ ไม่คาดคิดมาก่อน เป็นสิ่งที่มองไม่เห็น ไม่ได้ยิน และหลีกเลี่ยงไม่ทัน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอาจส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน เป็นอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ และอาจรุนแรงถึงขั้นสูญเสียชีวิตได้ โดยอุบัติเหตุอาจเกิดขึ้นได้กับสมาชิกชาวค่ายทุกเพศ ทุกวัย ทุกเวลา และทุกสถานที่ หากไม่มีการป้องกันที่ดี ซึ่งส่วนใหญ่อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นในค่ายนันทนาการแบ่งเป็น ๒ ประเภท และมีสาเหตุมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรม

กิจกรรมในค่ายนันทนาการ สร้างความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินให้แก่สมาชิกชาวค่าย แต่ในบางโอกาสหากประมาท ก็อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้

ตลอดเวลา และส่งผลกระทบต่อร่างกาย และจิตใจ ซึ่งอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการ โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุปัจจัยมาจาก

๑.๑ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม อุบัติเหตุที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมอันเนื่องมาจากสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ประกอบกิจกรรมมีพื้นผิวที่ลื่น หรือขรุขระ ขนาดของพื้นที่แคบเกินไป มีสิ่งกีดขวาง แสงสว่างไม่เพียงพอ การระบายอากาศไม่ดี วัสดุอุปกรณ์เก่า ชำรุด ไม่มีเครื่องป้องกัน เป็นต้น

๑.๒ กิจกรรม เช่น ความไม่เหมาะสมของกิจกรรมกับสมาชิกชาวค่าย ความยากของกิจกรรม ความท้าทายที่มีความเสี่ยงสูง เป็นต้น

๑.๓. ผู้นำกิจกรรม ได้แก่ การขาดประสบการณ์ และความชำนาญในการนำกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างนำกิจกรรมได้

๑.๔ สมาชิกชาวค่าย ได้แก่ อายุ และสภาพการเคลื่อนไหว และพฤติกรรมเสี่ยง ของสมาชิกชาวค่าย เช่น การลื่น พลัดตกหกล้ม วิ่งชนกัน การอุดตันของทางเดินหายใจ ไม่เชื่อฟังกฎข้อบังคับเพื่อความปลอดภัย คึกคะนอง ประมาท ขาดทักษะที่ดี

๒. อุบัติเหตุทั่วไป

อุบัติเหตุทั่วไป คือ อุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นนอกเหนือจากการจัดกิจกรรม เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขณะเดินทาง การลื่นล้มในห้องน้ำ น้ำร้อนลวกขณะตักอาหาร ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากความประมาท ไม่มีการประเมินสถานการณ์ และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้า

การป้องกันอุบัติเหตุในค่ายนันทนาการ

จากสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในค่ายนันทนาการข้างต้น ทำให้ผู้จัดค่ายนันทนาการจำเป็นต้องคิดหาวิธีในการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น

ในค่ายนั้นหนานการไว้ตลอดเวลา โดยอาศัย การสังเกต และการประเมิน จากประสบการณ์ที่ผ่านมา แล้วนำมาคิดคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อหาวิธีป้องกัน อุบัติภัยที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งมีประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการป้องกัน ๓ ประการ ดังนี้

๑. เกี่ยวกับสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ได้แก่ สิ่งแวดล้อม และสถานที่จัดค่ายนั้นหนานการทั้งหมด เช่น สภาพพื้นดินที่แฉะ หรือแห้งมาก อาจส่งผลให้เกิดการลื่นล้ม ขนาดของพื้นที่ประกอบกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับ จำนวนสมาชิกชาวค่าย อาจทำให้เกิดการวิ่งชนกัน เป็นต้น ส่วนอุปกรณ์ต่างๆ จำเป็นต้องอยู่ในสภาพดี และมีการป้องกันอันตรายที่อาจกับสมาชิกชาวค่ายได้

แนวทางป้องกัน ควรมีการสำรวจ และตรวจสอบสภาพความพร้อม และความปลอดภัยในเรื่องดังกล่าวก่อนเพื่อวางแผนในการดำเนินการ ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย หรือหากมีความจำเป็นต้องใช้ก็ควรมีการวางกฎระเบียบ ปรับวิธีเล่นให้สามารถควบคุมความปลอดภัยได้ เช่น หากสภาพสนามลื่น ก็ควรปรับวิธีเล่น จากวิ่งเป็นเดิน มีรั้วลวดหนามก็ควรนำผ้ากระสอบป่าน มาปิดบังคมไว้

๒. เกี่ยวกับกิจกรรมที่จัด นอกจากหลักในการเลือกกิจกรรม ในค่ายนั้นหนานการที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๓ แล้ว ผู้จัดค่ายนั้นหนานการ จะต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัย และทรงไว้ซึ่ง ความไม่ประมาทเสมอ ดังนั้น ผู้จัดค่ายนั้นหนานการจึงควรมีหลักในการเลือกกิจกรรมในค่ายนั้นหนานการ เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากการประกอบกิจกรรม ดังนี้

๒.๑ เลือกกิจกรรมให้เหมาะกับวัย และสภาพร่างกายของสมาชิก ชาวค่าย คือการเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพจริงของสมาชิกชาวค่าย โดยไม่ยากเกินไปจนสมาชิกชาวค่ายต้องเสี่ยงต่อการพลัดพลั้งหรือไม่ต้องใช้ พละกำลังมากในการประกอบกิจกรรม สำหรับสมาชิกชาวค่ายที่ป่วยเป็นโรคหัวใจ ลมชัก หรือมีความพิการบางอย่าง เช่น การไต่ หรือป็นในที่ลาดชันเกินไป

การปิดตาวิ่งแข่งกัน ซึ่งอาจเกิดการกระทบกระทั่งกันอย่างรุนแรงโดยไม่ระวัง

แนวทางป้องกัน ผู้จัดค่ายนั้นหนาการศึกษาตรวจสอบ และศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสมาชิกชาวค่ายทุกคน เพื่อจะได้เลือกสรรกิจกรรม ให้มีความสอดคล้องกับวัยและสภาพร่างกายของสมาชิกชาวค่าย

๒.๒ เลือกกิจกรรมให้เหมาะกับเพศ เช่น สมาชิกชาวค่ายที่เป็นผู้ชายส่วนใหญ่ มักประกอบกิจกรรมด้วยความโลดโผน และประมาท จึงต้องระวังการประกอบกิจกรรมที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ สำหรับสมาชิกชาวค่ายที่เป็นผู้หญิง มักประกอบกิจกรรมด้วยความนุ่มนวล ซึ่งอันตรายมักเกิดจากการล้ม การลื่น การเคลื่อนไหวอย่างผิดจังหวะ

แนวทางป้องกัน ในการเลือกกิจกรรมสำหรับสมาชิกชาวค่ายที่มีทั้งชายและหญิงควรเลือกกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด และผละกำลังควบคู่กัน โดยควรแบ่งสัดส่วนของชาย และหญิงในแต่ละกลุ่มให้เท่าๆ กันจะได้มีโอกาสแสดงออกตามความถนัด และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่สำคัญหากเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการเคลื่อนที่ หรือปะทะเป็นกลุ่ม ไม่ควรจัดให้ผู้หญิงอยู่ด้านหน้า ในกรณีเคลื่อนที่ไปข้างหน้า เพราะอาจเกิดการบาดเจ็บจากแรงปะทะ หรือเกิดการล้มทับได้ เนื่องจากผู้ชายมีความเร็ว และแรงมากกว่า ในทำนองเดียวกัน หากเป็นการเคลื่อนที่ไปด้านหลัง ก็ไม่ควรจัดให้ผู้หญิงอยู่กลาง หรือด้านหลัง เช่น กิจกรรมชกคะเย่อ เป็นต้น

๓. เกี่ยวกับผู้นำกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมเป็นหัวใจสำคัญในการควบคุมความปลอดภัยที่สำคัญที่สุด และเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้นำกิจกรรมจะต้องมีความสามารถในการคาดการณ์สภาพจริงของการประกอบกิจกรรมว่า จะหนัก เบา หรืออาจเกิดอันตรายในรูปแบบใดได้บ้าง

แนวทางป้องกัน ผู้นำกิจกรรมควรจะต้องเตรียมวางแผนละเอียดรอบคอบ ในการประกอบกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น

และจะต้องชี้ข้อควรระวังให้สมาชิกชาวค่ายเข้าใจ ตลอดจนจัดเตรียม การปฐมพยาบาลไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้นำกิจกรรมจะต้องเฝ้าระวัง ขาด ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ตลอดเวลา เช่น การให้สัญญาณยุติกิจกรรมทันที หากเห็นว่าอาจเกิดอันตรายแก่สมาชิกชาวค่ายได้

๔. เกี่ยวกับสมาชิกชาวค่าย สมาชิกชาวค่ายจะเป็นกลุ่มที่จะ ได้รับอันตรายได้ หากเกิดการประมาท เช่น จากอารมณ์ของความสุข ความสนใจ หรือจากการอยากเอาชนะ ขณะประกอบกิจกรรมต่างๆ

แนวทางป้องกัน ผู้นำกิจกรรมจะต้องทำความเข้าใจกับสมาชิกชาวค่าย เกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบกิจกรรมให้ดี และเข้าใจถึงจุดอันตราย กับการควบคุมอารมณ์ของสมาชิกชาวค่าย ในการประกอบกิจกรรม และควรมีการเตรียมการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นไว้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ เพื่อความไม่ประมาท ผู้จัดค่ายนั้นหนนาการควรมีมาตรการ ป้องปราม โดยอาจกำหนดเป็นกฎความปลอดภัยในค่ายนั้นหนนาการเพิ่มเติมด้วย

บทสรุป

การระวังป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในค่ายนันทนาการ จะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับการคาดการณ์ และประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตราย ซึ่งเกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ และความรู้ ความสามารถ เป็นบรรทัดฐาน ในการวิเคราะห์ของผู้จัดค่ายนันทนาการ ดังนั้นผู้จัดค่ายนันทนาการ จึงพึงระลึกเสมอว่า ความปลอดภัยในค่ายนันทนาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดค่ายนันทนาการ ค่ายนันทนาการ มีอาจจะประสบความสำเร็จ และมีอาจฝากความประทับใจ และความทรงจำดีๆ แก่สมาชิกชาวค่ายได้เลย หากเกิดเหตุ ไม่คาดฝันขึ้นในค่ายนันทนาการ ดังนั้นผู้จัดค่ายนันทนาการจึงควร ให้ความสำคัญกับความปลอดภัย และหาวิธีป้องกันอันตราย ที่อาจเกิดขึ้นกับสมาชิกชาวค่ายในทุกวิถีทางเพื่อความสัมฤทธิ์ผล ในการจัดค่ายนันทนาการอย่างสูงสุด

บทที่ ๕

แผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ

ส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดค่ายนันทนาการ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นั่นคือ “แผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ” เพราะภายในแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการจะบรรจุกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และพัฒนาสมาชิกชาวค่ายให้เป็นไปได้ ตามวัตถุประสงค์ของค่ายที่ได้กำหนดไว้

การกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ เป็นการแปลงวัตถุประสงค์ของค่ายออกมาเป็นกิจกรรม และนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งต้องใช้ความละเอียดรอบคอบเป็นพิเศษ เพราะหากกำหนดแผนกิจกรรมไม่ดี จะส่งผลให้การจัดค่ายนันทนาการไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

องค์ประกอบที่สำคัญในการพิจารณา

กำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ มีดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ในการจัดค่ายนันทนาการ ก่อนกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการจะต้องพิจารณา และทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ในการจัดค่ายนันทนาการให้กระจ่างเสียก่อน มิเช่นนั้นการกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการอาจผิดพลาด หรือขาดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดค่ายนันทนาการได้

๒. กลุ่มสมาชิกชาวค่าย สมาชิกชาวค่ายแต่ละกลุ่มมีลักษณะ ความชอบ ความสนใจที่แตกต่างกัน เมื่อจะกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ ควรจะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ เพศ

๒.๒ วัย (พิจารณาตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ)

๒.๓ สถานภาพ

๒.๔ กลุ่มอาชีพ

๒.๕ พื้นฐานการศึกษา / ประสบการณ์ / ทักษะพื้นฐาน

๒.๖ ความสนใจของสมาชิกชาวค่าย

๓. จำนวนสมาชิกชาวค่าย กิจกรรมแต่ละประเภทจะมีการกำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรม จึงควรพิจารณาว่ากิจกรรมที่จะบรรจุลงในแผนกิจกรรมค่ายนั้นหนาการณ์มีความเหมาะสมกับจำนวนสมาชิกชาวค่ายหรือไม่

๔. ความเหมาะสมของสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมแต่ละประเภท จะใช้สถานที่ในการประกอบกิจกรรมไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงต้องพิจารณาให้ดีว่ากิจกรรมที่จะบรรจุในแผนกิจกรรมค่ายนั้นหนาการณ์แต่ละกิจกรรมเหมาะสมกับสถานที่จัดค่ายนั้นหนาการณ์เพียงใด

๕. ความเหมาะสมของช่วงเวลา แผนกิจกรรมค่ายนั้นหนาการณ์ โดยปกติจะแบ่งเป็น ๓ ช่วง คือ ช่วงเช้าถึงเที่ยง ช่วงบ่ายถึงเย็น และช่วงกลางคืน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงเวลาต่างๆ โดยมีหลักในการพิจารณา ดังนี้

๕.๑ ช่วงเช้าถึงเที่ยง เป็นช่วงเวลาที่ดีอากาศดี อุณหภูมิไม่สูงมาก สมองกำลังพลอดโปร่ง ควรจัดกิจกรรมประเภทส่งเสริมการเรียนรู้ การระดมสมอง เป็นต้น

๕.๒ ช่วงบ่ายถึงเย็น เป็นช่วงเวลาที่ดีอุณหภูมิเริ่มสูงขึ้น สมาชิกชาวค่ายมักเริ่มง่วงนอน ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นการเคลื่อนไหว หรือความสนุกสนาน นอกจากนี้ควรจัดให้มีช่วงเวลาอิสระ (Free Time) เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้พักผ่อน ดื่มน้ำกับทัศนียภาพธรรมชาติ และทำกิจกรรมนันทนาการที่ตนเองชื่นชอบ

๕.๓ ช่วงกลางคืน เป็นช่วงที่มีบรรยากาศที่ดี ควรจัดกิจกรรมที่สร้างสีสัน และความประทับใจให้แก่สมาชิกชาวค่าย

๖. อยู่ในขอบเขตศีลธรรมอันดี กิจกรรมที่จะบรรจุในแผนกิจกรรม ค่ายนั้นธนาคาร จะต้องอยู่ในขอบเขตศีลธรรมอันดีงาม แม้ว่าจะสนุก รั้าใจ ตื่นเต้น ทำหายเพียงใด หากกิจกรรมนั้นไม่อยู่ในขอบเขตศีลธรรมอันดีงามก็ไม่ควร นำมาบรรจุในแผนกิจกรรมค่ายนั้นธนาคาร เพราะสมาชิกชาวค่าย ควรได้รับสิ่งดีงามจากการอยู่ค่ายนั้นธนาคาร และนำสิ่งดีงามนั้นไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น กิจกรรมที่ไม่อยู่ในขอบเขตศีลธรรมอันดีงาม ลามก ไม่สุภาพ และสร้างความเสื่อมเสีย อับอายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ไม่ควรบรรจุในแผนกิจกรรม ค่ายนั้นธนาคารเด็ดขาด

๗. ความประหยัด การกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนั้นธนาคารจะต้อง คำนึงถึงความประหยัดในการเตรียมงาน รวมถึงค่าอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วย และเพื่อความประหยัด หากเป็นกิจกรรมที่สามารถนำวัสดุเหลือใช้ หรือนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ได้ ก็จะช่วยประหยัดงบประมาณ ได้มาก

๘. ความปลอดภัย การกำหนดแผนกิจกรรมในค่ายนั้นธนาคารจะต้อง คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของสมาชิกชาวค่ายเป็นสำคัญ กิจกรรมใดที่มีความเสี่ยงสูง และไม่มีความพร้อมในการดูแลความปลอดภัย ก็ไม่ควรบรรจุในแผนกิจกรรมค่ายนั้นธนาคารเด็ดขาด

๙. กำหนดกิจกรรมสำรองไว้ การจัดค่ายนั้นธนาคาร อาจมี ปัจจัยแทรกซ้อน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนกิจกรรมที่กำหนดไว้ เช่น สภาพดิน ฟ้า อากาศ ความไม่พร้อมของสมาชิกชาวค่าย หรือสาเหตุอื่นๆ ดังนั้น จึงควรมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมสำรองไว้ เพื่อรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยกิจกรรมสำรองจะต้องสามารถรองรับแผนกิจกรรมหลักได้ถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ คือ สามารถดำเนินกิจกรรมเดิมได้ถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ปรับเปลี่ยนเพื่อแก้ไข สถานการณ์เพียงแค ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะหากต้องมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่านี้ จะทำให้เสียเวลาในการเตรียมการ และยุ่งยากมากขึ้น เมื่อต้องใช้กิจกรรมสำรอง เพื่อแก้ไขสถานการณ์

ตัวอย่างแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดค่ายนันทนาการ ในที่นี้ขอเสนอตัวอย่างแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกชาวค่ายมีความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการ และนำกิจกรรมนันทนาการ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

แผนกิจกรรมค่ายนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลักการใช้แผน

๑. คุณสมบัติของสมาชิกชาวค่าย

- ๑.๑ เด็ก (อายุตั้งแต่ ๘-๑๒ ปี) สำหรับค่ายกลางวัน (Day camp) (๕ วัน)
- ๑.๒ เยาวชน (อายุตั้งแต่ ๑๕-๒๐ ปี) สำหรับค่ายค้างคืน (Overnight camp) (๒ คืน ๓ วัน)

๒. การผ่านเกณฑ์

ผู้ผ่านเกณฑ์ต้องมีระยะเวลาในการอยู่ค่าย ไม่น้อยกว่า ๘๐% ของระยะเวลาการจัดค่ายทั้งหมด

๓. เทคนิควิธีการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมค่ายนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต อาจใช้วิธีหนึ่งหรือหลายวิธี ควบคู่กันไป ดังนี้

- ๓.๑ การบรรยาย
- ๓.๒ การฝึกปฏิบัติ
- ๓.๓ การอภิปราย
- ๓.๔ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

๓.๕ กรณีศึกษา

๔. วิธีการประเมินผล

๔.๑ สังเกต

๔.๒ แบบสอบถาม

๔.๓ อภิปรายซักถาม

๔.๔ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สมาชิกชาวค่ายมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการ และนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

ตารางกิจกรรมค่ายนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (ค่ายกลางวัน Day Camp)

วัน / เวลา	๐๘.๓๐-๑๐.๓๐ น.	๑๐.๓๐-๑๐.๕๕ น.	๑๐.๕๕-๑๒.๐๐ น.	๑๒.๐๐-๑๓.๐๐ น.	๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น.	๑๕.๐๐-๑๕.๕๕ น.	๑๕.๕๕-๑๖.๓๐ น.	๑๖.๓๐ น.
๑	ลงทะเบียน/รายงานตัว - พิธีเปิดค่าย/ประชุมเชิงทิศ - กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์							
๒	นำอาหารไปโรงเรียน/โรงเรียนประถมศึกษา / รับประทานอาหารกลางวัน / รับประทานอาหารกลางวัน	กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กิจกรรมแข่งขันวิ่ง	กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)	นันทนาการ (บทเรียนจากเรื่องต่างๆ) อาหารว่าง				กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ
๓		กิจกรรมแข่งขันวิ่ง	กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข					กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ
๔	กิจกรรมชมทัศนียภาพ	กิจกรรมชมทัศนียภาพ	กิจกรรมชมทัศนียภาพ (ต่อ)	นันทนาการ (บทเรียนจากเรื่องต่างๆ) อาหารว่าง				กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ต่อ)
๕	กิจกรรมชมทัศนียภาพ	กิจกรรมชมทัศนียภาพ (ต่อ)	กิจกรรมชมทัศนียภาพ (ต่อ)					กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
๕		กิจกรรมชมทัศนียภาพ	กิจกรรมชมทัศนียภาพ (ต่อ)	นันทนาการ (บทเรียนจากเรื่องต่างๆ) อาหารว่าง				กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ต่อ)
		กิจกรรมชมทัศนียภาพ	กิจกรรมชมทัศนียภาพ (ต่อ)					กิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

หมายเหตุ

กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

๑. การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อเป็นการทำลายกำแพง หรือเกราะของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคน ให้เข้าหากันได้อย่างสนิทใจ
๒. เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศของการไว้วางใจ สนิทสนมเป็นมิตรที่ดีต่อกัน
๓. เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงออก เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน
๔. เพื่อเป็นการสร้างความตื่นตัว สนุกสนาน คึกคัก

วิธีการเรียนรู้

๑. ทักทาย
๒. สร้างบรรยากาศก่อนนำเข้าสู่กิจกรรม ด้วยกิจกรรมนันทนาการ ประเภทเกม หรือเพลง
๓. อธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
๔. ชี้แจงกติกา เงื่อนไข ข้อตกลงต่างๆ ที่กำหนดไว้
๕. เปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้ซักถาม หากมีข้อสงสัย
๖. ดำเนินกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ประเภทเกม หรือเพลง เพื่อแบ่งสมาชิกชาวค่ายออกเป็นกลุ่ม คละกันและมีจำนวนเท่าๆ กัน
๗. ให้สมาชิกชาวค่ายเขียนป้ายชื่อเล่น / ชื่อกลุ่ม
๘. การแสดงพลังของกลุ่ม / ตั้งชื่อกลุ่ม / คำขวัญประจำกลุ่ม / นำชื่อเล่นของสมาชิกชาวค่ายทุกคนในกลุ่มมาร้อยเรียงเป็นเพลงประจำกลุ่ม
๙. การนำเสนอผลงาน

ข้อคำนึงในการจัดกิจกรรม พิจารณาจาก

๑. กลุ่มเป้าหมาย

- ๑.๑ เพศ อายุ
- ๑.๒ จำนวน
- ๑.๓ พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์
- ๑.๔ ระดับสัมพันธ์ภาพของกลุ่ม
๒. วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการ
๓. ระยะเวลา
๔. สถานที่
๕. อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก
๖. ผู้ช่วยเหลือ ทีมงาน

๒. การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการ
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายสามารถนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน
๓. การวิเคราะห์

ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

ความสำคัญของนันทนาการ

ทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด คือ “ทรัพยากรมนุษย์” ฉะนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สามารถพัฒนาได้ในทุกๆด้าน เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์มีความแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และสังคม สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และประกอบอาชีพตามความถนัดได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ตระหนักถึงการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาในทุกๆด้าน คุณภาพชีวิตที่ดีย่อมนำหมายถึง อาหารเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย มีที่อยู่อาศัย อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ประกอบอาชีพสุจริต มีครอบครัวที่อบอุ่น มีความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน รวมทั้งการมีสุขภาพพลานามัยที่ดีด้วย ถึงแม้ว่าการเจ็บป่วย จะได้รับการบำบัดรักษา และเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีอายุยืนยาว แต่การสร้างเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง จะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สำคัญ ในการช่วยป้องกันไม่ให้อายุเจ็บป่วยได้ง่าย การสร้างเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง ก็มีใช้เรื่องยากเกินความสามารถที่ทุกคนจะพึงปฏิบัติได้ เพียงแต่ให้ความสนใจต่อสุขภาพ โดยการออกกำลังกาย เล่นกีฬา หาเวลาว่างพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ทำครัว สะสมแสตมป์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว หรือการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ทางสังคมในสถานที่ต่างๆ เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ โรงทาน สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

ความหมายของนันทนาการ

นันทนาการ มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Recreation แปลว่า การทำให้สนุกสนาน ร่าเริง เป็นการจัดกิจกรรมให้บุคคลเข้าร่วมในเวลาว่าง ด้วยความสมัครใจ ได้รับความพึงพอใจ สนุกสนาน อันจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ

นันทนาการ (Recreation) เป็นศาสตร์ และศิลป์ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคม โดยใช้เวลาว่าง หรือเวลาอิสระเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลายตามความสมัครใจ และสนใจ

ความมุ่งหมายของนันทนาการ

กิจกรรมใดๆก็ตาม จะก่อให้เกิดความสนุกสนาน และความพึงพอใจได้ ผู้นำกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำเป็นต้องมีเป้าหมายในการประกอบกิจกรรมที่แน่นอน โดยเฉพาะกิจกรรมนันทนาการ ผู้นำและผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

ต้องเข้าใจก่อนว่า กิจกรรมนันทนาการนั้นๆ เน้นให้เกิดประโยชน์ทางด้านใด เพื่อจะได้ร่วมสร้างสรรค์ไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการ มีจุดมุ่งหมาย ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อพัฒนาสุขภาพ (Health Development)

สุขภาพเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนันทนาการมากเท่ากับ การประกอบกรงาน อากัปกิริยาที่แสดงออกในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นเครื่องวัดได้อย่างดีถึงคุณภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ กิจกรรมนันทนาการ จะช่วยผ่อนคลาย และปลดเปลื้องความตึงเครียดในการทำงาน ทำให้ลืมปัญหาต่างๆ จึงเป็นเครื่องส่งเสริมสุขภาพทางจิต และกิจกรรมนันทนาการทำให้ผู้เข้าร่วม ได้สนุกสนาน รื่นเริง บันเทิงใจ เป็นเครื่องส่งเสริมสุขภาพทางกาย

๒. เพื่อพัฒนามนุษย์สัมพันธ์ (Human Relationship Development)

ในขณะที่บุคคลได้ร่วมเล่น ร่วมสังสรรค์ในกิจกรรมต่างๆ เป็นการส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี จะมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์การทำงานของกันและกัน นอกจากนี้ยังได้รู้จัก สนทนสนม ค้นเคย รู้จักนิสัยใจคอ สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาด้านมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี

๓. เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Development)

ในการสร้างคุณธรรมอันดีระหว่างสมาชิกของชุมชน ทุกคนมีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างที่จัด กิจกรรมนี้ทำให้บุคคลได้พัฒนาไปในทางที่ดี ทำให้คนเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ มีคุณค่า ต่อตนเองและสังคม มีความเคารพต่อ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกติกาต่างๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาัดเอาเปรียบ ไม่เห็นแก่ตัว ย่อมเป็นคนมีระเบียบวินัยดี จะเป็นแนวทางของการเป็นพลเมืองดีต่อไป

๔. เพื่อพัฒนาตนเอง (Self Development)

เป็นการช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดทักษะในการเล่นกีฬาขั้นพื้นฐาน และสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬาอดเยี่ยมในโอกาสต่อไป นอกจากนี้

ยังได้รับสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน มีความสุข ความพึงพอใจ ในสิ่งที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมนันทนาการทางการทางการพูด การเขียน ศิลปะ ดนตรี กีฬา จะทำให้เขาเกิดทักษะ ความสามารถเพื่อพัฒนาตนเองสืบต่อไปได้ดีขึ้น

ลักษณะสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. นันทนาการต้องเป็นกิจกรรม (Activity) คือ ต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกาย กล้ามเนื้อ หรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง (การนอนหลับ ถือว่าไม่เป็นกิจกรรมนันทนาการ เพราะการนอนไม่ถือว่าเป็นกิจกรรม)

๒. การเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ต้องเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ

๓. กิจกรรมที่ทำนั้นต้องทำในเวลาว่าง (Free Time) ได้แก่ เวลานอกเหนือจากเวลานอนหลับเป็นประจำ ในเวลากลางคืน เวลาทำงานหรือเรียนหนังสือ ชั่วโมงเรียน เวลาจำเป็นส่วนตัว เช่น รับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ ฯลฯ

๔. เป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ไม่เป็นไปในทางอบายมุข และผิดกฎหมาย

๕. กิจกรรมนั้น ต้องนำความพึงพอใจในทันทีทันใด และโดยตรงต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๖. กิจกรรมที่เลือกนั้นต้องไม่เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นอาชีพ

ประโยชน์ของนันทนาการ

ตราบใดที่มนุษย์ยังต้องต่อสู้กับชีวิตจากการประกอบอาชีพที่มีลักษณะแตกต่างกันไป บางคนต้องทำงานหนักตลอดวัน และบางคนต้องทำงานทั้งวันทั้งคืน ไม่มีเวลาว่างที่จะพักผ่อนหย่อนใจ และไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ทำให้ระบบสังคมสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นบุคคลควรจะต้องมองเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของนันทนาการ ซึ่งจะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ ได้ดังนี้

๑. ช่วยให้คนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ตามปกติคนมีเวลาทำงาน เวลานอน กิจกรรมประจำวันแล้วยังมีเวลาว่างเหลืออีกประมาณวันละ ๕ - ๗ ชั่วโมง เวลาว่างนี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการร่วมกิจกรรมนันทนาการ จะได้ประโยชน์ต่อสังคมดีกว่าปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์ หรือในทางอบายมุข

๒. ช่วยให้บุคคลในอาชีพต่างๆ ได้พักผ่อน การมีโอกาสผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย มีเวลาร่วมสนุกสนานในกิจกรรมนันทนาการ ใช้เวลาอื่นๆ ให้เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์

๓. ช่วยในทางสุขภาพจิต สังคมปัจจุบันซับซ้อน มีปัญหาต่างๆ ในชีวิตมากมาย สิ่งเหล่านี้เป็นหนทางนำไปสู่สุขภาพจิตเสื่อม การประกอบกิจกรรมนันทนาการจะทำให้สุขภาพดี แจ่มใส ปราศจาก ความกังวล ปัญหาต่างๆ ก็หมดไป และยังช่วยแก้ไขสุขภาพจิตเสื่อมได้ด้วย

๔. ช่วยป้องกันอาชญากรรม และความประพฤติเริ่ดของเด็ก ปัจจุบันนี้ปัญหาวัยรุ่นที่เกิดขึ้นมีมากมาย ซึ่งเนื่องมาจากจากวัยรุ่นเหล่านี้ใช้เวลาว่างเหล่านั้นไปในทางที่ผิด เช่น ลักขโมย ก่ออาชญากรรม ฯลฯ

๕. ช่วยบำรุงขวัญ ความแข็งแรง และความอดทนของทหาร ตำรวจ กิจกรรมนันทนาการ ทำให้ทหาร ตำรวจมีร่างกายแข็งแรง และรื่นเริง สนุกสนาน ไม่ว่าจะในยามสงบหรือในยามสงคราม เช่น มีนักร้องไปแสดงให้ความบันเทิงแก่ทหาร ตำรวจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยบำรุงขวัญ บำรุงน้ำใจ ทำให้มีกำลังใจ มีความแข็งแรง อดทนเพื่อหน้าที่

๖. ส่งเสริมให้เกิดความสุข ความพอใจ ผู้ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการชนิดใดนั้น ย่อมพอใจในกิจกรรมนั้น ผลที่ได้รับทำให้เขามีความสุข สดชื่น เพลิดเพลิน สนุกสนาน พอใจในชีวิต และสังคม

๗. ช่วยให้ความปลอดภัยแก่สังคม ประชาชนในกรุงเทพฯ อยู่กันอย่างหนาแน่น จะหาที่ว่าง ใช้สำหรับเล่น สำหรับพักผ่อน สนามเด็กเล่นมีไม่พอ จะเห็นได้ว่าเด็กจำนวนมากวิ่งเล่นบนถนน หรือบนทางเท้า ซึ่งอาจจะ

เกิดอันตรายได้ ฉะนั้น เพื่อความปลอดภัยแก่เด็ก ควรจัดสนามเด็กเล่น สนามกีฬา ให้เพียงพอ

๘. ช่วยเสริมความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจอันดี สมาชิกภายในครอบครัวจะมีโอกาสพบกันเสมอ และได้แสดงความเห็นอกเห็นใจ โดยการใช้กิจกรรมนันทนาการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี

๙. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ประชาชนที่รู้จักบำรุงรักษาสุขภาพ ใช้เวลาว่างในทางที่ถูกต้อง ไม่สร้างความสะดวกสบายให้สังคม รักความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว รักหมู่คณะ มีน้ำใจ รักการให้บริการอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพลเมืองดี ซึ่งสืบเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

๑๐. ส่งเสริมให้มีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศชาติ นันทนาการมีนโยบาย ให้มีการสงวนป่าไม้ เพื่อเป็นวนอุทยาน เป็นสวนพฤกษชาติ เพื่อให้ประชาชนได้แสวงหาความสุข ความพอใจ และความเพลิดเพลิน จากธรรมชาติที่สวยงาม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศยั่งยืนนาน ไม่มีวันหมดสิ้น

ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ สามารถจะแยกออกได้ตามลักษณะของกิจกรรม และเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดของผู้เข้าร่วม และผู้รับผิดชอบ จึงแยกประเภทของกิจกรรมนันทนาการออกได้ดังต่อไปนี้

๑. ศิลปหัตถกรรม

เป็นกิจกรรมประเภทการปั้น การวาดเขียน กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือประดิษฐ์สิ่งของขึ้นมา อันทำให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นกิจกรรมนันทนาการทั้งสิ้น

๒. เกม และกีฬา

กิจกรรมประเภทเกม และกีฬานี้ เป็นกิจกรรมที่นิยมกันแพร่หลาย และเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ให้ประโยชน์มากที่สุดแก่ผู้เข้าร่วม

๓. การดนตรีและร้องเพลง

กิจกรรมการดนตรีและร้องเพลงทุกชนิด เป็นเครื่องปลอบประโลมใจ ให้เพลิดเพลิน สนุกสนาน และบันเทิงแก่ผู้เล่น และผู้ฟัง จะเป็นดนตรีสากล ดนตรีไทย ฯลฯ รวมถึงการร้องเพลงเดี่ยว การร้องเพลงหมู่ เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงสากล เพลงร่ำว้าง ลำตัด เพลงฉ่อย ฯลฯ

๔. การเดินร่ำ

การเดินร่ำ เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่ใช้จังหวะดนตรีนั้น เป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ให้ชีวิตเพลิดเพลิน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น การเดินร่ำพื้นเมือง รำโชน กิจกรรมเข้าจังหวะ และลีลาศ เป็นต้น

๕. งานอดิเรก

งานอดิเรกเป็นกิจกรรมนันทนาการที่สำคัญแขนงหนึ่ง คือ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของคนมีความสุขเพลิดเพลิน สำหรับเด็กควรได้รับการฝึกหัดให้รู้จักประกอบกิจกรรมนี้ ทั้งในโรงเรียน และทางบ้าน งานอดิเรกแบ่งได้ 3 แบบ คือ

๕.๑ แบบงานเก็บสะสม คือ ใช้เวลาว่างในการเก็บสะสมสิ่งของต่างๆ

เช่น สะสมแสตมป์ ใบไม้สี รูปภาพ ภาพวิว ภาพโบราณวัตถุ เหรียญที่ระลึก ธนบัตรเก่าๆ เครื่องลายคราม ฯลฯ

๕.๒ แบบงานทำประดิษฐ์ คือ ใช้เวลาว่างในการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น ที่รองจาน ดอกไม้ไฟ โป๊ะตะเกียง ฯลฯ

๕.๓ แบบงานกสิกรรมในครัวเรือน คือ เวลาว่างในการปลูก พืชผักสวนครัว เลี้ยงกล้วยไม้ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

งานอดิเรกถือเป็นเครื่องกลม่อมเกลานิสัยให้บุคคล เป็นคนมีความละเอียดอ่อน สุขุมเยือกเย็น รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมอีกด้วย

๖. กิจกรรมทางสังคม

กิจกรรมนันทนาการทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการหลายประเภทที่กลุ่มคนได้ร่วมกันประกอบขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน จึงได้ร่วมประกอบกิจกรรมนันทนาการชนิดนั้นเพื่อสังคม เช่น การประชุมพบปะสังสรรค์ การสมาคมสโมสร การรับประทานเลี้ยงในโอกาสต่างๆ ฯลฯ

๗. การละคร

การแสดงต่างๆ ที่เป็นไปในแบบของการละคร จะบนเวทีหรือไม่ก็ตาม ผู้เล่น และผู้ดูได้รับความเพลิดเพลินก็จัดว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น ละครที่เล่นทุกแห่ง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ละคร กรมศิลปากร โขน หนังตะลุง มโนราห์ ลิเก หุ่นกระบอก การแต่งตัวแฟนซี ฯลฯ

๘. วรรณกรรม (อ่าน เขียน พูด)

กิจกรรมการอ่าน เขียน พูด ในเวลาว่างทำให้เกิดประโยชน์ให้มีความรู้ ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เช่น

๘.๑ กิจกรรมการพูดคุย สนทนา ได้วาที การปาฐกถา ฯลฯ

๘.๒ กิจกรรมการอ่าน การอ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือต่างๆ ฯลฯ

๘.๓ กิจกรรมทางการฟัง ฟังวิทยุ ฟังอภิปรายได้วาที ฯลฯ

๘.๔ กิจกรรมทางการเขียน เขียนบทความ นวนิยาย นิทาน ฯลฯ

๙. กิจกรรมกลางแจ้ง/นอกเมือง

เนื่องจากในเมืองมีคนอยู่หนาแน่น ที่พักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ ฉะนั้นกิจกรรมกลางแจ้งนอกสถานที่ ชมภูมิประเทศ ศึกษาธรรมชาติ ทำให้มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่กิจกรรมนี้ ได้แก่ ยิงนก ตกปลา ล่าสัตว์ ว่ายน้ำ เทียวชมป่าไม้ สัตว์ป่า เทียววนอุทยาน เดินเล่น เดินทางไกล ฯลฯ

๑๐. กิจกรรมพิเศษตามเทศกาลต่างๆ

กิจกรรมพิเศษตามเทศกาลต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมที่มีการเล่นเป็นครั้งคราวแต่เป็นกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นที่ประชาชนทั่วไปปฏิบัติกัน เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันตรุษ สงกรานต์ งานเทศกาลประจำท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กิจกรรมพิเศษจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้พักผ่อนหย่อนใจ สนุกสนาน และทำบุญด้วย

๑๑. การบริการอาสาสมัคร

การบริการอาสาสมัคร ได้แก่ กิจกรรมที่บุคคลสมัครใจเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และเป็นกิจกรรมที่บริการอาสาสมัครแก่กลุ่มคนหรือชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น กิจกรรม ค่ายอาสาสมัคร การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ การพัฒนาชุดลอกคูคลอง การปลูกป่า ฯลฯ

๓. การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคุณภาพชีวิต
๒. เพื่อปลูกจิตสำนึกสมาชิกชาวค่ายให้รู้จักการอนุรักษ์และรู้จักนำทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างคุ้มค่า

วิธีการเรียนรู้

๑. นำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุเหลือใช้ (สมุดทำมือ)
๓. การอภิปราย และการนำเสนอผลงาน

๔. การจัดกิจกรรมตุ๊กตาไหลลาน สืบสานวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทยที่มีต่อคุณภาพชีวิต
๒. เพื่อปลูกจิตสำนึกสมาชิกชาวค่ายให้รู้จักการอนุรักษ์ และธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย รู้จักนำมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างคุ้มค่า

วิธีการเรียนรู้

๑. นำเข้าสู่กิจกรรม
๒. ผู้นำกิจกรรมอธิบาย พร้อมยกตัวอย่างการเดินรำพื้นเมือง เช่น รำเซิ้ง บั้งไฟ เดินกำรำเคียว รำมโนราห์ รำกลองยาว รำวง เป็นต้น
๓. ให้ผู้แทนสมาชิกแต่ละกลุ่มออกมาจับสลาก และให้เวลาสมาชิกแต่ละกลุ่มได้ฝึกซ้อมการรำพื้นเมือง ตามที่จับสลากได้ให้เข้าจังหวะ โดยจะต้องทำท่าเลียนแบบตุ๊กตาไหลลานให้สวยงาม
๔. จัดให้มีการประกวด และมีกรมอบรางวัล
๕. อภิปราย และสรุปภาพรวมของกิจกรรม

อุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบกิจกรรม

๑. ซีดีเพลงที่ใช้ประกอบการรำพื้นเมือง ตามหัวข้อที่ให้สมาชิกชาวค่ายจับสลาก
๒. เครื่องเสียง พร้อมเครื่องเล่นซีดี
๓. สลาก

๕. การจัดกิจกรรมแต่งแต้ม เติมฝัน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อส่งเสริมจินตนาการของสมาชิกชาวค่าย ก่อเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
๒. เพื่อปลูกจิตสำนึกสมาชิกชาวค่ายให้เป็นผู้รักการอ่าน และนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง

วิธีการเรียนรู้

๑. นำเข้าสู่กิจกรรม โดยอธิบายวิธีการแตงนิทานอย่างง่าย
๒. ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มออกมาจับสลากบทกลอน และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันอ่านบทกลอน และทำความเข้าใจ และนำตัวละครในบทกลอนมาแต่งเป็นนิทานให้สนุกสนาน พร้อมมีคติสอนใจ ความยาว ๔ หน้ากระดาษ A4
๓. เมื่อพร้อมทุกกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอให้สมาชิกทั้งหมดฟัง โดยผลัดเปลี่ยนกันเล่านิทานที่แต่งขึ้น
๔. อภิปราย และสรุปภาพรวมของกิจกรรม

ตัวอย่างบทกลอน

ผีเสื้อแสนสวย

ฉันคือผีเสื้อน้อยแสนงดงาม	สวยอร่ามสีสันทันสดใส
ปีกบางเบาวาววิบจับดวงใจ	ทรวดทรงไซริวีไโลดูงามตา
ตัวฉันชอบเต้นระบำและรำฟ้อน	ชอบบินร่อนตอมดอกไม้ใบพฤกษา
ดื่มน้ำหวานจากมวลไม้ดอกนานา	คลุกเคล้าเสน่ห์หามาสิ่งงาม

กระต่ายน้อย

ตัวฉันคือกระต่ายน้อยแสนสวย	หุ่นสำรวยขนฟูดูน่ารัก
ตาแดงแดงสุกสกาแวววานัก	ชอบแหงนพักตร์ชมจันทร์ยามค่ำคืน
กระโดดเล่นในทุ่งหญ้าอันกว้างใหญ่	พบเพื่อนใหม่วัยละอ่อนสุดชื่นมีน
วิ่งไล่กันเหนื่อยอ่อนนอนตามพื้น	หัวเราะรื่นสุขใจสดใสเอย

ปลาทองแสนสวย

ตัวฉันคือปลาทองสีส้มสวย	ร่างสำรวยกลมกลึงหางปลิวไหว
ช่างงดงามหลากสีสันท่างพันธุ์ไป	แหวกว่ายในวาริตรระการตา
ชวนกันว่ายน้ำช้อนตามชอกหิน	จับลูกน้ำมากินเป็นอาหาร
ว่ายน้ำเล่นตามกันไปแสนเบิกบาน	สุดสรรยาหนักหนาปลาทองเอย

หุ่นไล่กา

ตัวฉันเป็นหุ่นไล่นกกา	ยื่นกางแขนกางขาช่างคล้ายคน
สวมเสื้อผ้ากางเกงสีหม่นหม่น	ต้องอดทนตรำแดดกล้าท่าลมแรง
ตัวฉันมีคุณค่ามหาศาล	นกมิหาญรุกรานกินพืชผล
เพื่อนชาวนารักฉันกันทุกคน	ผลิตผลมากลั่นชุ่มชื่นรวย

ชมไพร

เมื่อพวกเราเดินเล่นในพงไพร	สุขเพลินใจชมชีวิตในพนา
แกะ ลม ไม้ เก้ง กวาง ช้าง เลียงผา	เดินเล็มหญ้าหากินทั่วเขตคาม
นก แมลงปอ ผีเสื้อ ผีงมร	พากันบินโฉบร่อนทั่วฟ้าคราม
ดอกไม้หลากสีสันทันธุ์งดงาม	เห็นสวยตามขอนไม้มิให้ชม

๖. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Walk Rally)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายเกิดทักษะในการทำงานร่วมกัน
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายเกิดทักษะในการเลือกสรรกิจกรรมนันทนาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๓. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ตระหนักถึงคุณค่าของกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำกิจกรรมนันทนาการไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม โดยอธิบายความหมาย และวิธีการร่วมกิจกรรม Walk Rally
๒. การดำเนินกิจกรรม Walk Rally
๓. การบันทึกกิจกรรมแต่ละสถานี
๔. การให้สมาชิกชาวค่ายได้ช่วยกันสรุปกิจกรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม Walk Rally

ความเป็นมาของกิจกรรม Walk Rally

ผู้ที่เริ่มต้นในการจัดกิจกรรม Walk Rally คือ นายชิเกรุ โคบายาชิ ผู้จัดการบริษัท โซนี่ จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองอัสซึกิ ประเทศญี่ปุ่น โดยนำมาทดลองใช้กับพนักงานในบริษัทของเขา ซึ่งมีปัญหาความขัดแย้ง กระทบกระทั่งกันอยู่บ่อยครั้ง เขาตระหนักถึงความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน และเมื่อเขาได้ทดลองกับกลุ่มเล็กๆ แล้วปรากฏว่าได้ผลดี จึงขยายผลไปจนครบทุกคน ต่อมาบริษัทต่างๆ ในญี่ปุ่นจึงนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

ความสำคัญของกิจกรรม Walk Rally

๑. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะสังคมในปัจจุบัน ที่สอนให้ทุกคนกล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักการมองปัญหาในแง่มุมต่างๆ และรู้จักการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๒. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และยึดผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง

๓. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ทีมไปสู่ความสำเร็จ ให้เห็นว่าทีมของตนเองกับทีมของผู้อื่นเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

๔. เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ท้าทาย เพราะใช้เกมมาประกอบการเรียนรู้ และได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด อีกทั้งได้ออกกำลังกายอย่างไม่รู้ตัว

๕. เป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และได้เห็นศักยภาพที่แท้จริงของสมาชิกชาวค่ายแต่ละคนในกลุ่ม

ลักษณะของกิจกรรม Walk Rally

๑. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายทุกคนในกลุ่มร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ

๒. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกชาวค่ายได้เป็นผู้นำ ผู้ตาม ผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุน และฝึกการยอมรับผู้อื่น

๓. เสริมสร้างสุขภาพ พลานามัยให้แก่สมาชิกชาวค่าย

๔. เน้นความสามัคคี การวางแผน การเสียสละ การสื่อสาร การประสานงาน

๕. ให้อำนาจศักยภาพของตนเอง ผู้อื่น และทีมงาน

๖. ส่งเสริมให้เกิดความความคิดสร้างสรรค์ การบริหารจัดการคนให้เหมาะกับงาน และการสร้างความรักในกลุ่ม/ทีม

องค์ประกอบของกิจกรรม Walk Rally

๑. บริเวณพื้นที่ในการจัดกิจกรรมควรจะเป็นธรรมชาติที่ร่มรื่น สบายงาม และควรกว้างขวาง เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
๒. สถานที่ หรือจุดที่ใช้ทำกิจกรรม โดยทั่วไปจะมีจำนวนเท่ากับ จำนวนกลุ่ม / ทีมที่ได้แบ่งไว้ (เพื่อให้ทุกกลุ่ม/ทีมเข้าทำกิจกรรมได้พร้อมกัน)
๓. กิจกรรมที่จัด ควรจะตอบสนองกับวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และต้องสนุกสนานด้วย
๔. บุคลากร โดยปกติจะประกอบไปด้วยสมาชิกชาวค่าย ผู้นำกิจกรรมและทีมงาน
๕. การสรุปกิจกรรม ควรให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ถึงประโยชน์ หรือแง่มุมต่างๆ จากการทำกิจกรรม และจัดผู้แทนกลุ่ม นำเสนอ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม Walk Rally

๑. ฝึกให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
๒. ฝึกการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี
๓. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในขณะการเรียนรู้
๔. ฝึกการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าร่วมกัน
๕. ฝึกการวางแผน การสั่งงาน การมอบหมายงาน
๖. ใหู้้จักตนเอง และเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งคู่แข่งชั้นอื่นๆ
๗. ส่งเสริมสุขภาพ พลานามัย และสมรรถภาพทางกาย
๘. ใหู้้จักการสื่อสาร ความกล้าแสดงออก และสร้างเสริมความมั่นใจในตนเอง
๙. ใหู้้จักอดทน อดกลั้น เสียสละ ความเป็นประชาธิปไตย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๑๐. ส่งเสริมใหู้้จักใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมในแต่ละสถานี

๑. กิจกรรมควรเหมาะสมกับเพศ และวัยของสมาชิกชาวค่าย
๒. กิจกรรมควรมีทั้งความสนุกสนาน ได้ใช้ทักษะ ได้ใช้ความคิดสลับกันไปให้ครบถ้วน โดยเน้นให้สมาชิกชาวค่ายทุกคนได้มีส่วนร่วม
๓. กิจกรรมนั้นต้องมีเป้าหมายที่มีสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
๔. วิธีการทำกิจกรรม ควรมีหลากหลายวิธี เพื่อให้เกิดความสนใจ ไม่น่าเบื่อ แต่ท้าทาย ให้ลองปฏิบัติ

เทคนิคการดำเนินกิจกรรม

๑. ควรจัดวางกิจกรรมแต่ละสถานีให้ห่างกันพอสมควร แต่อย่าให้ไกลเกินไป เพราะถ้าเหนื่อยแล้วจะไม่เกิดการเรียนรู้ และจะไม่สนุก (แต่ไม่ควรให้มองเห็นกันในขณะที่อยู่กันคนละสถานี)
๒. อาจจะทำให้ทุกสถานีเริ่มกิจกรรมพร้อมกัน แล้วหมุนไปพร้อมกันทุกสถานี (แต่ทุกกิจกรรมต้องใช้เวลาในการปฏิบัติเท่ากัน จะได้ไม่ต้องมีการรอเข้าสถานี หรือเห็นวิธีการปฏิบัติของสถานีใหม่)
๓. อาจจะทำให้เข้าที่สถานีที่ ๑ เหมือนกันทุกกลุ่ม แล้ววนไปหรือเคลื่อนไปจนครบทุกสถานีก็ได้ แต่กลุ่มที่ยังไม่เริ่มปฏิบัติในสถานีที่ ๑ วิทยากรต้องจัดกิจกรรมให้ทำขณะที่ยังรอการเข้าสถานีแรก ส่วนกลุ่มที่ปฏิบัติกิจกรรมครบทุกสถานีแล้ว ผู้นำกิจกรรมก็ต้องจัดกิจกรรมเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และไม่เบื่อที่ต้องรอ
๔. การแบ่งกลุ่ม และการวางสถานีในการทำกิจกรรมต้องให้เหมาะสมกับเวลา
๕. ควรประกาศผลคะแนนให้เสร็จสิ้น หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมทั้งหมดแล้ว อย่าปล่อยให้เวลานานจนไม่เกิดความสนใจ หรือใส่ใจจะรู้ผลแล้ว

อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรม Walk Rally

๑. แผนที่บริเวณที่จัดกิจกรรม
๒. แบบบันทึกกิจกรรม
๓. แบบบันทึกของผู้ประจำสถานี
๔. ตารางสรุปผลคะแนนกิจกรรม
๕. นาฬิกาจับเวลา
๖. กระดาษ และปากกา พร้อมแผ่นรองเขียน
๗. ไปงาน หรือกติกาของแต่ละสถานี
๘. สัญลักษณ์ประจำสถานี
๙. ผ้าสีสำหรับกลุ่ม/ทีมต่างๆ
๑๐. เครื่องมือสื่อสารระหว่างสถานีต่างๆ
๑๑. อุปกรณ์ของแต่ละสถานี
๑๒. อุปกรณ์ปฐมพยาบาล
๑๓. ของรางวัล
๑๔. เครื่องขยายเสียงเคลื่อนที่

การเตรียมตัวสำหรับสมาชิกชาวค่าย

๑. การแต่งกาย ควรสวมกางเกงขายาว และใส่รองเท้าผ้าใบหุ้มส้น
๒. ไม่ควรนำของมีค่าติดตัวไป
ขณะประกอบกิจกรรม
เพราะอาจเกิดการสูญหายได้
๓. เมื่อเข้าสู่กิจกรรมให้ร่วมคิด และแสดงออกอย่างเต็มที่
เต็มศักยภาพเพื่อความสำเร็จ
ของกลุ่ม

แบบบันทึกกิจกรรม Walk Rally

ทีมที่ ชื่อทีม สีประจำทีม
 คำขวัญของทีม

สถานีที่	ชื่อสถานี (กิจกรรม)	เวลาเข้า	เวลาออก	ผู้ประจำสถานี	หมายเหตุ
๑.					
๒.					
๓.					
๔.					
๕.					
ฯลฯ					

หัวหน้าทีม
 เลขานุการ
 ผู้รักษาเวลา
 สมาชิก

แบบบันทึกของผู้ประจำสถานี

สถานีที่ ชื่อสถานี

ลำดับที่	ชื่อทีม	คะแนนเสีย	คะแนนที่ได้หลังจากเสร็จกิจกรรม	รวม

ความเห็นเพิ่มเติม

ลงชื่อ ผู้บันทึก
 (.....)

๗. การจัดกิจกรรมมหกรรมสวนสนุก

กิจกรรมมหกรรมสวนสนุก เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการนำวัฒนธรรมในท้องถิ่นแต่ละที่ มาประยุกต์ใช้ โดยการจำลองรูปแบบการจัดสวนสนุกในงานเทศกาลตามท้องถิ่น ผสมกับการแสดงในรูปแบบต่างๆ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ
๒. เพื่อฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการตัดสินใจร่วมกัน
๓. เพื่อฝึกการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
๔. เพื่อฝึกการอุทิศตน และการเสียสละเพื่อส่วนรวม

วิธีการเรียนรู้

๑. นำเข้าสู่กิจกรรม
๒. ให้แต่ละกลุ่มจับสลากว่าจะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ชุ้มนเกมอะไร เช่น ปาเป้า บิงโก โยนห่วง เป็นต้น
๓. ผู้นำกิจกรรมจัดเตรียมอุปกรณ์ โดยแบ่งอุปกรณ์ออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้
 - ๓.๑ อุปกรณ์ในการดำเนินการชุ้มนเกม เช่น ลูกดอก ลูกโป่ง (ตามลักษณะของชุ้มนเกม)
 - ๓.๒ อุปกรณ์ที่เป็นของรางวัล เช่น ขนม ลูกอม เป็นต้น
 - ๓.๓ อุปกรณ์ตกแต่งชุ้มนเกม เช่น ธงราว กระดาษสี ปากกา เป็นต้น
๔. หลังจากที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบชุ้มนเกมใดแล้วให้ดำเนินการ จัดตกแต่งชุ้มนเกมให้สวยงามน่าสนใจ วางแผนการดำเนินการ ชุ้มนเกมของตนเอง กำหนดเงื่อนไข รางวัล
๕. ดำเนินกิจกรรม แต่ละกลุ่มเปิดดำเนินการชุ้มนเกมของตนเอง

ในเวลาที่กำหนดให้ โดยใช้คูปองสีที่ได้รับแทนเงิน และต้องบริหารจัดการ
ในกลุ่มของตนเองในการที่จะทำให้ได้คูปองจากกลุ่มอื่นมากที่สุด
และขณะเดียวกันต้องพยายามใช้คูปองของกลุ่มตนเองให้หมด
ในเวลาที่กำหนด

๖. วิธีคิดคะแนน

คะแนน = คูปองของกลุ่มอื่นที่ได้มา – คูปองของกลุ่มตัวเอง ที่ใช้ไม่หมด
(คูปอง ๑ ใบ มีค่า ๑ คะแนน)

๗. สรุปลักษณะ ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนสรุปกิจกรรม

๘. การจัดกิจกรรมเดินทางสำรวจ และทัศนศึกษาแหล่งนันทนาการในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักการเลือกสรรกิจกรรมนันทนาการมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การทัศนศึกษาแหล่งนันทนาการในท้องถิ่น
๓. การอภิปราย นำเสนอผลงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งนันทนาการในท้องถิ่น

แหล่งนันทนาการในท้องถิ่นจะเป็นพื้นที่ หรือสภาพแวดล้อมที่สามารถเข้าไปศึกษา ไปดู ไปชม หรือไปทำกิจกรรม ภายใต้บรรยากาศในภูมิประเทศที่ส่งเสริมให้รู้สึกสบาย ผ่อนคลาย สถานที่บางแห่ง ได้ทำหน้าที่หลายอย่าง เช่น เป็นห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ตามสภาพที่จะนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาเพื่อนำมาใช้ทำกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ ทำกิจกรรมเสริมความสนุกสนาน

ตัวอย่างแหล่งนันทนาการในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ น้ำตก สัตว์ป่า สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ แหล่งนันทนาการอาจมีการจัดการเข้าร่วมด้วย เช่น ศูนย์เยาวชน อุทยานประวัติศาสตร์ สวนสาธารณะ ค่ายลูกเสือ ฯลฯ แหล่งนันทนาการจึงเป็นทรัพยากรทางนันทนาการแบบครบวงจรคือแหล่ง หรือพื้นที่ที่ใช้ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงสถานที่ หรือแหล่งนันทนาการเพื่อนันทนาการโดยตรง หรือโดยอ้อม ถ้าเข้าหลักการทางนันทนาการ ก็ถือเป็นแหล่งนันทนาการในท้องถิ่นทั้งสิ้น

๙. การจัดกิจกรรมระดมความคิด (คุณภาพชีวิต ต่อยอดความคิด ด้วยนันทนาการ)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการอยู่ค่าย
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการนำกิจกรรมนันทนาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การระดมความคิด โดยแสดงเป็นแผนภาพความคิด ในหัวข้อ
“คุณภาพชีวิต ต่อยอดความคิด ด้วยนันทนาการ”
๓. การอภิปราย นำเสนอผลงาน

๑๐. การจัดกิจกรรมออกกำลังกายรับอรุณ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ออกกำลังกาย ทำให้สุขภาพกาย และจิตแข็งแรง
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักเลือกสรรกิจกรรมนันทนาการมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข
๓. เพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสแบ่งปันประสบการณ์ในการออกกำลังกาย ที่ทำให้สุขภาพแข็งแรง

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การเล่นเกม
๓. การออกกำลังกาย
๔. การนำเสนอประสบการณ์

๑๑. การจัดกิจกรรมการแสดงนาฏกรรมชีวิต

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน
๒. เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักถึงวิถีในการดำเนินชีวิตของบุคคลต่างๆ
๓. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายได้รู้จักการเลือกสรรกิจกรรมนันทนาการมาใช้ประโยชน์ ในการดำรงชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การจับสลาก เพื่อแสดงบทบาทสมมติ วิถีชีวิตของบุคคลในสาขาอาชีพ หรือประเพณี เทศกาลในท้องถิ่นต่างๆ ที่จับสลากได้
๓. การระดมความคิด
๔. การคัดเลือกสมาชิกในกลุ่ม ๑ คน เพื่อเข้าประกวดขวัญใจชาวค่าย
๕. การอภิปราย และนำเสนอผลงาน

๑๒. การจัดกิจกรรมอำลา สัญญาใจ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

๑. เพื่อสร้างความประทับใจให้กับสมาชิกชาวค่าย
๒. เพื่อให้สมาชิกชาวค่ายตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

วิธีการเรียนรู้

๑. การนำเข้าสู่กิจกรรม
๒. การเขียนความประทับใจ และประโยชน์ที่ได้รับ
๓. การเขียนความรู้สึก ลงบนหัวใจชาวค่าย
๔. การร้องเพลงอำลา

บทสรุป

การกำหนดแผนกิจกรรมค่ายนันทนาการ จำเป็นจะต้องพิถีพิถัน เพราะค่ายนันทนาการก็เปรียบเสมือนห้องเรียนที่ฝึกให้สมาชิกชาวค่ายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพร้อมที่จะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นใจ และมีประสิทธิภาพ เพราะการที่สมาชิกชาวค่ายได้มีโอกาสใช้ชีวิตในช่วงเวลาหนึ่งแบบสังคมชาวค่าย ได้เรียนรู้ และอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีชีวิตที่สนุกสนาน ได้ซาบซึ้งในน้ำใจของสมาชิกชาวค่ายด้วยกันเอง รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะสร้างให้สมาชิกชาวค่ายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งไม่อาจเรียนรู้ได้จากตำรา ดังนั้นแผนกิจกรรมนันทนาการจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความท้าทายของสมาชิก และสามารถบรรลุได้ ซึ่งจะทำให้ค่ายนันทนาการเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ นอกห้องเรียนที่จะตราตรึงอยู่ในความทรงจำของสมาชิกชาวค่ายว่า “ประสบการณ์ ในค่ายนันทนาการให้อะไรมากกว่าที่คิด”

“เบิกบาน แจ่มใส สุขใจ ใฝ่หา
ค่ายนันทนาการล้ำค่า พัฒนาชีวิต”

บรรณานุกรม

- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (๒๕๕๕). **แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)**. กรุงเทพฯ. โอเด็ย สแควร์.
- เกื้อ แก้วเกต. (๒๕๓๑). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชากิจกรรมและประสบการณ์เยาวชน**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะพลศึกษา. (๒๕๕๖). **การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสาร อัดสำเนา.
- จรินทร์ ชานีรัตน์. (๒๕๑๓). **การจัดค่ายพักแรม**. กรุงเทพฯ. บางกระแสการพิมพ์.
- ชาติรี ยี่มรักษา. (๒๕๕๐). **ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชนที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่เข้าค่ายพักแรม**. ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์. (๒๕๕๒). **ประวัติค่ายพักแรมในอเมริกา**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.
- ภูสิทธิ์ ประยูรอนุเทพ. (๒๕๔๐). **การศึกษาการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว. (๒๕๔๙). **การจัดการค่ายพักแรม (Camp Management)**. กรุงเทพฯ. จินดาสาส์นการพิมพ์.
- วีระ วิเศษสมิต. (๒๕๔๖). **ค่ายพักแรม**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. เอกสารอัดสำเนา.
- สมควร โพธิ์ทอง. (๒๕๕๔). **เอกสารประกอบการสอนวิชานันทนาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารอัดสำเนา.
- สมชาย กิจยรรยง. (๒๕๓๙). **Walk Rally เกม และกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนและองค์กร**. กรุงเทพฯ. บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สมบัติ กาญจนกิจ. (๒๕๓๖). **เอกสารประกอบคำบรรยายการจัดการค่ายและบริหารค่ายพักแรม**. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารอัดสำเนา.
- สุรสิทธิ์ นาคสัมฤทธิ์. (๒๕๕๐). **เอกสารประกอบการอบรมโครงการอบรมการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำนันทนาการและการอยู่ค่ายพักแรม**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. เอกสารอัดสำเนา.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๓๒). **รายงานการวิจัย**

- การศึกษารูปแบบการจัดค่ายพักแรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ. ม.ป.ท. สำนักงานพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ. (๒๕๔๙). **กิจกรรมค่ายนันทนาการ. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.**
- _____ . (๒๕๕๑). **ชีวิตธรรมชาติด้วยนันทนาการ. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.**
- _____ . (๒๕๕๒). **การจัดกิจกรรมค่ายพักแรมสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.**
- _____ . (๒๕๕๒). **คู่มือการจัดกิจกรรมค่ายนันทนาการด้านยาเสพติด. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.**

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๔).

การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมค่าย. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุภรัฐ ผ่องพันธ์งาม. (๒๕๓๘). **การพัฒนารูปแบบการจัดการค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ.**

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพล มั่นนัง. (๒๕๒๗). **ความคิดเห็นของคณะกรรมการจัดค่ายพักแรมในสถาบันผลิตครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินการค่ายพักแรม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

Dimock, H.S. (1995). **Administration of the Modern Camp.**(3rd ed.). New York. Association Press.

Viola, M.A. and I.B. Crawford. (1961). **Camp Counseling.** Philadelphia. W.B. Saunders Company.

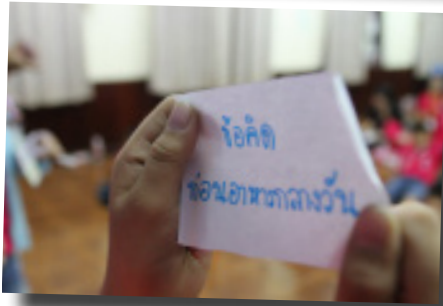
ที่มาภาพประกอบ

“ค่ายผู้นำนันทนาการ” โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนันทนาการในเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ – ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕ ณ วนอุทยานปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดโดย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

“ค่ายนันทนาการสำหรับเด็ก” โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนันทนาการในเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ – ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ ค่ายลูกเสือสวนสยาม เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร จัดโดย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.พัฒนาชาติ กฤติบวร	อธิบดีกรมพลศึกษา
ดร.ชาญวิทย์ ผลชีวิน	รองอธิบดีกรมพลศึกษา
นายธวัช ถาวรสวัสดิ์	รองอธิบดีกรมพลศึกษา
นายวิจิต ชี้เชิญ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนันทนาการ
นายชลิต เขียวพุ่มพวง	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนันทนาการ
รองศาสตราจารย์ ดร. กำโชค เผือกสุวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนันทนาการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนันทนาการ
ดร.กิตติพงษ์ โปธิมุ	ผู้อำนวยการสำนักนันทนาการ
นางรุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริม และพัฒนานันทนาการ

ผู้จัดทำ เรียบเรียง และบรรณาธิการ

ว่าที่ร้อยตรี ปราโมทย์ เลิศจิตรการุณ	นักพัฒนาการกีฬาชำนาญการ
--------------------------------------	-------------------------

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มนันทนาการเด็กและเยาวชน
สำนักนันทนาการ
กรมพลศึกษา
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แบบประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือ
“การจัดค่ายนันทนาการ”

คำชี้แจง โปรดแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือ “การจัดค่ายนันทนาการ” เล่มนี้ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาในโอกาสต่อไป

(กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในกรอบ และเติมข้อมูลในช่องว่างเพื่อความสมบูรณ์ของแบบประเมินผล)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบประเมินผล

๑. สถานภาพ ชาย หญิง อายุ (โปรดระบุ)ปี
๒. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
๓. สถานะ (๑) บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
สังกัด จังหวัด
- (๒) เจ้าหน้าที่ / ประชาชนทั่วไป จังหวัด

ตอนที่ ๒ โปรดแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อหนังสือ “การจัดค่ายนันทนาการ” โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
๑.	รูปเล่มภายนอก ขนาด เหมาะสม น่าอ่าน			
๒.	การจัดเรียงหน้าสวยงาม และขนาดตัวอักษรเหมาะสม อ่านสะดวก			
๓.	ปกและภาพประกอบมีความคมชัด สวยงาม			
๔.	ภาพประกอบสามารถสื่อความหมาย และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา			
๕.	เนื้อหามีความถูกต้องเหมาะสม และสามารถให้ความรู้เรื่องนันทนาการ			
๖.	เนื้อหามีความยาวเหมาะสม และสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง			
๗.	การเรียงลำดับเนื้อหา และการใช้ภาษาถูกต้อง เข้าใจง่าย			
๘.	เนื้อหาของหนังสือทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ และตรงต่อความต้องการของท่าน			
๙.	ความรู้ที่ได้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			
๑๐.	สามารถเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมได้			

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณากรอกแบบประเมินผล

สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา

“เบิกบาน แจ่มใส
ค่านันทนาการล้ำค่า

สุขใจ ไร้หา
พัฒนาชีวิต”

